

2013-
2014

Estudi de la corrupció política i econòmica a Espanya

Priscil·la Balsera López

Treball de Recerca

Tutora: Carme Villanueva

13 de gener del 2014

*Agraeixo l'ajuda a la meva tutora
per guiar-me, i als meus pares:
gràcies per confiar en mi.*

"Mucha gente, especialmente ignorante, desea castigarte por decir la verdad, por ser correcto, por ser tú. Nunca te disculpes por ser correcto, o por estar años por delante de tu tiempo. Si estás en lo cierto y lo sabes, que hable tu razón. Incluso si eres una minoría de uno solo, la verdad sigue siendo la verdad." Mahatma Gandhi.

ÍNDIX

pàgina

1. Introducció a la corrupció i significat de la paraula.....	8
2. La corrupció política.....	9
2.1 Què és?.....	10
2.2 Tipus.....	10
2.3 Causes de la corrupció política a Espanya.....	12
2.4 Conseqüències de la corrupció política a Espanya.....	14
2.4.1 En l'àmbit econòmic.....	14
2.4.2 En l'àmbit polític.....	16
2.5 Possibles solucions.....	17
2.5.1 Per part de les autoritats estatals i altres organismes.....	17
2.5.2 Per part del ciutadà comú.....	18
3. La corrupció empresarial.....	20
3.1 En què consisteix?.....	20
3.2 Situació d'Espanya.....	21
3.3 Com afecta al ciutadà?.....	25
3.4 Com afecta les empreses?.....	26
4. Franquisme, transició i actualitat: tan diferents pel que fa a la corrupció?..	28
4.1 Corrupció en temps de la dictadura franquista.....	28
4.2 Corrupció al llarg de la transició espanyola.....	29
4.3 Corrupció des de 1982 fins a dia d'avui.....	30
5. Espanya i la seva situació.....	31
5.1 Índex de Percepció de la Corrupció.....	31
5.2 Situació respecte del món.....	31
5.3 Situació respecte de la Unió Europea.....	35
5.4 Situació interna: són totes les comunitats autònomes igual de corruptes?..	37
6. Corrupció i societat.....	39
6.1 Com influeix la corrupció al ciutadà?.....	39
6.2 Com influeix la corrupció als polítics?.....	41
6.3 Conseqüències electorals dels escàndols de corrupció.....	47
7. Corrupció i mitjans de comunicació.....	48
7.1 Importància dels mitjans de comunicació com a denúncia de la corrupció.	48

7.2	Percepció ciutadana de l'objectivitat o subjectivitat dels mitjans.....	49
7.3	Evolució de la llibertat de premsa des de la transició fins a dia d'avui.....	50
7.4	Ideologia dels mitjans de comunicació més importants.....	51
7.4.1	Televisió.....	51
7.4.2	Ràdio.....	52
7.4.3	Premsa.....	53
8.	Treball de camp: anàlisi final de les enquestes.....	54
9.	Seguiment dels casos de corrupció més rellevants actualment.....	paginació específica
10.	Conclusions.....	60
11.	Glossari.....	64
12.	Bibliografia.....	66
▪	Annexos	

INTRODUCCIÓ

Començo aquest treball de recerca amb la intenció d'endinsar-me en la investigació dels casos de corrupció més rellevants de l'actualitat. No sóc una gran entesa de la política però m'agradaria finalitzar aquest treball tot podent treure conclusions de la influència que exerceix la corrupció actualment a la realitat política i econòmica del país.

He escollit aquest treball, a grans trets, per dos motius. El primer és simplement la curiositat que se'm desperta quan sento parlar dels casos de corrupció, la necessitat de saber el perquè i el com de les coses en un moment tan difícil com l'actual per a Espanya. El segon motiu es deu a la llibertat amb què puc fer front a aquest tema: quan parlem de corrupció no existeix l'objectivitat absoluta i, per tant, la possibilitat de poder explicar les coses segons la meua manera de veure-les i d'entendre-les és per a mi un gran benefici. A més, el fet d'haver de redactar el treball tot donant opinions i intentant buscar la transparència en els mitjans de comunicació, m'ajudarà a desenvolupar la meua actitud crítica.

Començaré introduint el concepte de corrupció i explicant els tipus que n'hi ha, les causes que la provoquen i les conseqüències que es deriven de la seva pràctica. Algunes de les preguntes que m'agradaria resoldre en acabar el treball són: "Per què apareix la corrupció?", "És realment la corrupció tan important com diuen"? Un cop feta aquesta petita introducció, l'objectiu del treball serà elaborar un estudi dels casos de corrupció més rellevants de l'actualitat. No només vull limitar-me a fer-ne un resum, sinó que vull fer un seguiment dels casos fil per randa, és a dir, fer-ne un seguiment exhaustiu, buscar informació relacionada, les persones implicades; la seva rellevància i els objectius que representen, el tractament que li han donat els diversos mitjans de comunicació i, a més, donar especial importància a l'aspecte jurídic dels casos.

Simultàniament a la realització d'aquesta part del treball m'agradaria donar resposta a preguntes com: "Com van començar aquests casos?" "Ètica i poder: és possible?", "Els càstigs d'aquests actes il·líctes són proporcionals a les conseqüències d'aquests?".

Com a objectiu personal em proposo aprendre un vocabulari més específic de l'àmbit polític, amb més tecnicismes i que em permeti entendre i interpretar la informació de l'exterior amb més facilitat.

Una de les meves fonts principals de recerca per obtenir tota aquesta informació seran els mitjans de comunicació com ara la premsa, les pàgines webs i també alguns programes de ràdio i televisió. De la mateixa manera,

establiré contacte amb persones relacionades amb el món de la política i els entrevistaré per tal que em donin el seu punt de vista de la realitat política i econòmica del moment. A més, realitzaré unes enquestes per tal de conèixer el sentiment popular. Penso que la **metodologia** a utilitzar es basarà especialment a buscar informació d'Internet (premsa, entrevistes, reportatges...) ja que és un tema molt actual i no podré trobar gaire informació als llibres, tot i que també n'utilitzaré algun. Caldrà a més filtrar tota la informació trobada amb el propòsit d'extreure'n la més verídica i adient. D'altra banda, també m'ajudaré dels resultats obtinguts amb les enquestes i intentaré establir relació entre la informació cercada i la informació obtinguda amb el meu treball de camp.

Les **limitacions** o restriccions que podré trobar en la meua recerca seran que potser hi hauran dades que es contradiguin les unes amb les altres i hi haurà algunes que ni tan sols seran públiques, com per exemple alguns documents judicials que es troben sota secret de sumari. Així doncs, podré avançar fins on la privacitat em permeti.

Avui dia parteixo de la **hipòtesi** que el grau de corrupció que hi ha a Espanya és molt elevat, tant al món polític com al món empresarial. Crec que seria molt difícil de trobar un partit majoritari que no hagués dut a terme cap acte il·lícit, o bé impossible. Penso també que a grans trets, no existeixen diferències significatives pel que fa a la corrupció dels partits dretans i dels esquerrans, tots acostumen a corrompre's freqüentment. La solució del problema de la corrupció crec que està a les mans del poble i de la justícia: del poble, perquè si deixem de banda la resignació i ens rellevem davant d'aquestes injustícies potser el sistema canviarà, i de la justícia, perquè si adequés les penes a les conseqüències, potser no es tendria a corrompre's tan fàcilment. Tot i així, en la meua opinió el problema de la corrupció no té solució a curt termini, és més, penso que qualsevol sistema democràtic, tot i ser el que menys incita a la pràctica de la corrupció, està predestinat a conviure amb aquesta. També considero que el problema de la corrupció no tindrà remei fins que els mitjans de comunicació posin a les mans dels ciutadans una informació totalment transparent, una informació sense "retocs", una informació que no sigui el resultat de la rivalitat de diverses doctrines que lluiten les unes contra les altres i aprofiten "el mal de l'oposició" per aconseguir el mateix bé.

Moltes vegades, quan sortim al carrer i parlem de política, d'economia o d'altres assumptes que s'hi relacionen, la gent tendeix a generalitzar tot convertint així a la majoria de polítics i empresaris en persones corruptes, deixant de banda que existeixen moltes persones que dediquen el seu treball a combatre la corrupció, així com diversos organismes que lluiten per eradicar-la arreu del món. Penso que no podem canviar una "part" pel "tot", no podem

inferir d'aquesta manera, estem generalitzant injustificadament. Aquesta generalització augmenta el sentiment d'indignació dels ciutadans, un sentiment que alhora, és moltes vegades el motiu de "petites gestions" fora del marc legal que contribueixen a augmentar la sensació de corrupció dins d'un país.

Per últim, m'agradaria dir que és molt fàcil jutjar els corruptes, evidentment s'han de jutjar i de castigar, però... tothom té dret a fer-ho? Realment ningú de la gent que es queixa constantment de la situació hauria fet el mateix? No haurien pas utilitzat el seu poder per satisfer interessos personals? Sí? No? Només en casos extrems? Potser tinc una actitud un tan resignada però penso que alguns possibles corruptes s'amaguen darrere les queixes en contra de la corrupció. Aquesta és una de les qüestions que s'abordaran en el meu treball mitjançant unes enquestes que formaran part del treball de camp d'aquesta investigació.

Com que el treball exigeix en diverses ocasions un llenguatge abundant en tecnicismes i paraules de caràcter polític, totes aquelles paraules acompanyades d'un asterisc al llarg del treball (*), estaran explicades al glossari.

Espero poder donar resposta a totes aquestes preguntes al finalitzar el treball, així com haver complert tots els objectius esmentats.

1. Introducció a la corrupció i significat de la paraula

Durant molts segles, la filosofia moral, la política i el dret han tractat la corrupció com un problema rellevant per a l'organització política i la recerca d'una societat "virtuosa". No obstant això, aquest fenomen no havia estat un tema d'estudi important per a l'economia, la sociologia ni la ciència política. Aquesta situació canvià dràsticament a la dècada dels vuitanta, quan la corrupció començà a rebre una atenció sense precedents per part dels científics socials¹.

El verb "corrompre" és una paraula d'origen llatí i en aquesta llengua significa *destruir, arruïnar, fer malbé, seduir, subornar, falsificar i depravar*. Com es pot veure, el concepte de corrupció és molt ampli i, en conseqüència, les definicions acceptades per definir el terme són molt variades. Es tracta, a més a més, d'un concepte revestit de certa ambigüïtat, ja que allò que una societat considera "corrupte" depèn de la seva legislació, dels seus codis morals² i polítics i del seu sistema polític.

Avui dia són innumerables les definicions que s'han proposat per caracteritzar la corrupció. A continuació es citen algunes de les més destacades:

- **Segons la Reial Acadèmia Espanyola (RAE)**, corrupció és l'acció i l'efecte de corrompre i el concepte, segons això, s'utilitza per nomenar el vici o l'abús en un escrit o a les coses no materials.
- **Segons Transparència Internacional (TI)** és "el mal ús" del poder encomanat per obtenir beneficis privats.
- En **Aristòtil**, la corrupció apareix com l'oposat a la virtut.
- **Stephen D. Morris**, qui va realitzar un interessant estudi de la corrupció a Mèxic³, sostenia que la corrupció representava "Tot ús il·legal o no ètic de l'activitat governamental* com a conseqüència de consideracions de benefici personal o polític".
- Una altra definició amb un èmfasi més jurídic la proporciona **Guillermo Brizio**: "Es designa la corrupció com un fenomen social, a través del qual un servidor públic és impulsat a actuar en contra de les lleis i normatives per tal d'afavorir interessos particulars".

¹ " La corrupció és un comportament antic, des de fa molt de temps il·legal, però objecte d'una pràctica tolerada a les altes esferes i per la opinió pública. Hem entrat actualment en un període on aquest comportament, abans tolerat, ja no ho és més". Truche Pierre, Procurador General, França.

² "Les corrupcions mostren el progrés moral de la comunitat: el que avui apareix com normal es converteix en una pràctica corrupta poc temps després". LAPORTA FRANCISCO: La Corrupción Política, Alianza Editorial, Barcelona, 1997.

³ Stephen D.Morris (Octubre del 2007). *Transparencia, confianza ciudadana e Instituciones*. University of South Alabama . Disponible a internet: www.infodf.org.mx/iaipdf/extra/doctos/morris.pdf

En definitiva podríem afirmar que la corrupció consisteix en un acord immoral entre un corruptor i un corrupte, o entre corruptes aliats en perjudici d'altres, que beneficia alguns en els seus propòsits particulars per sobre de la llei. Així doncs, **la corrupció consisteix en l'ús del poder o de certes "capacitats" per a l'assoliment de beneficis particulars o sectorials, que no s'identifiquen ni combreguen amb el bé comú.**

De forma paral·lela a l'intent d'establir el concepte absolut de corrupció, candidats electorals i polítics han anat obrint progressivament un espai per a la corrupció als seus discursos i agendes polítiques. Actualment, a **Espanya**, un dels temes més esperats i polèmics d'aquests discursos és precisament l'abordament de la problemàtica corrupta per parts dels polítics. En un recent discurs a principis del 2013 al Parlament, el president del govern, Mariano Rajoy, va al·ludir a la "repugnància" que li produeix que a Espanya es descobreixin casos de corrupció. "Tota corrupció és insuportable. És corrosiva per a l'esperit cívic, lesiona la democràcia i desacredita Espanya. Qualsevol corrupció", ha afirmat. Tot i així, en la seva opinió, "ni Espanya és la nació més corrupta, ni tots els polítics són corruptes, ni ens enfonsem per culpa de la corrupció". El líder de l'oposició, Alfredo Pérez Rubalcaba, va demanar recentment una subcomissió parlamentària* per lluitar contra la corrupció, ja que va argumentar que era "evident" que els partits portaven temps prenent decisions per tal d'eradicar-la i no ho havien aconseguit. Afirmava que calia que s'escoltessin les propostes de la societat.

Aquestes han estat les paraules de dos dels principals líders polítics del panorama actual. Paraules objectives? Malauradament penso que no. Al llarg del treball es qüestionaran alguns d'aquests punts de vista amb què el president del govern, per exemple, ha enfocat aquest "petit" problema.

2. La corrupció política

Desafortunadament, avui dia, la relació entre corrupció i política és molt més profunda del que voldríem.

"Sembla ser una constant històrica l'existència d'un maridatge, no sempre ben avingut, entre la política i els diners. Tant una com l'altra es busquen mútuament amb la fi de mantenir, d'assegurar o d'incrementar, les seves àrees respectives d'influència. I tant l'una com l'altra exploren camins no sempre legítims per assolir aquest objectiu".

Jorge F.Malem Seña

2.1 Què és la corrupció política?

En termes generals, la corrupció política és el mal ús públic (governmental) del poder per aconseguir un avantatge il·legítim, generalment secret i privat. El terme oposat a corrupció política és transparència. Per aquesta raó es pot parlar del nivell de corrupció o transparència d'un Estat.

Cal dir que per tal que hi hagi noció de corrupció política és necessària l'existència d'un sistema normatiu; és a dir, d'un conjunt de normes de caràcter polític que serveixin de referència per dictar allò que es pot fer i allò que no. D'aquesta manera, determinades accions poden ser considerades corruptes en un país mentre que en d'altres, no siguin enteses com a tal.

Pel que fa a Espanya, el Consell General del Poder Judicial ha donat a conèixer recentment un informe del Servei d'Inspecció segons el qual els Jutjats i Tribunals tramiten un total de 2.173 procediments d'especial complexitat, dels quals 1.661 són tipus penals de corrupció política i econòmica. Més de 300 polítics espanyols estan imputats en presumptes casos de corrupció política que s'estenen per tot el territori i que afecten sobretot a les comunitats de l'arc mediterrani, amb Balears i el País Valencià al capdavant, seguides per altres autonomies com Catalunya o Galícia. No obstant això, la majoria dels casos de corrupció política oberts a Espanya es despleguen pels seus més de 8.000 municipis, on hi ha gairebé mig centenar d'ex alcaldes i una trentena d'alcaldes al poder que estan sent investigats judicialment. Podem dir que ens trobem en un context molt afectat pels casos de corrupció. Alguns dels més rellevants actualment són el Cas Bárcenas, el Cas Nóos, el Cas dels Eres fraudulents, el Cas de les ITV, el Cas del Palau de la Música... i així podríem, desafortunadament, continuar.

2.2 Tipus de corrupció política

Les pràctiques corruptes poden descriure's a partir de diversos criteris de classificació com per exemple el grau de corrupció o la gravetat de l'acte en qüestió, els actors involucrats, el tipus de benefici obtingut, el dany causat al sistema polític o el tipus de normes que s'han desobeït.

Tenint en compte aquests criteris es poden nomenar diversos actes de corrupció política. Com que el nombre de pràctiques és molt elevat jo utilitzaré la classificació que va realitzar en Francisco Laporta en un dels seus llibres⁴, que reuneix les pràctiques corruptes més comunes.

---

⁴LAPORTA FRANCISCO: La Corrupción Política, Alianza Editorial, Barcelona, 1997.

- **Suborn:** És la corrupció que es realitza sobre un individu, ja sigui a través del lliurament d'una suma de diners, d'un regal o de la realització d'un favor per després obtenir d'aquesta persona una cosa que es necessita o s'aprecia. El suborn es convertirà en un delictes quan sigui un funcionari públic el que exigeix o accepta qualsevol cosa per tal de concretar o cometre alguna acció.
- **Extorsió:** Segons la Reial Acadèmia de la llengua espanyola l'extorsió és l'amenaça de pública difamació o dany semblant que es fa contra algú, a fi d'obtenir d'ell diners o un altre profit. L'extorsió és un delictes consistent a obligar una persona, a través de la utilització de la violència o la intimidació, a realitzar o cometre un acte o negoci jurídic amb ànim de lucre.
- **Arranjaments:** Aquells acords on l'agent públic i el ciutadà privat estableixen un pacte recíproc en perjudici del públic.
- **Alteracions fraudulentament del mercat:** Aquelles situacions on l'agent públic utilitza la seva decisió per perjudicar o beneficiar a una tercera persona sense bases objectives per fer-ho.
- **Malversació i frau:** El desfalc o malversació, és l'acte d'apropiar-se indegudament de valors o fons de la mà d'un o més individus als qui se'ls ha confiat un càrrec, majoritàriament públic. És un tipus de frau financer. El frau fiscal consisteix a deixar de pagar quantitats degudes a l'administració en virtut dels fets imposables* que es realitzen o de gaudir beneficis il·legítims, que no correspondrien si es complissin escrupolosament les lleis.
- **Nepotisme:** És la preferència desmesurada que alguns càrrecs polítics atorguen als seus familiars i amics a l'hora de realitzar concessions o assignar llocs de treball estatals.
- **Tràfic d'influències:** És una pràctica il·legal, consistent en utilitzar la influència personal en àmbits de govern o connexions amb persones que exerceixin autoritat per obtenir favors o tractament preferencial. No obstant això, la naturalesa il·legal del tràfic d'influències és relativa; està penat a França, Espanya, Portugal, Bèlgica, Brasil, Argentina, Romania o Cuba, però en canvi, en altres països com Veneçuela, no.
- **Ús d'informació privilegiada per prendre decisions econòmiques o socials privades.**
- **Peculat:** És un delictes consistent en l'apropiació indeguda dels diners pertanyents a l'Estat per part de les persones que s'encarreguen del seu control i custòdia.
- **Col·lusió:** Conductes, acords o activitats contràries a les lleis i normes de bons usos mercantils, que provoquen confusió, denigració o engany en les relacions econòmiques o mercantils.

A Espanya, segons la recerca que he realitzat, els tipus de corrupció política que més es produeixen són, entre d'altres, la prevaricació, el suborn, la malversació de cabals públics, el tràfic d'influències, les estafes i les apropiacions indegudes.

2.3 Causes de la corrupció política a Espanya

A grans trets, la corrupció és causada per factors de tipus econòmic, cultural i institucional. A continuació s'esmenten, primerament, algunes de les causes més genèriques que poden culminar en situacions corruptes i més endavant, les causes més característiques pel que fa a Espanya.

(1) Causes econòmiques

- Distribució de l'ingrés: En situacions d'extrema desigualtat i pobresa és més factible que els treballadors públics intentin aprofitar al màxim els seus càrrecs per afavorir els seus interessos.
- La manca d'una clara delimitació entre l'àmbit públic i el privat.
- La inoperància pràctica de les institucions públiques.
- L'existència d'una justícia que no s'adapti a la realitat del país i poques lleis de regulació.
- Sistema tributari: Aquest sistema pot crear espais on sorgeixin pràctiques corruptes. Això és degut als complicats processos que fan necessari el contacte entre el contribuent i l'administrador d'impostos.

(2) Causes polític-institucionals i culturals

- Característiques de les societats: El nivell de cohesió de les comunitats, les relacions entre els diferents sectors socials i el poder, la idea de "públic" i l'existència d'unes normes, juguen un paper molt important a la corrupció.
Hi haurà menys oportunitats d'abusar en comunitats cohesionades.
- Sistemes de control socials i institucionals: S'ha afirmat, en diverses ocasions, que una de les causes de la gran corrupció és que la policia i els jutges acostumen a ser poc eficients i a vegades, ells mateixos focus de la corrupció.

- Complexitat de les lleis i regulacions: S'ha assenyalat com a causa de la corrupció l'excés de regulacions poc clares i indegudament estructurades.
- Estructura institucional i sistema polític: La democràcia, els sistemes parlamentaris i l'estabilitat política estan relacionats amb índexs de corrupció baixos.

Quins factors separen Espanya de les democràcies lliures de corrupció? Començaré amb l'estudi d'un **article⁵ publicat pel periodista Victor Lapuente al diari "El País"**, al març del 2009. Segons aquesta font, s'ha d'evitar dir que la corrupció es troba a la nostra cultura perquè és un argument perillós i poc satisfactori que es dona en diversos cercles socials. Com recentment estan afirmant un creixent nombre d'estudis, la causalitat sembla anar en un sentit oposat; així, els països que desenvolupen "males cultures" ho fan en conseqüència dels seus alts nivells de corrupció.

Atenent al què la literatura moderna assenyala, les causes de la corrupció no s'han de buscar en una "mala cultura", sinó en la politització* de les institucions públiques. Les administracions més proclius a la corrupció són aquelles amb més treballadors públics que deuen el seu càrrec a un nomenament polític. Just aquí, el contrast entre Espanya i els països d'Europa amb nivells més baixos de corrupció, és significatiu. A Espanya, el govern que controla un govern local pot anomenar multitud d'alts càrrecs i assessors, i, a la vegada, teixir una xarxa d'agències i fundacions amb plena discreció en política de personal. En total, en una ciutat mitjana espanyola, poden haver-hi cents de persones els salaris de les quals depenguin que el partit "X" guanyi les eleccions.

Aquesta situació, tot i que no sempre, pot generar diversos incentius per a la corrupció. En primer lloc, els treballadors públics, amb un horitzó laboral limitat per la incertesa de les eleccions vinents, tendeixen a ser més propensos a acceptar o a sol·licitar suborns que no pas els qui posseeixen un contracte més "estable". En segon lloc, a Espanya, tota la cadena de decisió d'una política pública, està en mans de persones que comparteixen un objectiu comú: guanyar les eleccions. Així, les temptacions de suborn i els comportaments il·límits augmenten.

Un altre obstacle per a la transparència és, en part, el debat polític atrapat sovint per la visió antagònica dels partits polítics, els qui moltes vegades, emparant-se en la rigidesa tradicional de l'administració pública, han fomentat

---

⁵ Pot veure's a: www.elpais.com/diario/2009/03/27/opinion/1238108412_850215.html

institucions amb gran politització de l'administració i, per tant, propenses a generar corrupció.

Estudiant ara els resultats d'un **treball realitzat per Pablo García Mexía**, publicats al número 106 de Nueva Revista⁶, podem adonar-nos que la majoria de les causes polític-institucionals esmentades al començament de l'apartat com per exemple la "tranquil·litat" dels controls de legalitat o l'excés de burocràcia, fan d'Espanya un país corrupte. El nostre sistema polític-constitucional afavoreix, amb els seus innegables avantatges, una gran estabilitat als governs. Això fa que hi hagi un alt risc d'enquistament de les elits, cosa que implica la possible consolidació de xarxes de poder amb tentacles en el sector privat, és a dir, corrupció.

A Espanya, els partits polítics constitueixen una peça clau de la corrupció. D'una banda, l'excessiu poder que concentren, proporcionalment superior al d'altres països de la Unió Europea, fa que tendixin a ser més corruptes. D'altra banda, el seu sistema de finançament, tot i ser principalment públic, també admet aportacions privades, que obren la porta tant a entitats més interessades en els "favors" que no pas en els objectius polítics com a entitats plenament disposades a concedir crèdits als partits per aconseguir altres contraprestacions.

2.4 Conseqüències de la corrupció política a Espanya

És evident que la corrupció es percep pels seus efectes; és capaç de provocar grans pèrdues econòmiques i de deteriorar la imatge pública de les institucions i dels servidors públics (partits, diputats i jutges). Així mateix, dificulta la governabilitat i el desenvolupament social de les comunitats, entorpeix el desenvolupament econòmic dels estats i és una causa directa i molt estretament lligada a la pobresa i la injustícia social.

En aquest apartat es fa referència només a les conseqüències econòmiques i polítiques, les conseqüències sobre la societat i sobre els ciutadans s'expliquen detalladament a l'apartat 6 (vegeu pàg. 39)

2.4.1 Conseqüències a l'àmbit econòmic

La corrupció afecta negativament el creixement econòmic d'un país. Frena la inversió directa estrangera i també la inversió nacional, això origina efectes negatius en la creació d'ocupació, millora tecnològica i organització de les empreses. A més, el capital nacional fuig a altres països i es propicien els mercats negres.

A grans trets, la corrupció comporta per a l'economia d'un país:

⁶GARCÍA MEXÍA PABLO: La corrupción en España (Juliol del 2006). Nueva Revista número 106. Pot veure's a: www.nuevarevista.net/articulos/la-corrupcion-en-espana

- Una disminució dels nivells d'inversió a llarg termini.
- Una disminució dels nivells de productivitat.
- Un creixement econòmic alentit.
- Incrementa els costos de transacció*.
- Fa augmentar els riscos i la incertesa econòmica.

A **Espanya**, a més de la injustícia que representa i del deteriorament del sistema espanyol, la corrupció té una gran conseqüència econòmica: exhaureix literalment les nostres butxaques (per exemple disminuint els fons públics) i, és que, com ja sabem, la corrupció té un preu .

El Banc Mundial calcula que la corrupció pot implicar una baixada del 2% del PIB* a països com Espanya, el que es tradueix en que cada any es porta al voltant d'uns 21.000 milions d'euros. Tot i així, la Universitat de les Palmes (Canàries) va fer un estudi sobre el cost social d'aquestes pràctiques. El resultat va xifrar els costos de la corrupció en aproximadament 40.000 milions d'euros anuals, cost molt més elevat del que indiquen les estadístiques oficials. Tenint en compte que els habitants d'Espanya eren, l'any 2012, aproximadament 47,27 milions, podem fer l'operació i concloure que la despesa per habitant seria d'uns 845 euros a l'any.

Com bé va afirmar el fiscal general de l'Estat (Eduardo Torres-Dulce) fa algun temps, la corrupció empobreix i en un context de crisi pot frenar les possibilitats de recuperació. Les "mossegades" i les comissions suposen també un factor d'encariment que, per exemple, han contribuït a inflar la bombolla immobiliària. Mostra d'això és un informe presentat per la Fiscalia General que afirma que tot i que la corrupció urbanística i de la construcció ha baixat, s'apunta que aquestes pràctiques són les causants que la nostra recuperació econòmica s'estigui retardant.

Penso que sens dubte, la situació de retallades amb la que actualment convivim, no és res més que el resultat d'una nefasta gestió de les despeses públiques unida a la implementació de polítiques neoliberals contràries a l'estat del benestar. A més, els investigadors afirmen que reduint la corrupció, el país podria haver assolit els seus objectius de dèficit públic sense tantes retallades, i sense apujar els impostos.

2.4.2 Efectes a l'àmbit polític

La corrupció té efectes molt negatius sobre la política perquè redueix la confiança ciutadana en els governants, vulnera l'imperi de la llei i socava la credibilitat dels polítics. Així mateix, redueix la representació social dels més pobres, debilita la confiança en els processos democràtics i expandeix la percepció de frau electoral, compra de voluntats, clientelisme* i d'Estats dèbils i fracassats. Debilita, per tant, la confiança en les promeses de reformes socials democràtiques.

D'aquesta manera, pot dir-se que un ambient corrupte comporta per a la política:

- Problemes de governabilitat.
- Afecta negativament els índexs nacionals de desenvolupament*.
- Redueix l'efectivitat de les polítiques públiques i l'eficiència de la inversió pública en activitats productives.

“L'impacte polític pot mesurar-se a través de diferents elements. La corrupció redueix i consolida la desigualtat social i preserva les xarxes de complicitat entre les elits polítiques i econòmiques. Respecte a la classe política, consolida les clienteleles polítiques i manté el funcionament dels instruments il·legals de control. Respecte a l'aparell administratiu, perpetua la ineficiència de la burocràcia (...) Tot això condueix a la pèrdua de credibilitat en l'Estat i a l'erosió de la legitimitat necessària per al seu funcionament adequat”⁷.

Més endavant es parla sobre el sentiment de desafecció ciutadana envers la política espanyola (Apartat 6.1, pàg. 39) i es coneix la posició d'alguns polítics.

⁷ ROWLAND MICHELL: *Visión contemporánea de la corrupción* (1998), Buenos Aires. Pot veure's aquí: www.iidh.ed.cr/comunidades/redelectoral/docs/red_publica/Cuaderno%2049/III-M.Rowland-Vision.pdf

2.5 Possibles solucions

2.5.1 Per part de les autoritats estatals i d'altres organismes

A continuació es mostren algunes de les recomanacions per acabar amb la corrupció que han tingut més ressò fins avui dia fetes per grans institucions com ara el Banc Mundial, el FMI, la OECD, el Consell d'Europa, la Conferència de la Unió Europea de Ministres de Justícia, la ONU i algunes ONG:

- (1) Els règims de comerç, les regulacions del sistema financer i les lleis d'inversió han de ser reformades per tal de frenar les decisions administratives de funcionaris que actuen com a buscadors de renda.⁸
- (2) La competència econòmica pot reduir el nivell de corrupció i els seus efectes adversos; així mateix, canvis en les regulacions sobre el mercat, tals com eliminar els controls de preus i reforçar les regulacions de les empreses privades i estatals que operen en mercats no competitius, millora la transparència i fomenta l'adheriment a la llei.
- (3) S'ha de donar una especial atenció als processos de privatització d'empreses estatals, ja que aquestes acostumen a ser l'escenari de grans casos de corrupció.
- (4) Poden emprendre's reformes dirigides a millorar els incentius dels funcionaris públics tals com millorar les seves condicions de treball i augmentar els seus salaris. Altres autoritats recomanen també reduir les diferències salarials i algunes assenyalen que és necessari crear incentius al comportament honest, desenvolupar programes de formació i de maneig personal.
- (5) És una mesura important el fet de buscar solucions al problema de finançament dels partits polítics.
- (6) La cooperació internacional pot servir de gran ajuda per eliminar la corrupció.
- (7) Existència de lleis de transparència total.
- (8) Eliminació de la immensa majoria dels càrrecs de lliure designació. (Aquesta és potser una de les mesures més importants).
- (9) Adequació de les penes a la gravetat del delictes. Sense l'aplicació de sancions justes, adequades i exemplars a les persones involucrades en els actes de corrupció, difícilment es podrà eliminar. D'aquí la importància d'una judicatura honesta que

---

⁸ Aquesta mesura ha estat especialment defensada pel Banc Mundial.

sancioni als corruptes amb una capacitat de resposta oportuna i eficaç. L'objectiu d'eliminar la impunitat no només s'ha d'aconseguir mitjançant les sancions, sinó també amb la recuperació del producte de la corrupció.⁹

2.5.2 Per part del ciutadà comú

Moltes vegades, enfront de la impotència al pensar que no es pot fer res contra la corrupció ens creuem de braços i diem: per què votar si són tots iguals? Res volen més els polítics corruptes que una ciutadania apàtica per cometre els seus excessos. Quan ens trobem davant de situacions injustes, el primer que hauríem de fer seria parlar, denunciar a les seues oportunes, des de la tertúlia al cafè fins al jutjat de guàrdia. El silenci pot convertir-se en el còmplice dels majors atropellaments. Quants règims totalitaris s'han consolidat sobre la passivitat o l'apatia d'àmplies masses de ciutadans desinteressats de la cosa pública? Molts. A més, els ciutadans del carrer també poden organitzar-se. No tot està perdut, hi ha remei per a molts dels mals que ens afligeixen. Potser no aconseguim canviar el món a curt termini, però sí dormir amb la consciència tranquil·la i mirar els altres a la cara sense complexos.

Set eines ciutadanes per combatre la corrupció:

- ✓ Coneix els teus drets.
- ✓ Respecta les regles.
- ✓ Predica amb l'exemple.
- ✓ Identifica els actes de corrupció.
- ✓ Denuncia la corrupció.
- ✓ Participa en la millora de la teva comunitat.
- ✓ No perdis la convicció.

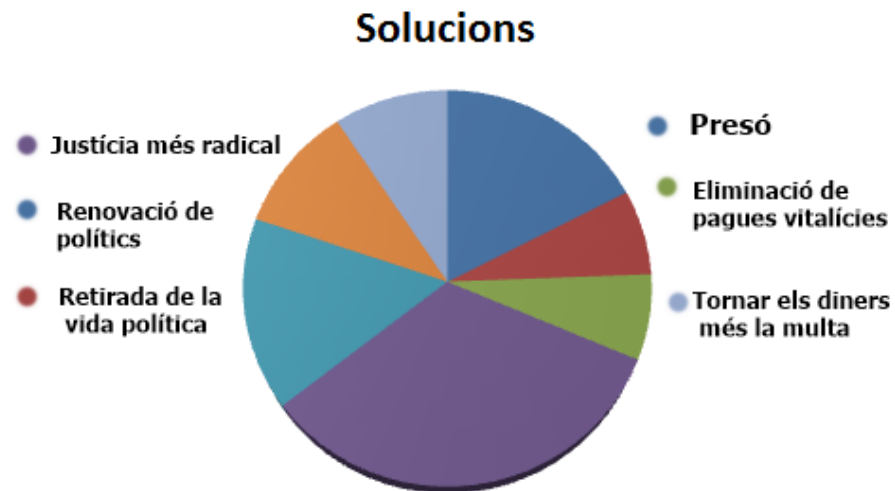
En aquest apartat m'agradaria adjuntar part dels resultats que he obtingut amb el meu treball de camp¹⁰. **Es tracta d'una enquesta realitzada a una mostra de 68 persones entre les quals es troben representats diversos grups socials en funció de la seva edat, de la seva professió i del seu sexe.**

⁹ Referència obtinguda del treball *Acción Mundial contra la Corrupción*, Oficina contra la Droga i el Delicte, Mèxic 2003.

¹⁰ Els resultats finals d'aquest treball de camp es troben a l'apartat número 8 del treball. Tot i així, al llarg del treball, aniré introduint els resultats de les preguntes que es relacionin amb els temes tractats.

Treball de camp: quines solucions proposen els ciutadans per acabar amb la corrupció?

Considero oportú adjuntar quines són les solucions que els ciutadans utilitzarien per acabar amb la corrupció.

Tot i que aquestes han estat les més votades, cal destacar també altres com:

- Què els jutges no depenguin dels partits polítics.
- Què es pugui governar un màxim de dues legislacions.
- Reforma de l'educació.
- Eliminació de la immunitat parlamentària*.
- Cadena perpètua i pena de mort (personalment, m'han sobtat molt aquests tipus de "solucions").

Fent una valoració dels resultats obtinguts podem adonar-nos que la solució més estesa entre les idees dels ciutadans és la creació d'una justícia més equànime i més radical. Tenint en compte aquesta proposta, és força clar que la majoria del poble espanyol no només desconfia ja dels partits polítics, sinó que també comença a desconfiar del sistema judicial. Opino que realment, atenent a les sancions amb què castiga la justícia la corrupció (poc importants respecte del delictes en qüestió) i al llarg i complicat procés que suposa, és normal que s'estigui originant aquest sentiment de disconformitat. La següent solució més proposada és la de fer anar els corruptes a la presó; solució molt estretament relacionada amb la primera, ja que si la justícia és eficaç i castiga els corruptes, de ben segur que aquests anirien a la presó. D'altra banda, els ciutadans demanen una renovació imminent dels polítics, concretament per polítics més joves i que deixin de banda els aspectes més obsolets del nostre sistema. Fins i tot alguns demanen la retirada de la vida pública per

sempre més dels qui puguin haver estat esquitxats per algun cas de corrupció.

Així mateix, es demana que s'eliminin les pagues vitalícies* d'aquests. A més, s'exigeix el fet de tornar els diners robats juntament amb la quantitat de la multa. Desafortunadament, això en molt poques ocasions succeeix, ja que la majoria dels delinqüents no arriben moltes vegades a pagar la meitat del que han robat.

S'han proposat també algunes "solucions" força agressives com ara la vigència de la cadena perpètua o fins i tot la pena de mort. Entenc d'una banda el sentiment de frustració i d'impotència que originen aquests comportaments però opino que aquestes propostes no són la solució per tal d'aconseguir un Estat just i transparent.

En canvi, sóc partidària de la proposta de la reforma de l'educació i, és que per a mi, hi ha una relació molt estreta entre educació i prevenció de la corrupció. L'educació és la força de major magnitud que pot emprar-se per produir un canvi; ja els primers filòsofs creien que l'única manera de canviar és començar a fer-ho per l'educació. Així mateix, l'educació s'ha convertit en una variable decisiva per aconseguir el desenvolupament social adequat per combatre la corrupció. Un estudi de Transparència Internacional, ha demostrat que com millor nivell educatiu té una societat, menor és la seva tolerància davant del fenomen de la corrupció i, en conseqüència, el seu grau disminueix (el mateix estudi dut a terme per Transparència Internacional concloïa que els països més transparents eren Finlàndia, Canadà i Dinamarca, països amb uns sistemes educatius molt ben reconeguts arreu del món).

3. La corrupció empresarial a Espanya

3.1 En què consisteix?

La corrupció empresarial consisteix en el mal ús del poder empresarial per obtenir guanys, ja siguin aquests monetaris o d'una altra índole, de manera il·legítima i en privat.

Podria tenir el seu origen en l'absència de capacitat per competir en mercats eficients d'una empresa, en una mala política comercial basada en

contractes personals, en una selecció de personal i proveïdors basada en l'amiguisme o sobretot, en la mala aplicació del principi del mèrit i de capacitat en el funcionament d'una empresa.

Una empresa transparent, és a dir, sense corrupció empresarial, és aquella que lluita per tenir una comptabilitat fiable, que és sincera en tots els impostos sota els quals ha de funcionar, que s'assegura que els seus procediments de comptabilitat, inventari i altres sistemes de control i documentació comptin amb informació completa, exacta, puntual i actualitzada permanentment. A més, estableix un codi de conducta i busca que aquest es compleixi al peu de la lletra sense distincions de cap tipus.

3.2 Situació d'Espanya

Fins fa relativament poc temps, la corrupció era un concepte estretament lligat al sector públic a causa de la rellevància que donaven els estudis i les investigacions a aquest àmbit; no obstant això, en els últims anys s'ha anat augmentant l'anàlisi de la corrupció sobre la seva presència, influència i conseqüències en l'esfera privada empresarial. És a dir, cada vegada són més les qüestions sobre la responsabilitat social que té una entitat econòmica i sobre la manca de valors ètics.

Tot i la magnitud del problema, encara persisteix certa indiferència en l'àmbit privat, al considerar que la corrupció no afecta de manera directa, motiu pel qual no se solen dedicar esforços suficients per contrarestar-la. Tot i així, en els últims anys s'han esdevingut diversos casos de corrupció econòmica de força rellevància tals com el Cas Bankia, el Cas Blesa o, si atenem al camp financer, el desviament de diners a paradisos fiscals.

Per analitzar la situació de la corrupció empresarial a Espanya, he triat l'IBEX 35* com a model representatiu de les tendències empresarials, ja que aquí es barregen empreses de diferents sectors d'activitat, empreses que operen exclusivament a la Unió Europea i empreses amb forta presència a Llatinoamèrica. A més, he consultat els resultats d'un estudi dut a terme per la fundació Ecologia i Desenvolupament¹¹ on es redacta un informe sobre la situació general. Els nivells de risc són, per descomptat, molt diferents, però no per això es pot deixar d'afirmar que tots els sectors comporten cert risc pel què a la corrupció es refereix.

---

¹¹ ROMERO ARÁNZAQU: Programa de Responsabilidad Social Corporativa,2006. Fundación Ecología y Desarrollo

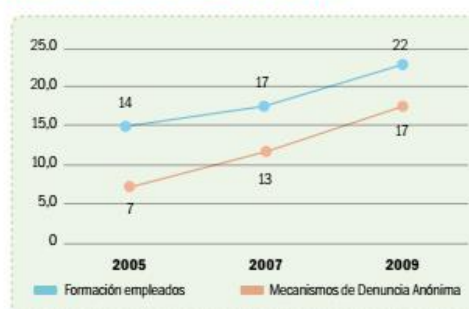
El primer aspecte que s'estudia en l'informe és la formalització de compromisos anticorrupció. D'aquestes 35 empreses, 25 s'han adherit al Pacte Mundial de Nacions Unides¹². No obstant això, tan sols 15 d'elles han elaborat un compromís propi per a totes les activitats que prohibeixi la corrupció de forma genèrica o el pagament de comissions, l'oferta o l'acceptació de favors. De les 20 restants, 15 més encara no tenen cap política pròpia i 5 tenen un compromís molt "lleuger". Per tant, no arriba ni a la meitat el nombre d'empreses analitzades que tenen una clara política anticorrupció.

Després dels escàndols de corrupció urbanística que han sortit a la llum els últims anys, resulta interessant aturar-se un moment en el sector de la construcció. De les cinc empreses constructores que hi ha a l'IBEX 35 (ACS, Grup Acciona, FCC, Ferrovial i Sacyr - Vallehermoso) tan sols una d'elles, Ferrovial, té un codi de conducta amb un clar compromís anticorrupció. Encara que totes, excepte Sacyr - Vallehermoso, s'hagin adherit al Pacte Mundial. Aquest és un fet que crida l'atenció.

Si es continua amb l'anàlisi dels sistemes establerts per part de les empreses per controlar el compliment d'aquests compromisos, el primer que cal dir referent a això és que cap empresa de l'IBEX 35 ha implantat un sistema anticorrupció d'acord amb les millors pràctiques internacionals en aquest terreny. De les 20 empreses que han formalitzat el seu compromís, tan sols un 35% (7 empreses) declaren dur a terme una formació sobre els seus codis, només el 20% (4 empreses) garanteix la no represàlia contra el denunciador i tan sols un 35% declara fer informes de seguiment. Una menció a part mereix l'establiment de mecanismes per a la denúncia anònima de comportaments sospitosos.

Ajuntó a continuació una taula que mostra l'evolució dels sistemes anticorrupció de l'IBEX 35.

Evolución de los sistemas anticorrupción del IBEX 35

Font: David Murillo: La lucha contra la corrupción en las empresas (novembre del 2012), Universitat de Ramon Llull.

¹² El principi número 10 d'aquest Pacte tracta la temàtica de la corrupció.

Tot seguit s'adjunta una taula on es mostren els sistemes anticorrupció de les empreses de l'IBEX 35 i més endavant, amb l'ajuda d'un treball de Manuel Villoria¹³, comentaré la situació general.

Sistemas anticorrupción en las empresas del IBEX 35

Empresa IBEX 35	Organismo Responsable del seguimiento de las prácticas anticorrupción	Formación de Empleados en anticorrupción	Mecanismos de Denuncia	No Represalias al denunciante
Alliads	Si	no	Si	No
Arcelor	No	Si	Si	No
Banco Bilbao Vizcaya Agentaria	Si	Si	Si	Si
Banco Popular Español	No	No	No	No
Banco Sabadell	Si	No	Si	No
Banco Santander Central Hispano	Si	Si	No	No
Bankinter	Si	No	Si	No
Cintra Concesiones de Infra. de Trans.	Si	No	Si	Si
ENDESA	Si	No	Si	No
Gamesa Corporación Tecnológica	Si	No	Si	No
Gas Natural SOG	Si	Si	Si	No
Grupo Ferrovial	Si	No	Si	Si
Grupo Iberdrola	Si	No	Si	No
Indra Sistemas	Si	No	No	No
Red Eléctrica de España	No	No	No	No
Repsol - YPF	No	No	No	Si
Telefónica	Si	Si	Si	No
Telefónica Móviles	Si	Si	Si	No
Telefónica Publicidad e Inform.	Si	Si	Si	No
Unión FENOSA	No	no	No	no
ABERTIS Infraestructuras	—	—	—	—
Acerinox	—	—	—	—
ACS Activd. de Const. y Servicios	—	—	—	—
Antena 3 Televisión	—	—	—	—
ENAGAS	—	—	—	—
Fomento de Construcc. y Contratas	—	—	—	—
Gestevisión Telecinco	—	—	—	—
Grupo Acciona	—	—	—	—
Iberia Líneas Aéreas	—	—	—	—
Inditex	—	—	—	—
Mapfre	—	—	—	—
Metrovacesa	—	—	—	—
Promotora de Informaciones	—	—	—	—
Sacyr Vallehermoso	—	—	—	—

Fuente: Fundación Ecología y Desarrollo y Fundación Carolina, 2006.

¹³ VILLORIA MENDIETA MANUEL, Universidad Rey Juan Carlos, Prevención y control de la corrupción en las empresas españolas con intereses en países en desarrollo. Pot veure's a: dspace.uah.es/dspace/bitstream/handle/10017/7841/prevencion_villoria_QUORUM_2006.pdf?sequence=1

En general, es pot comprovar que només un 43 per cent d'aquestes empreses tenen una política clara anticorrupció i que un altre 43 per cent no té política comunicada contra el suborn i la corrupció. De les 20 empreses que tenen política anticorrupció, 15 inclouen referències explícites o implícites al suborn, i algunes, com Unió Penosa, es refereixen només a rebre suborns, no a oferir-los. És molt important destacar, a més, que cap de les empreses de l'IBEX 35 restringeix els pagaments de facilitació, instrument cabdal per encobrir els suborns i el tràfic d'influències. A més, les dades ens diuen que només 8 de les 35 empreses aborden el tema de la relació amb els partits polítics, encara que, realment, només 3 prohibeixen el finançament de partits. També es pot comprovar com només un 20 per cent de les empreses estudiades protegeix al denunciador de les represàlies per la seva denúncia.

Les dades d'un recent estudi¹⁴ rebel·len que la corrupció de les empreses espanyoles, estudiada des de tres punts de vista diferents (treballadors, clients i proveïdors) comprèn els següents aspectes:

¹⁴ MURILLO DAVID:La lucha contra la corrupción en las empresas (novembre del 2012),Universitat de Ramón Llull. Pot veure's a: www.apps.esade.edu/facultybio/downloadDoc?fbitem=66315&tipodoc=MD1

3.3 Com afecta la corrupció empresarial al ciutadà?

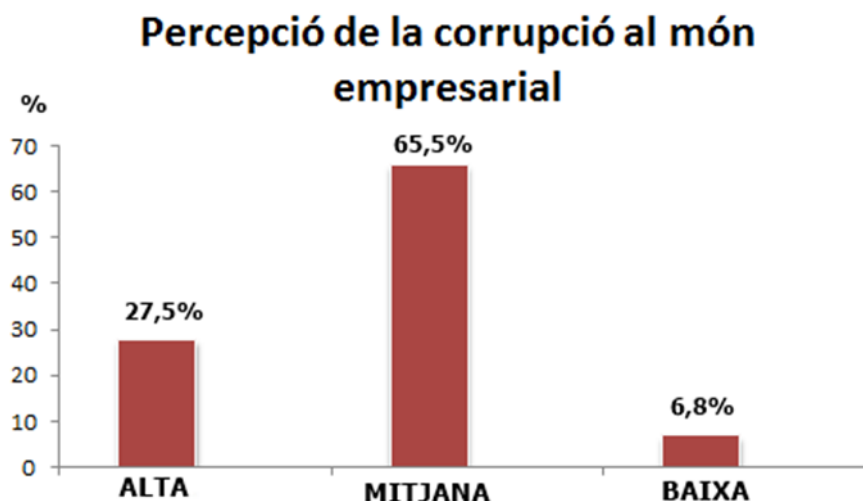
Des de la *perspectiva comercial*, la corrupció empresarial es concreta en la fixació de preus o tarifes en un entorn de mercat ineficient, per la qual cosa el ciutadà resulta afectat com a client (relació qualitat-preu inadequada), com a proveïdor (es negocia a la baixa i es dilaten els pagaments dels proveïdors més eficients) i com a empleats o treballadors (tot percebent unes remuneracions o salaris que no s'adapten a la productivitat real).

Des de la *perspectiva jurídica* suposa la vulneració efectiva d'un dret i llibertat fonamental consagrat en a Constitució Espanyola -la llibertat d'empresa-, ja que la corrupció empresarial evita qualsevol indicatiu de "sana" competència basada en el mèrit i la capacitat empresarial.

Un informe sobre frau i corrupció elaborat recentment per Erns&Young¹⁵ ha conclòs que el 65% dels espanyols considera que la corrupció és habitual en el món empresarial.

Just aquí m'agradaria introduir els resultats d'una de les preguntes del meu treball de camp relacionada amb el tema de la corrupció empresarial.

Treball de camp: quin grau de corrupció percep la població del món empresarial?

Podem adonar-nos que la corrupció sembla no estar tan estesa al món empresarial com al polític, ja que les puntuacions obtingudes són força "bones" comparades amb les de la corrupció política (on gairebé el 100% de la població percep un grau alt). Tot i així, només el 6,8% de la població considera que el nivell de corrupció sigui baix.

¹⁵ Pot veure's a www.ey.com/ES/es/Newsroom/News-releases/20130507NP_Informe_Fraude

Podríem dir que gran part de la població sembla acceptar la situació i es mostra conformista amb la gestió empresarial espanyola. No obstant això, després d'aquests resultats es veu clarament que els ciutadans espanyols no estan satisfets amb la transparència de les empreses espanyoles, ja que aquestes no estan preparades per garantir-la al 100%. Penso que en aquests moments, les empreses espanyoles es troben en una fase d'arrencada i amb un nivell de compromís molt per sota del què semblaria desitjable.

3.4 Com afecta la corrupció a les empreses?

Les empreses on es desenvolupen pràctiques corruptes troben "beneficis" a curt termini; en canvi, no són capaces d'alçar la vista i comprendre que la corrupció és realment un gran obstacle per al desenvolupament i creixement empresarial i que les conseqüències reals només es podran veure a mitjà o llarg termini, tot traduint-se en perjudicis molt alts, que poden acabar per enfonsar l'empresa i que, a més a més, poden repercutir en l'economia nacional i fins i tot també, internacional. La corrupció origina:

- Riscos personals: La corrupció afecta de forma directa al personal de l'empresa, que veu lesionada la seva dignitat i integritat moral i perd la confiança en la direcció. A més, la participació en un acte d'aquest cabal pot arribar a enfonsar la seva carrera i la seva reputació (a més de tenir conseqüències penals, civils o sancions laborals).
- Riscos empresarials: Una empresa corrupta sol caure en la falsedat comptable* i fiscal, veient així reduïda la seva transparència i reputació. A més, pot arribar a estar inclosa en alguna de les llistes negres realitzades per determinades organitzacions públiques.

Estudis realitzats pel Banc Mundial ressalten que els costos de corrupció repercuteixen en la pèrdua d'oportunitats comercials.

- Riscos econòmics, socials i legals: L'empresa involucrada haurà de pagar altes sumes de diners en funció de les penalitzacions legals i sancions financeres instaurades. Això pot generar un clima d'inseguretats al país, foragitant la inversió estrangera, limitant el creixement del treball i el desenvolupament sostenible.

Possibles estratègies anticorrupció per a les empreses

Les estratègies anticorrupció consideren tres esferes o nivells des d'on deuen actuar les empreses:

- ✓ En primer lloc, s'ha de representar una responsabilitat interna per tal de millorar la cultura de l'empresa, la seva rendibilitat, la seva capacitat de supervivència, la relació amb els accionistes, directius i treballadors i també amb els clients i proveïdors.
- ✓ En segon lloc, cal establir la responsabilitat externa de l'empresa respecte dels seus deures de cara a la societat civil.
- ✓ Finalment, cal instaurar una responsabilitat col·lectiva que permeti a l'empresa millorar la seva capacitat a l'hora d'organitzar-se amb altres empreses per unir forces en la lluita contra la corrupció.

L'ampli rebuig cap a la corrupció ha generat una sèrie de mesures i iniciatives, tant públiques com privades, orientades cap a la lluita contra la corrupció empresarial.¹⁶ Com a observació personal penso que actualment té major importància la corrupció empresarial respecte a la qual en tenia abans, a causa de la gran crisi econòmica que vivim. Això és degut a què les empreses *beneficiades*, és a dir, corruptes o que participen d'alguna manera en aquests actes, obtenen grans beneficis en detriment de les *perjudicades*, que no poden aixecar el cap per ningun costat.

Acabo aquest apartat amb les paraules d'un gran intel·lectual :

Una conducta que pot ser econòmicament rendible quan es practica per primera vegada, deixa de ser-ho quan es repeteix i s'ha de passar a les pràctiques habituals; el manteniment d'aquest tipus d'accions corruptes és creixent pel que fa als costos, de forma que els "beneficis" obtinguts a curt termini no són suficients per a cobrir les necessitats econòmiques de l'empresa a mitjà o llarg termini¹⁷.

¹⁶ Entre les més importants es troben "Décimo Principio del Pacto Global de Naciones Unidas", "Directrices de la OCDE para Empresas Multinacionales", "Iniciativa de Alianza contra la Corrupción (PACI)", "Iniciativa para la Transparencia de Industrias Extractivas" o "Trace Internacional".

¹⁷ Paraules de Antonio Argandoña, Professor i Titular de la Càtedra "la Caixa" de Responsabilitat Social de l'Empresa i el Govern Corporatiu. Veure en el treball "La lucha contra la corrupción: una perspectiva empresarial" de 2009.

4. Franquisme, transició i actualitat: tan diferents pel que fa a la corrupció?

4.1 Corrupció en temps de la dictadura franquista (1939-1975)

La corrupció va ser un tret bàsic de la dictadura franquista; en l'aspecte econòmic va estar molt estesa i en l'aspecte polític va arribar fins als màxims nivells. En alguns casos fou per culpa de la participació directa d'alts càrrecs a la vida "pública" i en altres casos, per la protecció que els estraperlistes¹⁸ van rebre del poder. Les repercussions de la corrupció van ser socialment molt greus. Per als corruptes va suposar un ràpid enriquiment mentre que per a la major part de la població, va implicar privacions, carestia, fam i misèria.

Durant la dictadura franquista van ser nombrosos els casos de corrupció que van esquitxar els cercles familiars (especialment per part de Nicolás Franco, de Pilar Franco i del Marquès de Villaverde; polítics amics del dictador). En moltes ocasions els mateixos poders públics s'encarregaven d'emascarar aquests escàndols, la qual cosa era possible gràcies a la inexistència de llibertat de premsa i la repressió.

Després del final de la Guerra Civil (1936-1939), la destrucció i la fam van aguditzar l'estraperlo i el comerç il·legal a través de les fronteres. Posteriorment, nombroses fortunes van "florir" gràcies al desenvolupament econòmic i l'evasió de capitals a l'estranger, utilitzant per a això influències de l'anomenat "Clan del Pardo", que era el nom que englobava els cercles pròxims al dictador per ser el Palau del Pardo la seva residència oficial.

Van ser d'especial rellevància els escàndols de l'estafa immobiliària de SOFICO, el frau en ajudes a l'exportació MATESA o la industrialització en el cas de "Confeccions Gibraltar". Van destacar també casos com "Barcelona Traction", "Estraperlo" o "La Agenda Rivara". La família Franco va acumular una gran quantitat de béns i propietats durant la dictadura. Es pensa que la família posseïa un entramat de més de 150 empreses diverses i un patrimoni valorat entre 36 i 60 milions d'euros.

---

¹⁸ Durant la postguerra, Espanya va patir un enfonsament de la producció agrícola i industrial. És per aquest motiu que el mercat negre, anomenat estraperlo, va anar adquirint una gran importància.

En aquest punt m'agradaria adjuntar un recull de testimonis realitzats per persones que han viscut la crueltat de la dictadura franquista i que han volgut opinar sobre la corrupció en aquell moment històric.

La corrupció era una cosa normal durant el franquisme; tots els llocs públics de funcionari o amb una mica de responsabilitat requeien en els afins al règim i militants del moviment. Passava exactament el mateix amb les llicències per als comerços com les de la construcció o qualsevol altre negoci que volgués prosperar; no es podia fer res sense "pagar peatge" al franquista de torn.

Els militars tenien carta blanca per robar quan volguessin i utilitzaven l'exèrcit com a mà d'obra pròpia per als seus beneficis personals.

Franquisme i corrupció eren una mateixa cosa, totalment inseparable. Eren tant la mateixa cosa que la gent ni tan sols s'aturava a pensar-ho.

*L'any 2008, el partit polític Esquerra Unida, va presentar una proposició parlamentària per possibilitar la devolució a l'Estat del patrimoni del dictador. Finalment, el govern socialista va aprovar que els béns fossin declarats d'interès cultural, el que permet que siguin visitats per la ciutadania, però romanent en poder de la família Franco. Per la seva part, el Partit Popular, es va oposar a qualsevol de les iniciatives presentades.

M'agradaria concloure aquest apartat amb la cita del gran investigador i escriptor José Antonio Martínez Soler, qui va afirmar que: **"Sota la dictadura franquista hi havia una corrupció constant i generalitzada"**.

4.2 Corrupció al llarg de la transició espanyola (1976-1982)

Després de la mort de Franco, Joan Carles I va ser proclamat rei en un context polític de gran incertesa. S'iniciava un complex procés de transició que portaria de la dictadura a un sistema democràtic.

Primerament, el rei va optar per mantenir al capdavant del govern a Arias Navarro¹⁹, que havia presidit l'executiu en la fase final de la dictadura. Tot i així, el govern d'Arias va fracassar a l'hora d'implementar un procés de reformes creïble i va respondre amb repressió a les protestes socials: una onada de vagues es va estendre pel país al gener de 1976. Poc temps

¹⁹ Fou un significatiu polític durant la dictadura franquista, durant la qual va aconseguir ocupar alts càrrecs.

després, al setembre del mateix any, Adolfo Suárez fou nomenat president del Govern. Va presentar el projecte de Llei per a la Reforma Política, que era la concreció legislativa del procés de desmantellament del franquisme. El govern d'Adolfo Suárez té una durada de sis anys (1976-1981), durant els quals l'índex de corrupció que es percep al país tan sols arriba a un 1,6%. No obstant això, Adolfo Suárez, va optar per dimitir l'any 1981 motivat per discrepàncies internes amb el seu partit polític (UCD) i la difícil situació econòmica del país.

A partir d'aquell moment, és Leopoldo Calvo Sotelo qui s'encarrega del Govern del país. Va presidir el Govern des de febrer de 1981 fins al desembre de 1982, anys durant els quals, la percepció de la corrupció per part de la ciutadania va ascendir al 2,2%.

Durant el període de transició destaquen dos grans casos de corrupció; el *Cas de la Colza*, que va ser molt sonat per la venda fraudulenta d'oli adulterat que va provocar l'enverinament de 60.000 espanyols i la mort de 700 persones; i el *Cas Fidecaya*, en el que un forat en aquesta entitat d'estalvi creada en 1952 va ser intervinguda el 1980, amb 25.000 afectats i una presumpta estafa de 1.800 milions de pessetes.

4.3 Corrupció des de 1982 fins el dia d'avui

Durant la segona etapa de la transició fou realment quan van començar els canvis democràtics a Espanya; es van començar a substituir càrrecs del franquisme pels realment escollits democràticament. Van haver-hi casos de corrupció però no van prendre les mateixes dimensions que els que hi ha a l'actualitat perquè la llibertat de premsa era encara qüestionada.

Un dels casos més sonats fou el cas dels *Fons Reservats*, un cas on els diners destinats a lluitar contra el narcotràfic van ser utilitzats per pagar sobresous i per fer-ne ús privat. També fou molt important l'expropiació* de *Rumasa*, empresa de Ruiz Mateos, per la gran influència mediàtica que tenia aquest personatge al ser considerat gairebé com un heroi per a la població. Avui dia s'ha pogut veure que això no era així. Un altre dels casos més importants fou el *Cas Filesa*, que finançava il·legalment el Partit Socialista. Podem adonar-nos que, si traslладem aquest esdeveniment en el temps, es podria comparar amb el finançament il·legal del cas Nóos, o del Partit Popular, ja que se segueix un mateix patró.

També va acaparar moltes portades de diaris el *Cas Guerra*, protagonitzat per Juan Guerra, germà del vicepresident del govern socialista en acusar-

se'l de frau fiscal i tràfic d'influències entre altres coses. Va ser de gran interès mediàtic, perquè es creu que va ser absolt de molts dels delictes dels quals se l'acusaven gràcies al seu parentesc amb el vicepresident.

El canvi de govern al 1996 no va suposar cap gran canvi social pel que fa a la corrupció: van continuar apareixent nous casos (*Villalonga, Forcén, Gescartera...*) però a un ritme "normal", per dir-ho d'alguna manera. Actualment, si parlem del nombre de casos de corrupció que s'esdevenen, més o menys són els mateixos que en l'última dècada; la gran diferència és que ara tenen major repercussió i les quantitats que es roben acostumen a ser majors.

5. Espanya i la seva situació

5.1 Índex de Percepció de la Corrupció

De la mateixa manera que al començament d'aquest treball, cal dir que mesurar el grau de corrupció d'un país no és gens fàcil i, en conseqüència, molt menys ho és comparar la corrupció entre diversos països. Tan difícil és establir criteris que permetin fer-ho, que tan sols l'organització de Transparència Internacional²⁰ és la que proporciona cada any una classificació dels països ordenats en funció del seu grau de corrupció. Aquesta classificació és coneguda com l'indicador de l'**Índex de Percepció de la Corrupció** (IPC) i classifica als països d'acord amb les percepcions sobre el grau de corrupció del seu sector públic. És un índex compost, és a dir, una combinació d'enquestes basades en dades sobre corrupció que s'obtenen de diverses institucions acreditades. L'IPC reflecteix l'opinió dels observadors de tot el món, inclosos experts que treballen en els països avaluats.

5.2 Situació d'Espanya respecte de la resta del món: Índex de Percepció de la Corrupció del 2012

L'última classificació que ha realitzat l'organització de TI sobre la situació de la corrupció a diferents països del món data de finals del 2013. D'entrada, no ens trobem davant d'un informe qualsevol més, ja que és l'informe que presenta l'enquesta més gran d'opinió pública a escala mundial, que avarca 107 països i es basa en 114.00 enquestes. Per tant, ens trobem davant d'un estudi important i interessant que ens pot ajudar a situar a Espanya en el context internacional en aquesta matèria.

²⁰ Transparència Internacional (TI) és una organització no governamental a escala universal dedicada a combatre la corrupció, congrega a la societat civil, al sector privat i als governs en una gran coalició global.

En l'última classificació Espanya ha quedat situada a la posició número 40 del món, darrere de països com Botsuana, Qatar o Bahames. En el primer rànquing que es va realitzar, al 2002, Espanya quedava situada a la posició 20, el que indica que **ha retrocedit vint posicions en els últims deu anys**.

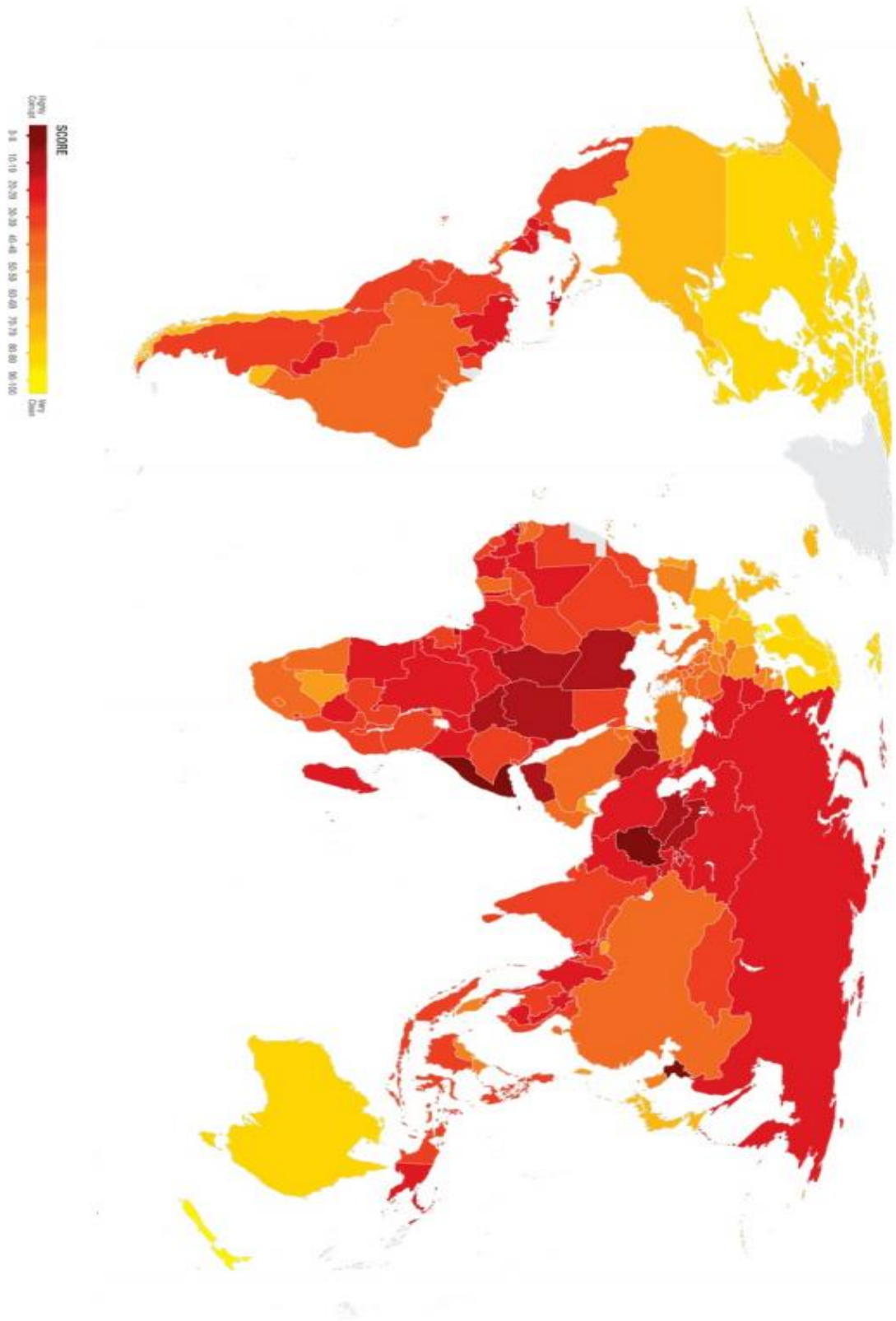
Atenent als resultats d'aquest últim estudi es pot dir que per a Espanya hi ha una bona notícia i una de dolenta. La bona és que la nostra policia i el nostre poder judicial gosen de força bona salut (més la policia que el poder judicial). La dolenta és que els nostres partits polítics obtenen una de les pitjors notes del panorama internacional (4,4), només a sis dècimes de la màxima corrupció. Sembla bastant evident que tenim un greu problema en el cor de la nostra democràcia i que s'ha d'afrontar i d'assumir per poder corregir-lo.

Si comparem els resultats del IPC del 2012 amb el del 2013, podem afirmar que Espanya ha empitjorat, ja que la seva puntuació ha minvat sis punts i ha baixat deu posicions en tan sols un any.

La perspectiva d'Espanya en comparació amb el món és correcta, estem a la mitja, però si ens comparem amb l'entorn en què estem, Europa, realment en sortim força mal parats (Es pot veure la comparació amb Europa al següent apartat, pàg.35)

A la següent pàgina adjunto el resultat d'aquesta classificació.

En aquest punt i abans de començar a analitzar la situació espanyola respecte de l'europa, vull adjuntar els resultats d'alguna de les preguntes del meu treball de camp, ja que explica quina és la percepció dels ciutadans espanyols del grau de corrupció del seu país i de la situació econòmica.

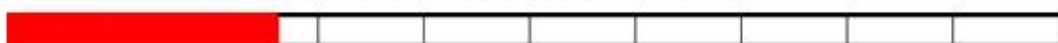
Treball de camp: *Com és considerada la situació econòmica actual d'Espanya?*

(0= molt dolenta/ 10=molt bona)

▪ **Puntuació global : 2,91**

▪ *Puntuació de la població adulta (25 anys en endavant): 2,64*

▪ *Puntuació de la població jove (16 a 25 anys): 3,23*

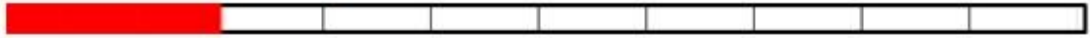

Podem observar que la qualificació que obté és molt baixa. Tot i que la població més jove puntua una mica més a l'alça, cap de les dues puntuacions fa que la mitjana arribi a l'aprovat. La crisi econòmica espanyola que es va iniciar el 2008 ha tingut uns efectes que es traslladen fins a l'actualitat, no només en el pla econòmic sinó també en el polític i en el social. Aquesta crisi va suposar per a Espanya l'explosió de problemes com ara el final de la bombolla immobiliària, la crisi bancària de 2012 i l'augment de la desocupació, cosa que s'ha traduït en el sorgiment de moviments socials encaminats a canviar el model econòmic i productiu així com a qüestionar el sistema polític tot exigint una renovació democràtica. La dràstica disminució del crèdit a famílies i petits empresaris per part dels bancs i les caixes d'estalvis, algunes polítiques de despesa inadequades dutes a terme pel govern central, l'elevat dèficit públic de les administracions autonòmiques i municipals, la corrupció política, el deteriorament de la productivitat i la competitivitat i l'alta dependència del petroli són alguns dels problemes responsables d'aquestes baixes qualificacions per part dels ciutadans.

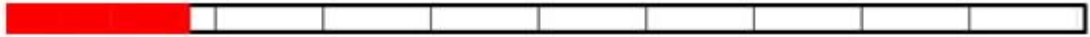
Treball de camp: Com és considerada la situació política d'Espanya?

(0= molt dolenta/ 10=molt bona)

- **Puntuació global: 2**

- *Puntuació de la població adulta: 1,7*

- *Puntuació de la població jove: 2,2*

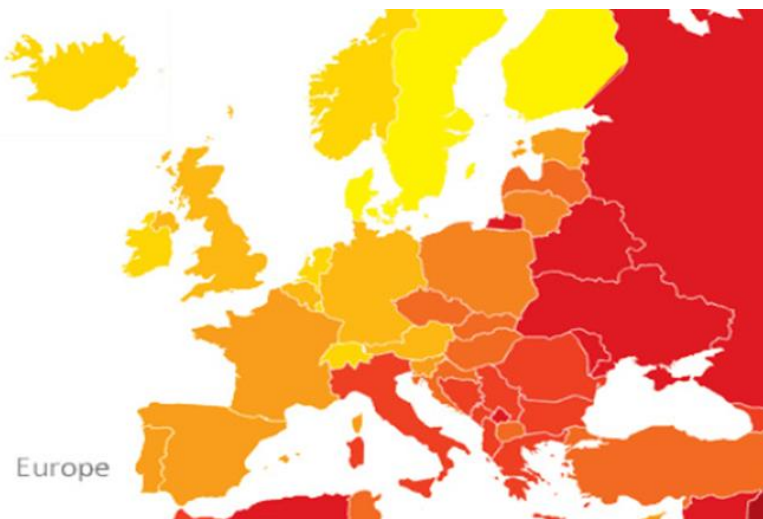

De la mateixa manera que en la pregunta anterior, ens adonem que les qualificacions són molt negatives. No hi ha gaire diferència entre la puntuació dels més adults amb la de la població jove però podem fixar-nos que sempre la mostra jove tendeix a puntuar més alt. Estarà acostumant-se i resignant-se amb la situació?

És sorprenent que les puntuacions al sistema polític siguin encara pitjors que les del sistema econòmic tot i haver-hi una evident crisi econòmica. Penso que hi ha un sentiment de desafecció enfront de la política molt generalitzat i molt perjudicial. Durant molt de temps, la majoria dels espanyols s'han queixat sistemàticament de la política i dels polítics, han presumit de la seva indiferència cap a la política i han exhibit una informació política tirant a molt baixa. La crisi econòmica podria estar canviant aquesta situació. Hi ha indicis que l'interès per la política s'ha incrementat en alguns punts, i és notori que molts espanyols han participat potser per primera vegada en activitats de protesta arran de la crisi.

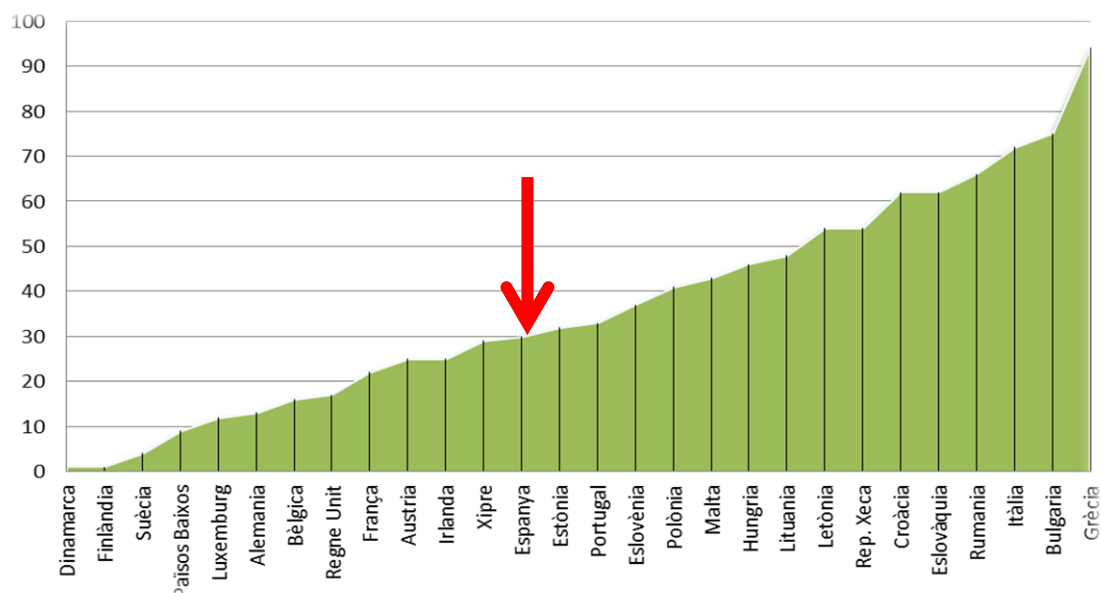
5.3 Situació espanyola respecte de la Unió Europea

Començo adjuntant aquesta imatge que reflecteix la situació espanyola en comparació amb el continent Europeu. És una imatge proporcionada per Transparència Internacional.

El color més intens indica una corrupció molt elevada; de tal manera que els països marcats en vermell seran els més corruptes; els marcats en taronja ho seran una mica menys, i els que estan marcats en tons clars seran els menys corruptes.

Si traspassem les dades que s'han utilitzat per crear l'anterior mapa, podem construir la gràfica següent:

Es pot observar que la situació d'Espanya és gairebé mitjana pel que fa a la corrupció. És cert que hi ha diversos països a la cua amb puntuacions molt més dolentes que les nostres, però m'agradaria confiar en què algun dia arribarem a posicionar-nos entre els primers llocs. Tot i així, experts europeus consideren que Espanya no ha avançat prou en la transparència de les finances dels seus partits polítics. Els préstecs dels bancs en condicions favorables i les cancel·lacions de crèdits sense justificació suficient segueixen sent una fórmula molt criticada pel Grup d'Estats contra la Corrupció, un òrgan del Consell d'Europa.

M'agradaria mostrar una comparació molt clara entre Europa i Espanya, que reflecteix l'impacte de la corrupció en els diferents sectors de la societat. Les dades provenen també de l'organització de Transparència Internacional.

Partidos Políticos	Europa	3,7	Espanya	3,9
Parlamento/ Poder legislativo	Europa	3,2	Espanya	3,1
Empresas/ Sector privado	Europa	3,4	Espanya	3,6
Medios de Comunicación	Europa	3,2	Espanya	3,4
Ejército	Europa	2,4	Espanya	2,5
ONG	Europa	2,7	Espanya	2,7
Organismos Religiosos	Europa	2,6	Espanya	2,8
Sistema educativo	Europa	2,3	Espanya	2,3
Sistema legal/ Poder judicial	Europa	2,9	Espanya	3,0
Servicios de salud	Europa	2,7	Espanya	2,2
Policía	Europa	2,7	Espanya	2,8
Servicios de registro y permisos	Europa	2,5	Espanya	2,9
Servicios públicos	Europa	2,7	Espanya	3,1
Hacienda/ Administración fiscal	Europa	2,8	Espanya	3,0

Estudiant aquestes dades és fàcil adonar-se que dels catorze sectors analitzats, en deu d'ells la corrupció espanyola supera la de la mitjana europea. Tan sols estem per sota de la mitjana en els sectors del poder legislatiu (no partits polítics), en les ONG, en el sistema educatiu i en els serveis sanitaris.

5.4 Situació interna d'Espanya: són totes les comunitats autònomes igual de corruptes?

En aquest apartat s'estudien les diferents autonomies espanyoles segons el seu grau de transparència en els diferents sectors de la societat.

Primerament, m'agradaria introduir el tema amb unes paraules de l'organització Transparència Internacional Espanya que, després d'haver realitzat l'estudi, conclouen en què:

*“Un primer aspecte destacable en la valoració del nivell de transparència d'aquestes comunitats autònomes és que **totes elles han aprovat**, és a dir, han obtingut una valoració superior a 50 sobre 100, el que ve a reflectir que totes han fet un esforç en l'àmbit informatiu i assolit així un mínim nivell de transparència”.*

ÍNDEX DE TRANSPARÈNCIA DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES 2012

VALORACIÓ GLOBAL (MITJA GENERAL: 79,9)		
	COMUNIDADES AUTÓNOMAS	PUNTUACIÓN (Entre 1 y 100)
1	País Vasco	97,5
1	La Rioja	97,5
3	Cantabria	95,0
4	Andalucía	92,5
5	Navarra	91,3
6	Castilla y León	90,0
6	Galicia	90,0
8	Extremadura	87,5
9	Baleares	83,8
10	Cataluña	78,8
11	Aragón	75,0
12	Madrid	72,5
13	Asturias	66,3
14	Canarias	63,8
14	Valencia	63,8
16	Castilla-La Mancha	58,8
17	Murcia	55,0

Les dues comunitats que han resultat guanyadores, compartint el primer lloc en els resultats globals de confiscació, són el País Basc i La Rioja (97,5 punts sobre 100 en ambdós casos). Les comunitats autònomes que ocupen els llocs inferiors del rànquing són Castella la Manxa (58'8) i Múrcia (55). Quant a les àrees de transparència, l'assignatura pendent que en general tenen les comunitats és la seva transparència econòmica-financera, ja que la mitjana general en aquesta àrea no arriba a l'aprovat, si bé es queda a prop (48'8). Les àrees de transparència més destacades a nivell col·lectiu són les relacions amb els ciutadans i la societat, en la que obtenen una mitjana de 83,3.

5.4.1 Grau de corrupció a les diferents províncies de Catalunya

Després d'observar la taula anterior i veure la puntuació obtinguda per Catalunya m'agradaria anar més enllà i concretar les puntuacions de cada província catalana; i fins i tot la dels ajuntaments més propers a nosaltres.

| **10** | **Cataluña** | **78,8** |

És sorprenent, almenys per a mi ho és, com les províncies de Tarragona i Barcelona obtenen una molt bona puntuació pel que fa a la transparència (92,5 i 86,3 respectivament) mentre que les províncies de Lleida i Girona obtenen una

pèssima puntuació en aspectes de transparència (32,5 i 31,3 respectivament).

Aquí adjunto una taula on es poden veure ordenats de més transparent a menys alguns dels ajuntaments de la província de Barcelona²¹.

Sant Cugat del Vallès	100
Santa Coloma de Gramanet	95
Sant Boi de Llobregat	93,8
Terrassa	92,5
Barcelona	88,8
Rubí	88,8
Hospitalet de Llobregat	77,5
Badalona	73,8
Manresa	72,5
Cornellà de Llobregat	62,5

²¹ Tota aquesta informació està extreta de la pàgina web de Transparència Internacional Espanya. Consultar si es vol conèixer la corrupció de la resta d'ajuntaments espanyols: www.transparencia.org.es/ITA_2012

6. Corrupció i societat

6.1 Com influeix la corrupció al ciutadà?

Si bé és impossible desconèixer que la corrupció implica un desvalori en el sentit ètic, és molt més greu observar les grans conseqüències que des de l'aspecte social produeix en una societat. La corrupció trenca tots els teixits socials i l'organització d'una societat, ja que disminueix la confiança dels ciutadans en les institucions, en el govern i entre ells mateixos. D'altra banda, també afecta el nivell ètic de la societat en el seu conjunt i per descomptat, la felicitat i la satisfacció de les persones que hi viuen. En la mesura que la corrupció es va generalitzant, els escrúpols ètics es van perdent i la societat es va transformant.

La corrupció en el sistema judicial nega el principi d'igualtat davant la llei, creant la sensació d'una "justícia per a rics" i desmotiva al ciutadà a complir amb la llei. A més, la corrupció en el sistema polític és una amenaça a les institucions i valors de la democràcia. No està de més dir que aquests esdeveniments provoquen un innegable sentiment de frustració en els ciutadans i serveixen, a més, d'aliment polític als partits de l'oposició. Els efectes més destacats de la corrupció a la societat són:

- La propiciació de la violació de lleis i reglaments que serveixen objectius socials productius.
- L'agreujament de la iniquitat en la distribució dels ingressos i la riquesa.
- L'increment il·legítim de l'ingrés de la burocràcia estatal*.
- La reducció de l'eficàcia dels serveis públics.
- L'erosió de la moral civil.

"La corrupció accentua les diferències socials al limitar el paper de l'Estat com a mediador de les demandes dels diferents grups socials. Les classes populars o marginals es veuen sotmeses a un procés d'exclusió social i polític, ja que la corrupció els allunya del sistema formal i els obliga a accedir de manera informal als seus mitjans de subsistència²²".

Hi ha una llei en l'economia que es coneix com la *Llei de Gresham*, que expressa que "la moneda dolenta desplaça sempre la circulació de la moneda bona". Seguint això podria ser que el fenomen de la corrupció s'estengués cada dia més ràpid. Arribaran algun dia a canviar els nostres valors?

²² Text extret del treball "Visión contemporanea de la corrupción", de ROWLAND MICHELL, 1998.

Informes elaborats per Transparència internacional

El percentatge de persones que senten que a partir de 2007-2010 el nivell de corrupció en el país:

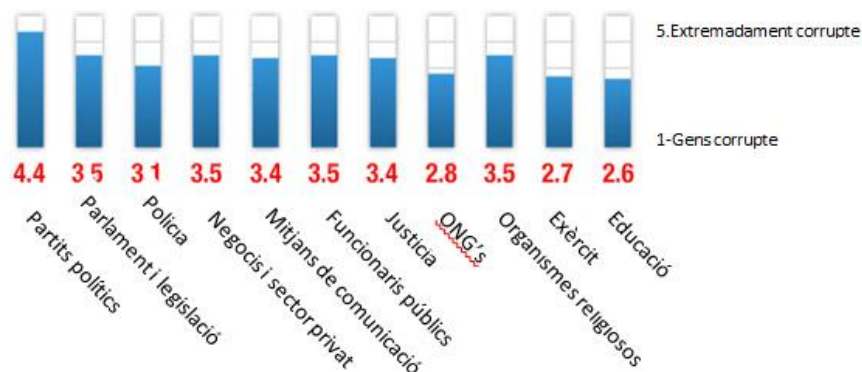

El percentatge de persones que senten que els esforços del seu govern per combatre la corrupció són:

Analitzant aquests informes es fa notori un clar sentiment de frustració i d'imptència dels ciutadans, ja que d'una banda, consideren que el nivell de corrupció en el país ha augmentat considerablement en els últims anys i, de l'altra, la gran majoria pensa que els esforços que el seu govern fa per combatre la corrupció són ineficaços. És com un peix que es mossega la cua.

La mesura en què les següents institucions són percebudes per el públic com el més afectat per la corrupció:

Alarmantment, els partits polítics encapçalen aquesta classificació, seguits del poder legislatiu, el sector privat dels negocis, els funcionaris públics i els organismes religiosos. Realment es pot canviar l'estructura d'una societat tenint aquesta poca confiança en els partits polítics si es té en compte que són l'únic instrument que vehicula les relacions dels ciutadans amb l'Estat? Penso que és difícil.

En aquest punt, torno a adjuntar els resultats d'una de les preguntes de la meua enquesta.

Treball de camp: Quin grau de corrupció hi ha a Espanya?

Vaig realitzar aquesta pregunta perquè volia comprovar si realment els estudis oficials ens deien la veritat quan parlaven del sentiment dels ciutadans envers la percepció de la corrupció a Espanya. És impactant veure com cap ciutadà pensa que el nivell de corrupció al seu país és baix i resulta decebedor que el 96,5% de la població valori que la corrupció d'Espanya és alta.

6.2 Com influeix la corrupció als polítics?

Els polítics honestos, es veuen esquitxats pels casos de corrupció. Com que representen a un partit polític que s'ha demostrat que és corrupte, la gent tendeix a generalitzar. El ciutadà de peu, en moltes ocasions, vota al partit i no a la persona (generalment en eleccions autonòmiques o nacionals). Aquests fets fan perdre vots al partit, i credibilitat a la resta de polítics. Això, generalitzant, però els polítics més mediàtics i amb més alts càrrecs (presidents, vicepresident, primers ministres...) en deixar la vida política, passen a empreses privades amb alts càrrecs i ingressos més alts.

"Tots els polítics són corruptes". Aquesta tant desgastada com devastadora afirmació per a la política i per a la democràcia, s'utilitza alegrement al carrer per posar entre dubte la gestió de tots aquells que accedeixen al poder. El polític es veu culpabilitzat i finalment, s'aboca a demostrar la seva innocència. Just en aquest punt del treball m'agradaria reflexionar i compartir l'opinió d'un gran crític de les xarxes socials²³, que opina sobre la

²³ GONZÁLEZ CARLOS, www.derivados.negocios1000.com.

situació econòmica i política d'Espanya i que ho fa des d'un punt de vista que s'acosta molt a la meua manera de pensar.

“El cert és que no són pocs els polítics corruptes, sinó molts. Per a mi, el missatge de -no tots els polítics som iguals-, perd veracitat si no s'acompanya amb fets que ho demostrin. Si realment ets un polític honrat, denuncia als polítics del teu partit que no ho siguin. Si pel contrari no vols denunciar per evitar possibles represàlies per part del teu partit, senzillament dimiteix, doncs dono per suposat que una persona honrada no hauria de sentir-se còmoda treballant rodejada de corruptes. Suposant que moltes persones es creguin això de -sóc honrat però no sabia res del que estava passant al meu partit- llavors, no ens serveixes com a polític, ja que series massa poc intel·ligent per no haver-te'n adonat de la situació”.

Simultàniament a la realització d'aquest treball he realitzat dues entrevistes a persones relacionades amb la política, que m'han explicat quina és la seva visió sobre el tema i com viuen el fenomen de la corrupció. S'adjunten a continuació:

ENTREVISTA A EN JORDI TURULL

*Portaveu del Grup Parlamentari de
Convergència i Unió al Parlament de
Catalunya*

- ***Quant de temps fa que es dedica a la política?***

Des del punt de vista del voluntariat vaig començar als setze anys a les Joventuts Nacionals de Catalunya* i des de llavors m'hi estic dedicant.

- ***Quins càrrecs ha tingut fins al moment?***

Vaig ser regidor de Parets del Vallès després diputat provincial de la ciutat de Barcelona i després diputat del parlament.

- ***Quina és la seva activitat actual?***

A dia d'avui sóc president parlamentari de Convergència i Unió.

- ***Quines tasques du a terme dins del parlament?***

Coordinar tot el grup parlamentari: és a dir, comunicar qualsevol posicionament de Convergència i Unió al Parlament. Val a dir que finalment la responsabilitat sempre és meua, per bé o per malament. Si surt bé “festa” tots però si surt malament el principal responsable sóc jo. Com que no hi ha majoria absoluta m'encarrego també de pactar amb tots els partits per intentar resoldre els problemes.

- ***Que pensa de la corrupció?***

Penso que és un gran mal que estem patint i què hem de fer tot el possible per aïllar-la, hem de fer que els corruptes se sentin com gent marginada de la societat.

- ***Com s'està tractant actualment al Parlament aquest problema?***

S'està tirant endavant una llei de transparència que compta amb un total de cinquanta-una mesures per combatre la corrupció entre les quals són destacables, per exemple, el reforç dels òrgans externs de control dels polítics, una millor vigilància dels òrgans de govern, d'oficines antifrau... però cal remarcar que tot depèn de la persona.

- ***Cada partit polític ha ideat les seves idees per combatre la corrupció o contribueixen tots junts en una mateixa lluita?***

Realment al final les idees venen a ser sempre les mateixes. Però per desgràcia, hi ha una utilització bastant partidista de la corrupció que acaba desembocant gairebé sempre en lluites polítiques. Sincerament penso que hauríem d'anar tots a una.

- ***Pensa que hi ha diferències entre la corrupció a Catalunya amb la de la resta d'Espanya?***

No. L'actitud és la mateixa: la de gent equivocada que no ha entès la política i pot estar tant aquí com allà. No es pot generalitzar.

- ***Una Catalunya independent seria menys corrupta?***

Sí, perquè es copiarien els sistemes d'aquells llocs on millor es funciona políticament i es destruirien les dinàmiques que, per el contrari, no funcionen.

- ***Pensa que el tema de la independència de Catalunya està deixant en un segon pla la lluita contra la corrupció?***

Tot el contrari. La corrupció nega la possibilitat que institucions i ciutadans lluitin junts en un moment en què han d'estar més junts que mai.

- ***Opina que la resolució dels casos és ràpida i efectiva?***

No. La justícia si no és ràpida no és justícia. A més, moltes vegades se'ns passa per alt el mal que es pot fer als polítics i a les seves famílies al llarg del procés judicial, quan el jutge encara no ha pres una decisió. En molts casos, la reparació d'aquest mal es torna irrecuperable.

- ***"Tolerància zero amb la corrupció i també al combat sense treva contra la guerra bruta", aquest és l'eslògan de l'última campanya de CIU contra la corrupció. A què es refereix exactament?***

Des de que Catalunya demana la independència, a Catalunya s'hi han instal·lat les "clavegueres" de l'Estat. Els centres d'investigació i els serveis secrets es dediquen a inventar coses durant les campanyes electorals, s'inventen campanyes falses...

- ***Quina és la percepció des del punt de vista polític de com la societat viu el fenomen de la corrupció?***

La societat viu molt empenyada i més en aquests moments de crisi. S'acaba desconfiant de la política i amb raó... i això fa que el polític amb vocació i honestos ens sentim molt decebut amb la generalització de l'opinió ciutadana sobre la política.

- ***Com pensa que tracten els mitjans de comunicació la corrupció?***

Hi posen més pa que formatge. A vegades sentencien. Si es tingués una mica més de respecte per l'estat de dret, no sé si la realitat que tindriem seria aquesta. Tots els mitjans haurien de ser tan bons en l'acusació com en la reparació. A més, no es pot oblidar que depenent de la seva

tendència política actuen d'una forma o d'una altra. Tot i així, els polítics no podem dir que la culpa és dels mitjans; això seria un gran error, ja que no es poden buscar culpables.

- **Què poden fer els ciutadans quan perceben la corrupció?**

Denunciar-ho i tenir una actitud d'indignació. Han d'exigir més als partits polítics en temes de transparència. La gent ha de saber absolutament tot sobre els polítics: el què cobraven abans de ser diputats, el què cobren ara...

- **Personalment, com viu el tema?**

Personalment em sap molt greu perquè jo, com ja he dit, vaig començar en política per vocació als setze anys, perquè creia en la política, però clar...estàs en un món on veus que hi ha gent que està perjudicant-la. La política ha d'existir! Gràcies als polítics s'han aconseguit grans coses i s'han fet grans transformacions. Una societat sense política no existeix.

ENTREVISTA A MONTSERRAT TURA

Ex diputada al Parlament de Catalunya. Fou també Consellera de Justícia i Consellera d'Interior de la Generalitat de Catalunya, i Alcaldessa de Mollet del Vallès.

- **Quant de temps va dedicar-se a la política?**

M'he preocupat per la política des que tinc memòria, vaig començar a militar als 16 anys en un partit clandestí quan encara vivíem sota la dictadura franquista. Em preocuparé per la política i participaré en activitats polítiques sempre que pugui, no entenc el món sense una mirada política de les coses que passen, fins i tot com es respon a fenòmens extrems de la natura... Si em preguntes quants anys he ocupat algun càrrec públic, han estat 25 anys, encara que alguns els he compatibilitzat amb activitat laboral de la meva professió.

- **Quins càrrecs va tenir?**

Alcaldessa de Mollet del Vallès, Diputada al Parlament de Catalunya, Consellera d'Interior i Consellera de Justícia. Durant un temps vaig ser diputada i alcaldessa però vaig renunciar al sou i dietes d'alcalde. Mai he cobrat més d'un sou, mai he cobrat dietes.

- **Quina és la seva activitat actual?**

Treballo a la Direcció Assistencial del Consorci de Serveis Sanitaris Integrals del Baix Empordà, és a dir, he retornat a la meua activitat professional de metgessa.

- **Què pensa de la corrupció?**

Que no hauria d'existir, ja que quan apareix un cas malmet tot el que de servei públic i d'entrega als afers col·lectius hauria de tenir el treball des d'òrgans de representació del poble.

- **Pensa que ara n'hi ha molta?**

Un sol cas ja és molt, ningú en voldria ni un sol cas, però la cobdícia existeix i no seria creïble un país que no investigués ni una sola conducta incorrecte d'algun càrrec públic. En realitat, que

s'estiguin investigant a persones que ocupen llocs de responsabilitat importants, inclosa la Casa Reial és un signe positiu d'independència del Poder Judicial i les Polícies Judicials. En les dictadures la corrupció esta institucionalitzada i mai no s'investiga.

-Com s'està tractant al Parlament?

En el Parlament s'han fet diversos acords contra la corrupció, s'han modificat lleis per establir més controls en els processos d'adjudicacions d'obres i serveis o en l'atorgament de subvencions, s'han fet consultables les comptabilitats de les Fundacions Privades que reben diners públics, i actualment, hi ha una ponència que elabora un projecte de llei de transparència de tota l'Administració. Però deixar-se temptar pel diner és una conducta personal que depèn de la consciència de cada un/a i aquí no hauria de caldre cap mena de llei: servir als nostres conciutadans ja és prou honor i els diners que toquem no ens pertanyen. Ningú hauria d'apropiar-se d'un sol cèntim que no li pertany.

-Pensa que cada partit polític ha idea les seves pròpies idees per combatre la corrupció o que contribueixen tots junts en una mateixa lluita?

Tots els responsables dels partits polítics i per tant dels grups parlamentaris han d'estar interessats en eradicar aquestes practiques deshonestes, doncs la seva existència esquitxa la percepció de la feina dels governants i de l'oposició per igual.

-Pensa que hi ha diferències entre la corrupció a Catalunya amb la de la resta d'Espanya?

La corrupció és corrupció a tot arreu. Consisteix en aprofitar-se d'un càrrec de representació dels ciutadans en benefici propi, significa traïr la confiança que els ciutadans depositen en els seus representants. Casinos, Treball, Pallerols, Pretòria, Mercuri, Palau de la Música, Catalunya i Territori, ITV... són molts casos a Catalunya per a voler donar lliçons a la resta d'Espanya en aquesta matèria.

-Una Catalunya independent seria menys corrupta?

No veig per què hauria de ser menys corrupte. La cobdícia no sap de pàtries, precisament és la traïció als ideals.

-Pensa que el tema de la independència de Catalunya està deixant en un segon pla la lluita contra la corrupció?

Penso que no parlem de principis polítics, de la igualtat dels éssers humans, de la llibertat de culte, de la dignitat de les persones, de l'honestedat, del compromís en causes socials...Hauríem de parlar de tot això amb procés cap a la independència o sense.

-Opina que la resolució dels casos és ràpida i efectiva?

Conec bé el món de la Justícia i mai ha estat autènticament prioritària per a cap govern. És possible una Justícia més resolutiva, on es garanteixi la defensa de totes les parts, la distància entre els fets ocorreguts i la sentència no sigui d'anys, doncs és aquesta distància la que crea una sensació d'impunitat, encara que finalment es produeixi el judici i la condemna. Per altra banda, en el cas de persones innocents que han estat acusades injustament, se'ls hi allarga molt injustament el patiment

-Quan vostè exercia, quina era la percepció des del punt de vista polític de com la societat vivia el fenomen de la corrupció?

Que l'acció deshonest d'uns pocs embrutava el bon treball de molts. No era gaire diferent del que sento ara mateix.

- **Com pensa que tracten els mitjans de comunicació la corrupció?**

Com un producte noticiable. És la seva feina. Em preocupa la discrecionalitat interessada quan un mitjà en funció de la seva línia editorial només veu una part dels casos de corrupció i només fa grans titulars quan afecta als que no comparteixen la seva línia editorial, doncs aleshores perverteix la seva obligació d'informar-nos objectivament.

- **Què n'opina de la desafecció i del sentiment de negativitat que tenen els ciutadans? Des de la seva experiència, com viu aquesta opinió popular?**

M'agradaria que el rebuig cap a aquestes pràctiques tan reprovables els animés a participar en la vida pública de manera modèlicament honesta. És a dir, voldria una revolta en positiu, no un rebuig i distanciament en negatiu, però sé que el meu desig difícilment es complirà.

- **Personalment, com viu el tema?**

Malament, molt malament, amb ràbia. Els corruptes fan malbé tot allò en que jo he cregut i m'he esforçat per millorar.

Carlos Jiménez Villarejo

Ex fiscal anticorrupció

Al llarg de la realització d'aquest treball he intentat posar-me en contacte amb l'ex jurista espanyol Carlos Jiménez Villarejo, ja que és un home que sempre ha lluitat contra la corrupció i tinc molt bones referències d'ell. A pesar dels meus intents, ha estat impossible contactar-hi personalment, però he aconseguit que em cedixin²⁴ algunes de les seves entrevistes i que em posin a disposició molta informació sobre ell. La informació que he rebut és molt extensa, però m'agradaria recollir aquí la resposta que dona l'ex jurista a qüestions que es pregunten sobre la situació política del moment a Espanya i de com la problemàtica de la corrupció està afectant al país. Precisament les preguntes que he triat corresponen a una entrevista que Jiménez Villarejo va concedir a Jordi Subirana en Eldiario.es el passat mes de març.

- **Vivim un moment molt crític en tot el que fa referència a corrupció . Cada dos per tres surten a la llum casos nou. La ciutadania té la percepció que hi ha una certa impunitat.**

Caldria diferenciar uns casos d'altres. Hi ha hagut moments en què la justícia ha estat activa i eficaç , però en general sol ser tardana . El procés sol ser més lent del què seria exigible i això porta a la ciutadania a la percepció que la corrupció és impune . Però no sempre és així . Crec que la resposta judicial a les Balears , a Mallorca , per part del jutge Castro i la Fiscalia Anticorrupció ha funcionat. Hi ha hagut molts processos , diverses condemnes de càrrecs rellevants del PP. Moltes persones han estat expulsades dels seus càrrecs públics . En el cas d'Urdangarín , amb tota la complexitat que té un cas com aquest , crec que la resposta està sent molt activa i eficient . Una altra cosa és que la ciutadania trobi a faltar que hi hagi determinades persones que , davant tan gravíssimes imputacions com les que els hi fan a Urdangarín o Millet , el procés s'alenteixi i alhora ningú hagi trepitjat mai la presó , una presó en virtut d'una mesura cautelar de presó provisional . En molts delictes i en persones que no ocupen càrrecs de responsabilitat , ni social ni política,

²⁴ L'organització Attac, on hi col·labora Jiménez Villarejo.

els jutges no van amb tants miraments . Decreten la presó provisional i punt . La ciutadania percep que hi ha una aplicació desigual del dret penal , és a dir per als més poderosos hi ha un tractament que si no és complaent , sí que és afavoridor dels seus interessos, sense perjudici que paral·lelament s'estigui investigant , mentre que en altres delictes menors o greus , la resposta judicial és contundent i immediata . Això crea certa percepció de perplexitat o de sorpresa i al mateix temps de descrèdit de l'administració de justícia .

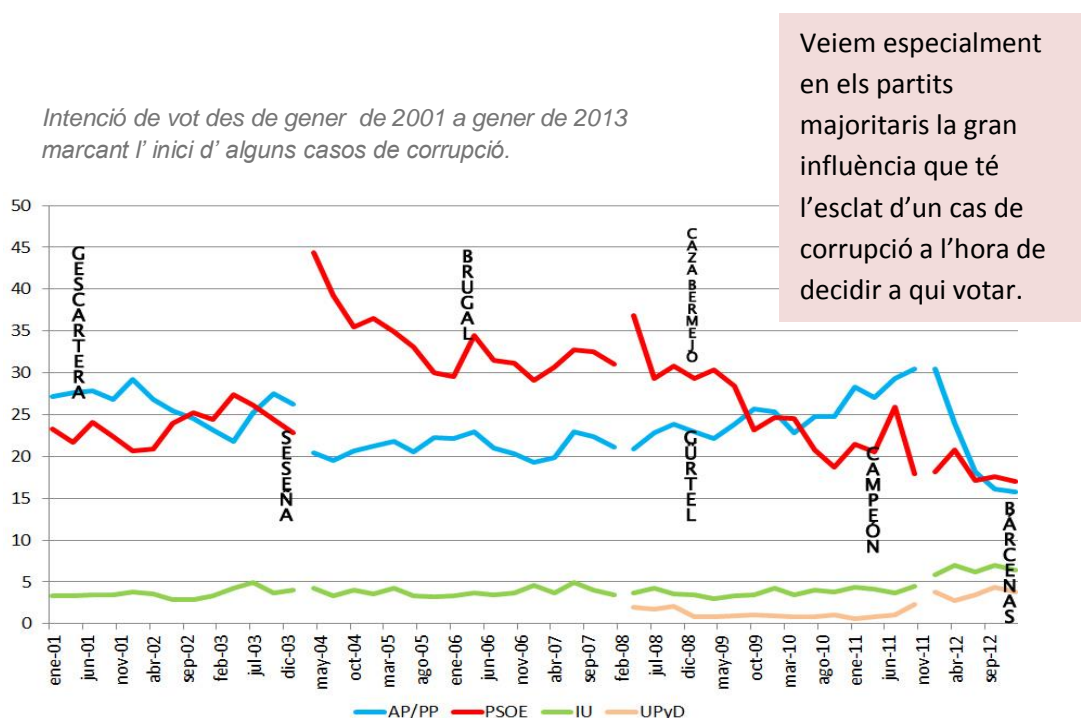
- **Llavors , quin és el motiu que es donin tants casos de corrupció ?**

Espanya està vivint un moment crític de ruptura dels principis de la moral i l'ètica pública en el funcionament de les institucions i dels mateixos partits polítics . No crec que els polítics espanyols siguin millors o pitjors que els d'altres estats europeus . A Espanya hi ha com una llavor que perviu des de la dictadura que ha fet que molts dels qui es dediquen a la política creguin que l'exercici de la funció política porta garantida la impunitat de qualsevol cosa que facin, qualsevol abús de poder , qualsevol exercici de influència indeguda. També hi ha un problema seriós amb els mecanismes de prevenció i de control que han afavorit que la corrupció hagi prosperat tant a Espanya . Els partits polítics no han tingut la regulació i el control necessari per garantir un funcionament transparent al servei del ciutadà , fora de tota contaminació immoral contrària a l'ètica pública . Un exemple pot ser que òrgans de control econòmic com el Tribunal de Comptes estiguin constituïts per persones que han estat nomenades pel Congrés dels Diputats i el Senat i pels propis partits que han de ser fiscalitzats . Això fa que sigui un organisme de relativa eficàcia , quan no, de nul·la eficàcia.

6.3 Les conseqüències electorals dels escàndols de corrupció

Quan la corrupció es converteix en una de les qüestions principals de la política i a més, afecta més a un partit que a la resta, podem esperar que es debiliti el vot per proximitat ideològica en respecte a aquest partit. Per tant, s'hauria de suposar que cada vegada que un cas de corrupció surt a la llum la intenció de vot al partit implicat en aquell escàndol baixarà en intenció de vot. No obstant això, la rellevància que poden arribar a adquirir els casos de corrupció dependrà no només del nombre o gravetat dels escàndols o de com reaccioni el partit afectat amb els mateixos, sinó també de l'ús que els partits de l'oposició facin dels successos esdevinguts. Cal destacar que els casos de corrupció no són els únics elements que afecten el vot. La situació econòmica, internacional i social poden ser elements que també influeixin amb força. Així doncs, hi ha casos de corrupció que immediatament es tradueixen en una pèrdua de vots per al partit implicat, altres en els que aquesta pèrdua no és tan immediata, altres en els que no hi ha pèrdua i altres que no només afecten sinó que també augmenten el vot. A continuació s'adjunta una fotografia que mostra la intenció

de vot en els últims anys, tenint en compte alguns dels casos de corrupció més mediàtics ²⁵.

7. Corrupció i mitjans de comunicació

El que no està en la televisió no existeix. Aquesta frase de Bernardo Neustadt ens mostra quin és el poder dels mitjans de comunicació en l'actualitat. Al segle de les comunicacions, el coneixement ha cobrat més força que mai. La veritat, el coneixement i la persuasió són armes molt poderoses. Els mitjans de comunicació han potenciat la força de la veritat, i en fer-ho, han transformat radicalment la lluita del poder. Els mitjans de comunicació produeixen un emissor únic i milions de receptors aïllats i notícies que apareixen i desapareixen sepultades per altres notícies. Però cada mitjà té les seves idees i presenta la informació amb el seu estil, i llevat que es llegeixin diversos diaris i s'escoltin diversos programes de ràdio i televisió, la informació es troba distorsionada per l'òptica del medi.

"No estic segur què hem de témer més, un carrer ple dels soldats que estan fora a punt per al pillatge, o una sala plena de periodistes que s'utilitzen per mentir".

(Samuel Johnson).

²⁵ Article de MARCHANTE ÁLVARO a www.comunicaliza.wordpress.com. Treball realitzat per Belen Barreiro (2001).

7.1 Importància dels mitjans de comunicació com a denúncia de la corrupció

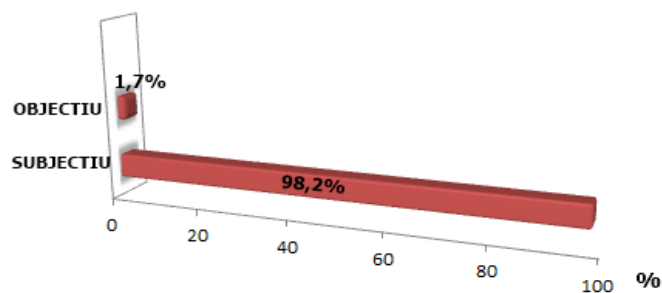
Els mitjans de comunicació juguen un important paper en la visualització de fonts i protagonistes de la corrupció. No obstant això, aquesta feina es veu a vegades amenaçada per múltiples fronts que minen la capacitat de complir amb el treball de vigilància i denúncia. Sense premsa lliure, la corrupció s'estendria per tot el cos social. La premsa compleix, doncs, un paper essencial quan aireja els fets i aporta dades sobre els abusos o les maquinacions que desemboquen en actes il·lícits. Pot demostrar-se que existeix una relació directa entre la publicació de notícies sobre assumptes relacionats amb casos de corrupció i l'increment de la preocupació dels ciutadans per aquests assumptes. Això vol dir que si, per les raons que fossin, la premsa deixés de publicar o rebaixés el pistó de denúncies, la percepció que té la gent sobre la corrupció com a problema aniria, de mica en mica, difuminant-se.

7.2 Percepció ciutadana de l'objectivitat o de la subjectivitat dels mitjans de comunicació

Per dur a terme aquest apartat m'he basat en els resultats obtinguts amb el meu treball de camp, ja que l'enquesta que he realitzat plantejava qüestions relacionades amb aquest tema.

Treball de camp: *Pensen els ciutadans que el tractament de la informació és objectiu a tots els mitjans de comunicació o subjectiu?*

Com és el tractament dels mitjans de comunicació?

Es podria dir que gairebé la totalitat dels ciutadans enquestats pensa que els mitjans estan condicionats a l'hora de parlar sobre els problemes i els casos de corrupció. Tenir una tendència política o una altra fa que la visió d'uns i dels altres respecte d'un mateix tema sigui totalment oposada. Aquesta resposta ens porta a reproduir la següent pregunta:

Treball de camp: Quin és el mitjà de comunicació més objectiu? I el què ho és menys?

Tot i que han estat moltes persones les que han respòs que no existeix cap mitjà totalment objectiu, pensen que aquells on més objectivitat es pot trobar són:

MÉS OBJECTIUS:

- Televisió (8tv, tv3 o Canal 33).
- Premsa (Diari Ara o El País).
- Ràdio
- Internet

MENYS OBJECTIUS:

- Televisió (Intereconomia, 13tv, La Sexta i els canals públics)
- Premsa (Diari ABC, El

7.3 Evolució de la llibertat de premsa des de la transició fins avui dia

• LA TRANSICIÓ

El 20 de novembre de 1975 mor el general Francisco Franco i poc després, el 12 de desembre del mateix any, és proclamat rei d'Espanya en Joan Carles I. La *Premsa del Moviment*²⁶ rendirà honors al general, mentre que la resta de la premsa menys conservadora va reconèixer també la seva importància d'una manera més o menys forçada. Comença al país un nou període encaminat a l'establiment de la democràcia en què la premsa, coneguda com *El Parlament de paper*, serà un transmissor fonamental de debat a causa de l'absència encara de partits polítics i serà víctima per primera vegada del terrorisme, com ho confirmen les bombes contra *El País* i *Diario 16*, l'assassinat d'en José María Portell (director de la bilbaïna *Fulla del Dilluns*) o l'atemptat contra en J.J.Uranga (director del *Diari de Navarra*).

Durant els primers mesos de la democràcia, els mitjans de comunicació van participar activament en l'acord entre les principals forces polítiques i proporcionar així una estabilitat a la jove democràcia. Temps més tard, va aparèixer un Decret llei que ampliava la llibertat d'expressió. Després de les eleccions generals del 1977 va canviar la funció dels mitjans de comunicació. Mentre que abans oferien als seus lectors diverses opinions, ara, després de l'aparició dels partits polítics i de la creació de les Corts, el seu paper més important va ser el d'analitzar les activitats polítiques.

• LA CONSTITUCIÓ ESPANYOLA DE 1978

L'aprovació de la Constitució tindria conseqüències molt importants per a la premsa. D'una banda, el desmantellament de la Premsa del

²⁶ Va ser un grup periodístic espanyol fundat per llei de 13 juliol 1940 nodrint-se de les confiscacions editorials contràries al Moviment Nacional, els béns van passar al patrimoni de la Delegació Nacional de Premsa i Propaganda de FET i de les JONS.

Moviment (ja fos tancant diaris o passant aquests a mans privades) va propiciar una llibertat sense precedents, i per altra banda, el desmantellament de la Ràdio del Moviment va propiciar un auge d'aquesta que començaria a rivalitzar aviat amb el paper preponderant de la premsa.

- **EL CANVI DE SEGLE**

Propers a la fi de segle es van produir una sèrie d'esdeveniments que van afectar el periodisme espanyol, entre ells el canvi de partit al Govern de la nació després de les eleccions generals del 1996, que va comportar la Llei de liberalització de les comunicacions. Es van consolidar els principals grups de comunicació que configurarien el mapa mediàtic espanyol que estrenaria el nou segle.

7.4 Ideologia dels mitjans de comunicació més importants

Penso que per analitzar un cas de corrupció, és molt important conèixer els ideals del mitjà de comunicació o de la font que ens està proporcionant la informació. És per aquest motiu, que considero necessari fer un petit resum de les ideologies dels mitjans de comunicació més importants del panorama espanyol.

7.4.1 Televisió

- ❖ **TVE, la pública**

El canal públic TVE és un canal que en ser propietat de l'Estat, és el que més exposat està a patir canvis radicals quan es produeixen canvis al Govern. En canviar de govern acostuma a canviar-se l'equip directiu perquè sigui afí al partit governant. En succeir això, la cadena pública canvia els seus continguts, ja sigui a millor o a pitjor per satisfer els interessos del partit governant en qüestió. A més, el Consell de la Ràdio i Televisió Espanyola, amb la nova legislació del PP, ha trencat el consens respecte la pluralitat que hi havia d'haver en els càrrecs de la televisió pública, i la tendència dretana s'ha accentuat.

- ❖ **Les privades d'esquerres: Telecinco, Cuatro i La Sexta**

La cadena privada Telecinco, té una ideologia poc distingible, això la converteix en un dels canals d'informatius més neutrals d'Espanya, ja que no presenten cap ideologia en concret. No obstant això, es considera a Telecinco com a part d'una ideologia centre-esquerrana a causa del seu contingut. Cuatro, en els seus començaments presentava uns informatius més radicals i distingibles amb la seva ideologia

d'esquerres. Però a causa de la seva fusió amb Telecinco, cada vegada es fa menys notòria la seva tendència, tot i que segueix conservant una ideologia esquerrana. La cadena més radical amb ideologia esquerrana és La Sexta. No obstant això, després de la fusió de La Sexta amb Antena 3, en ser d'ideologies contràries, no se sap quant de temps podrà conservar la ideologia esquerrana.

❖ **Les privades de dretes: Antena 3, 13TV i Intereconomia**

El canal privat Antena 3, presenta una ideologia dretana (encara que amb el pas del temps s'ha suavitzat més). Els seus informatius presenten una certa afinitat amb la dreta, però tot i així, es nota poc. És un canal d'ideologia centre-dretana. Per la seva banda, 13TV és un canal que fa notar força la seva ideologia dretana i a més, de caràcter religiós. La més radical, és la cadena d'Intereconomia. Els seus informatius i programes de debat polítics, critiquen a l'esquerra i alaben la seva ideologia ultradretana.

7.4.2 Ràdio

De la mateixa manera que en els canals de televisió, les emissores de ràdio també són afins a unes tendències polítiques que fan que moltes vegades això es reflecteixi en la seva manera de transmetre les notícies. A continuació es presenta un recull de les emissores nacionals i la seva tendència política:

EMISORA DE RÀDIO	IDEOLOGIA POLÍTICA
Radio Nacional	Varia en funció del partit que governa
Cadena SER	Abans eren clarament pro PSOE però des de l'agost del 2009, són una mescla de l'esquerra i de la dreta)
Cadena COPE	Ultra dretana
Onda Cero	Dretana
ABC Punto Radio	Dretana
EsRadio	Ultra dretana
Radio Intereconomia	Ultra dretana

Fixem-nos també en les ràdios autonòmiques catalanes:

EMISORA DE RÀDIO	IDEOLOGIA POLÍTICA
Catalunya Ràdio	Centre Dretana
Ràdio 4	Varia en funció del partit que governa
RAC 1	Dretana
La Xarxa	Dretana

Amb aquestes dades es pot observar clarament quina és la tendència política dominant pel que fa a la difusió de la informació a través de la ràdio.

7.4.3 Premsa

Per analitzar el tractament de la corrupció a la premsa espanyola, m'he basat en una taula conjunta feta per diferents grups d'alumnes de l'assignatura de Periodisme Econòmic²⁷. Podem analitzar la premsa des de dues perspectives:

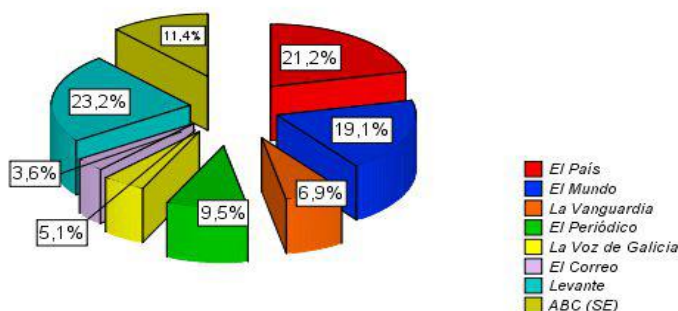
- Respecte a l'enfocament: Es podria dir que la majoria de diaris enfoquen la informació sobre els casos de corrupció a Espanya segons la seva línia editorial. D'una banda, *La Vanguardia* té un enfocament defensiu en el cas Nóos, ja que és un cas de corrupció en què està implicat un membre de la Casa Reial, Iñaki Urdangarín, i un tret característic d'aquest diari és la seva afinitat amb la monarquia. El mateix passa amb *ABC* que té una línia editorial més de dretes i és menys crític amb el PP perquè té més afinitat a aquest partit. En canvi, cal dir que segons l'anàlisi, *El Mundo*, que també s'ha definit sempre com un diari més de dretes, sí es mostra crític amb tots els casos de corrupció. És a dir, és crític amb la corrupció en general sense tenir en compte quin és el partit polític que està implicat en cada cas. A l'altre extrem ideològic passa el mateix. *El País*, *El Economista* i *El Periódico de Catalunya* són publicacions amb una línia editorial més progressista i d'esquerres, i quan tracten temes de corrupció sí que donen més veu a les crítiques dirigides contra el PP o es mostren més crítics cap a aquest partit.
- Respecte a la profunditat del tractament de la informació: Cal fer esment als diferents graus de profunditat amb què els diaris tracten els temes de corrupció. Per exemple, per una banda hi ha *El País*, que fa un seguiment molt exhaustiu del cas Bárcenas en concret, perquè va ser aquest mitjà qui va tenir accés als "papers de Bárcenas", i està *El Mundo* que també dona una informació molt completa, actualitzada contínuament i ben complementada amb els articles d'opinió, anàlisi i valoracions. En canvi, *El Economista* destaca per oferir una informació lineal, gairebé sense actualitzacions, i que prové d'agències només, sense estar les notícies signades per cap periodista.

27

www.docs.google.com/spreadsheet/pub?key=0ArzJjhtZPvddEtIVnFUSU90QVZDcjFhekRwWXpNZ2c&single=true&gid=0&output

Per acabar amb aquest apartat adjunto un gràfic circular²⁸ on es mostra que els diaris espanyols que més tracten la temàtica de la corrupció són “El País”, seguit de “El Mundo” i de “Levante”.

Distribució del tema de la corrupció

8. Treball de camp: anàlisi final de les enquestes

De manera simultània a la realització d’aquest treball de recerca he desenvolupat un treball de camp compost per unes enquestes que finalment, han estat respostes per una mostra de 68 persones. Entre el total de la mostra s’hi troben representats diversos grups socials en funció de la seva edat, de la seva professió o del seu sexe.

Al llarg del treball he adjuntat alguns dels resultats obtinguts amb aquesta enquesta, ja que s’ajustaven als temes que parlava. Tot i així, no tot ha pogut ser inclòs en els apartats tractats, de tal manera que dedico aquest espai per compartir els resultats de les preguntes restants.

✚ *Quina relació es creu que està tenint la corrupció en els problemes actuals d’Espanya? (0=ninguna/ 10=tota)*

▪ **Puntuació general: 8,5**

▪ *Puntuació de la població adulta: 8,9*

▪ *Puntuació de la població jove: 8,1*

²⁸ Apareix a: “La Corrupción Política en los medios de comunicación españoles: un estudio del caso Gürtel (2008-2011)”, Palma Chavero.

El conjunt de la mostra coincideix que el problema de la corrupció té una relació molt estreta amb els problemes del país. Si tant incideix la corrupció en el funcionament del nostre país, per què no lluitem per intentar crear una justícia més efectiva? La corrupció està molt relacionada amb els orígens de la crisi econòmica. Les agències de ràtings (agents) no van donar bona informació als seus inversors, els bancs (agents) no van assessorar bé als seus clients... Però potser el més important i en el que ens hauríem de fixar és que la sortida de la crisi requereix modificar les condicions que han fet possible l'augment de la corrupció en el nostre país.

✚ *Quin pes pensa la població que ha de tenir l'honestedat en qüestions polítiques i socials?*

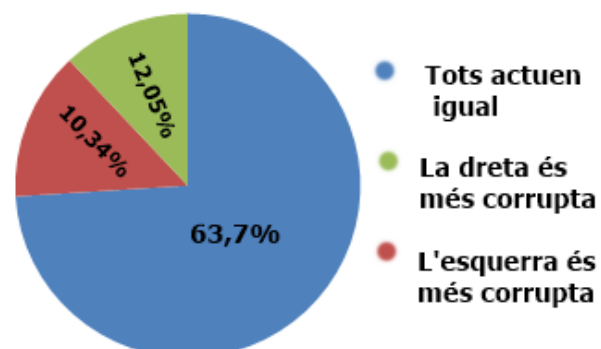
▪ **Puntuació general: 9,4**

La major part de la mostra considera l'honestedat com un valor indispensable en els aspectes polítics i en el bon funcionament de les societats. Vivim un d'aquells moments clau on la transparència de la política i de la persona que la practica ha de ser cristal·lina, i on l'honestedat ha de sortir reforçada.

✚ *Pensa la població que els partits polítics tenen la mateixa tendència a corrompre's?*

Tendència dels partits a corrompre's

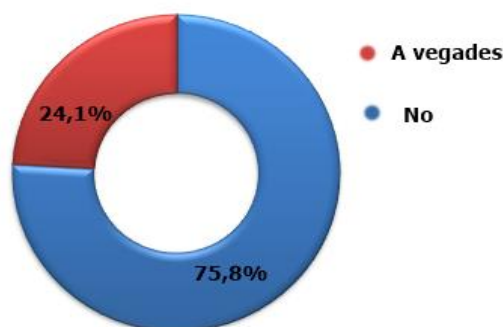

Podem observar que la majoria de la població opina que tots els partits acostumen a actuar de la mateixa manera. D'entre els qui pensa que hi ha diferències a l'hora d'actuar, les dues parts estan molt equilibrades;

tan sols un 1,61% més dels votants pensa que la dreta és més corrupta que l'esquerra. Personalment, penso que hi ha massa espanyols "enquadrats" en l'esquerra o en la dreta. Les esquerres o les dretes, enfrontades entre si, són moltes vegades les causants de molts dels problemes que ens afligeixen. Aquestes dues posicions, a Espanya, no són dues formes diferents d'entendre la societat sinó que moltes vegades es converteixen en dues bandes que constantment es disputen el poder, representant les dues cares d'una mateixa moneda que sovint anteposa els seus interessos al bé comú.

- ✚ *Pensen els ciutadans que la justícia té una bona actuació a l'hora de sancionar els casos de corrupció?*

Té una bona actuació la justícia?

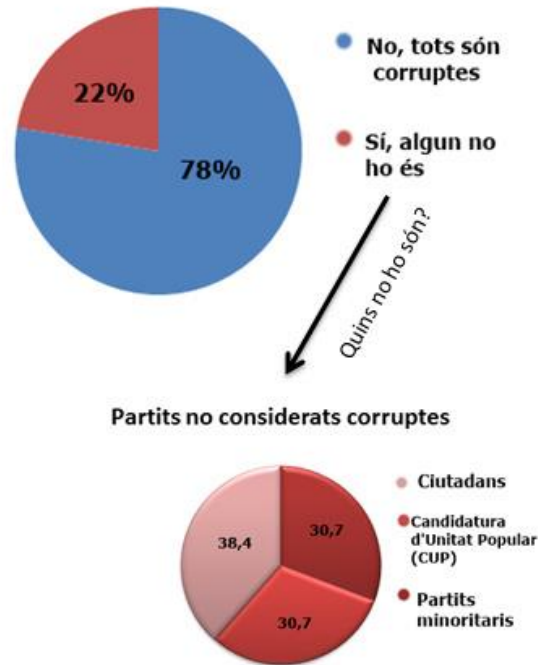

Desafortunadament, el 75,8% de la població no creu en l'eficàcia del sistema judicial per a combatre la corrupció i la resta, pensa que tan sols s'actua amb eficàcia a vegades. Cap ciutadà de la mostra considera que la justícia tingui una bona actuació en aquest àmbit. L'Estat existeix per tal de garantir un ordre a la societat. Per això, si res garanteix, no existeixen ni l'Estat ni l'ordre i aleshores tot queda lliurat a la *lleï del més fort*. Es pot dir que el Poder Judicial com a poder de l'Estat es troba en crisi, ja que ocasiona una gran desconfiança a la societat quan mostra la seva manca d'independència o d'imparcialitat, la politització dels tribunals, o la falta de compromís davant de qüestions socials rellevants.

- ✚ *Hi ha algun partit o organització sindical que estigui exclòs dels actes corruptes?*

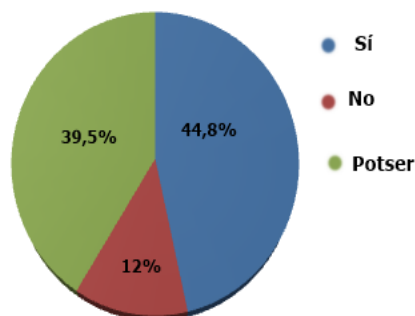
Hi ha algun partit no corrupte?

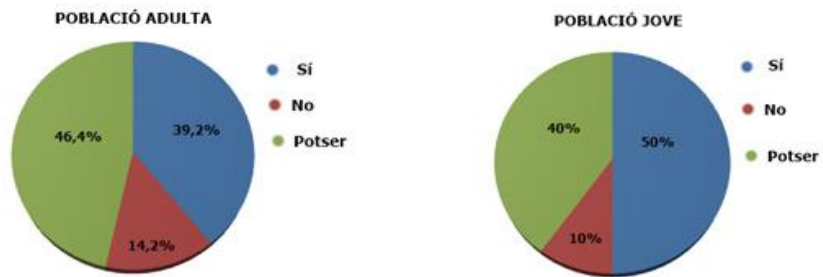

La gran majoria de la població pensa que tots els partits polítics estan implicats d'alguna manera en escàndols de corrupció. És una cosa que em sobta bastant, puix en quin partit poden disposar la confiança aquests ciutadans quan voten? Penso que aquesta qüestió pot afectar molt negativament el sistema democràtic del nostre país. Pel que fa als ciutadans que opinen que sí que hi ha alguns partits que n'estan exclosos, els més votats han estat Ciutadans, CUP i els partits i les organitzacions sindicals minoritàries.

- ✚ *Es pensa que el problema de la corrupció té solució?*

Té la corrupció solució?

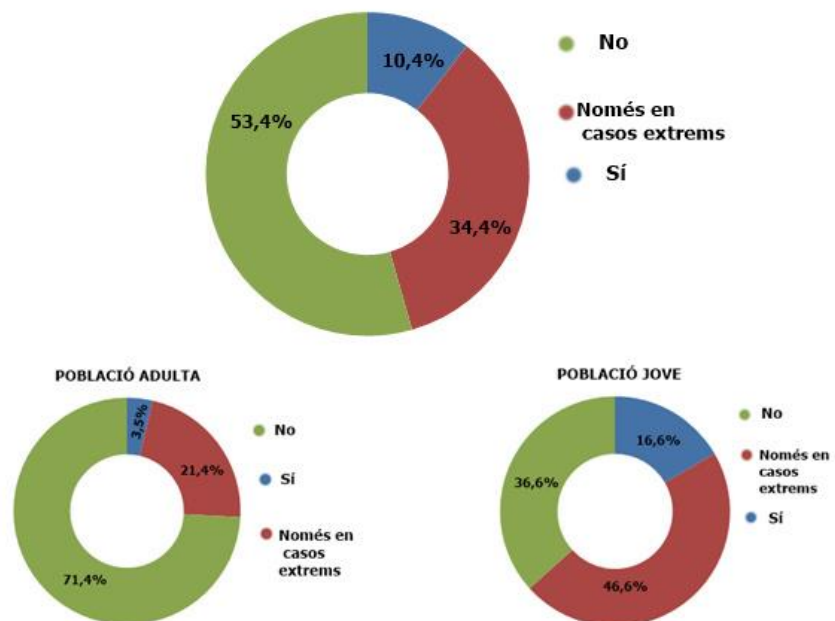

La major part dels ciutadans pensa que la corrupció és quelcom que es pot solucionar o que almenys, és probable que se solucioni (és petit el sentiment pessimista). Es pot observar que hi ha una tendència més positiva en els joves que no pas a la població adulta, ja que els joves veuen un 50% de possibilitats que el problema se solucioni mentre que els adults, en veuen un 10% menys.

Estarien els ciutadans disposats a practicar la corrupció?

Practicaria vostè la corrupció?

u

Quan he procedit a l'anàlisi d'aquesta pregunta he quedat molt sobtada; hi ha moltes diferències entre el comportament de la població adulta i el de la població jove. Resulta alarmant com més del 16% dels joves estaria disposat a dur a terme actes il·lícits i com la gran majoria estaria disposada a fer-ho en casos extrems. No sabria dir ben bé si això és una causa o una conseqüència de la

situació actual : es té més tendència a corrompre o la societat fa de nosaltres uns éssers corruptes? Penso que es necessita un sistema d'educació que promogui els valors de transparència dels què cada vegada manca més la societat.

9. Conclusions

Una vegada conclòs el meu treball, puc dir que la hipòtesi de la qual partia, defensora que el grau de corrupció actual a Espanya era molt alt, es pot corroborar, però cal dir que es tracta d'una qüestió relativa i que potser algunes persones no hi estan d'acord. Personalment, després d'estudiar totes les dades que he necessitat tenir a l'abast per dur a terme aquest treball, afirmo que efectivament, vivim en un país molt perjudicat per la corrupció; és a dir, corroboro al cent per cent la meva hipòtesi inicial. No obstant això, és evident que personalitats tals com en Mariano Rajoy, amb les seves paraules de "ni Espanya és la nació més corrupta, ni tots els polítics són corruptes, ni ens enfonsem per culpa de la corrupció" expressen un clar sentiment de contrarietat i oposició a la meva hipòtesi. És just aquí, doncs, on comença la lluita per posicionar-se d'un costat o de l'altre.

Arribats a aquestes alçades, les persones que hàgiu llegit el treball, haureu pogut extreure les vostres pròpies conclusions. Com ja vaig dir a l'inici de la meva recerca, un dels motius que em van dur a triar aquest tema, era precisament el fet de poder enfocar-lo en funció dels meus ideals i de la meua manera de veure les coses. En aquests casos, valoro la llibertat com si es tractés d'un regal. Així doncs, tot i que les opinions de grans personalitats –molt més formades en política i amb molts més coneixements que jo– no coincideixin amb la meua, explicaré què és el que m'ha dut a ratificar que a Espanya existeix una greu situació afectada per la corrupció.

Respecte a les preguntes que m'havia plantejat abans de realitzar el treball, hi ha moltes que he pogut resoldre, però n'hi ha d'altres que, desafortunadament, no he arribat a entendre. Per què neix el desig de corrompre? En aquests moments, tot i haver acabat ja el treball, encara no ho sé. Aquí potser seria necessari enfrontar dues idees; la del determinisme biològic i la del determinisme social. És que una persona neix ja amb aquesta idea inculcada? O potser és la societat la que fa que la desenvolupi?

Una altra de les preguntes que em plantejava era si realment l'impacte de la corrupció en una societat és tan greu com diuen. Després d'acabar, haig de dir que l'impacte de la corrupció sobre un país és devastador. A més, ho és molt més del què jo em pensava abans de començar la recerca i afecta diversos àmbits. Econòmicament, la corrupció alenteix el creixement d'un país, fa disminuir la inversió a llarg termini i comporta un gran sentiment d'incertesa econòmica. Al treball he calculat que els espanyols suporten indirectament, segons un estudi de la Universitat de les Palmes de Gran Canàries, una càrrega

aproximada de 845 euros anuals per tal de cobrir els danys originats en la societat per la corrupció. Considero que és una xifra prou significativa per a poder utilitzar-la en fomentar l'estat del benestar i no pas en afers d'aquest tipus.

Pel que fa al sector polític, la corrupció és tan ferotge que és capaç de destruir la confiança ciutadana en un sistema. Redueix l'efectivitat de les polítiques públiques i incrementa les desigualtats socials. A més, el fet de poder entrevistar a un parell de polítics, m'ha fet adonar com aquesta situació els hi afecta molt més de prop del què ens creiem, ja que es veuen esquitxats pel problema contínuament. M'he adonat també que la corrupció empresarial i en el sector privat fa que moltes vegades un mercat es torni ineficient i es deixin de banda capacitats com el mèrit i l'esforç.

Les conclusions a què he arribat després d'analitzar la situació d'Espanya, és que comparada amb la resta del món, és un país on hi ha un nivell de corrupció "mitjà", és a dir, no destaquem per estar en una bona posició però tampoc ho fem per estar a la cua de la classificació. Ens trobem en la posició 20 d'un total de 176 països. Vist d'aquesta manera podríem dir que la corrupció no suposa un greu problema però si reduïm el nostre estudi i comparem la corrupció d'Espanya amb la de la resta dels països de la Unió Europea, la posició del nostre país deixa molt a desitjar, ocupant el número 13 d'un total de 28 països estudiats. Penso que cal millorar i lluitar dia a dia per poder anar ascendint en aquesta classificació de transparència.

De la mateixa manera, en el treball també he estudiat la corrupció en funció de les comunitats autònomes. Les dues comunitats que han resultat guanyadores han estat el País Basc i La Rioja mentre que les pitjor classificades han estat Castella la Manxa i Múrcia. Personalment, he intentat entendre el per què de tantes diferències entre uns llocs i uns altres, però és una de les qüestions que no he aconseguit resoldre.

Després d'analitzar l'evolució dels casos de corrupció des de la fi de la dictadura franquista fins a l'actualitat, és inevitable que m'hagi plantejat la pregunta de : hi ha ara més corrupció que abans o és que simplement es coneix millor? En la meva opinió, crec que no hi ha més corrupció, simplement es coneix millor. De tota manera, el cert és que en els últims anys s'han acumulat molts casos. Tot i que és molt difícil saber-ho del cert, és clar que actualment s'exigeixen nivells superiors de "salut" social.

Una altra de les preguntes que em plantejava abans de començar la recerca, era si el sistema judicial actuava amb eficàcia. A aquestes alçades, penso que no. L'estudi i el seguiment dels casos dels què he parlat, m'ha permès adonar-me que les demores en la resolució dels casos és constant i que a més, la majoria de les vegades els càstigs no són proporcionals a les conseqüències dels delictes. Opino que la justícia actual és força ineficient i lenta en aquests assumptes.

Una altra qüestió de les que he volgut abordar, era el paper que jugaven els mitjans de comunicació en la temàtica de la corrupció. Evidentment, juguen un gran paper en la denúncia de la corrupció. Tot i així, he comprovat que la manipulació és una tècnica molt utilitzada i estesa en aquest àmbit : tan sols cal observar com tracten la mateixa notícia dos diaris d'ideologies diferents. Atenent a aquest tema de la ideologia, quan vaig començar el treball vaig dir que no creia que existissin gaires diferències en la manera de comportar-se de la dreta i de l'esquerra pel que fa a la corrupció. No estava gaire equivocada, ja que el nombre de casos de corrupció per a totes dues ideologies és molt semblant.

El fet de realitzar les enquestes m'ha servit per adonar-me'n del sentiment de desafecció generalitzat que hi ha entre la població respecte de la política; un sentiment que, personalment, no comparteixo. Penso que quan es parla de societat i corrupció molts ciutadans parlen a vegades sense saber i es dediquen a criticar al sistema polític, al partit polític que governa, al president, a l'alcalde... i és una llàstima que paguin justos per pecadors. És cert que són molts casos els que esquitxen la política espanyola, però imagino que ser polític no deu ser gens fàcil. Hem de confiar, pensar que aquestes persones han estudiat, s'han preparat durant anys per fer el que realment els apassiona; portar endavant un país i lluitar per la justícia. Tot i així, hem d'estar alerta.

Fent referència a la metodologia que he utilitzat per dur a terme aquest treball, cal dir que la realització de la recerca ha estat complexa en algunes ocasions. Això es deu a què he hagut de destriar la informació adient i menys distorsionada possible i estar constantment al corrent de les notícies, que han estat moltes en aquest període, que feien referència als escàndols de corrupció i al seguiment dels casos. D'altra banda, també m'he trobat amb dades contradictòries i he hagut d'esbrinar quines eren les verídiques. El fet de tenir tanta informació m'ha dificultat resumir-la i, moltes vegades, entendre-la. Pel que fa al tractament de les enquestes, ha estat una de les tasques més entretingudes del treball, ja que m'agradava veure què és el que sentia la gent.

Tot i aquestes dificultats, el treball m'ha aportat nous coneixements en el camp de la política i en certa manera també m'ha ajudat a comprendre el sentiment popular respecte d'aquest tema. No puc oblidar-me de l'ajuda i del suport que m'han ofert els meus pares, especialment el meu pare, un home que no té res a veure en la política però que m'ha ajudat a veure com es senten els ciutadans enganyats per la corrupció des de la posició d'un home treballador. A més, he après a fer una recerca verídica que em pot ser útil en el meu futur.

10. Glossari

- **Activitat governamental:** s'entén per aquest tipus d'activitat aquella duta a terme pel Govern o per algun òrgan relatiu a ell.
- **Burocràcia estatal:** organització de l'Administració que l'Estat requereix per a gestionar els seus recursos. En un sentit col·loquial i d'ús comú, *burocràcia*, sovint es refereix a ineficiència. Així ho caracteritza el diccionari de la RAE, que la defineix com la influència excessiva dels empleats públics en els assumptes o els negocis de l'Estat.
- **Clientelisme:** sistema de protecció i emparament amb el què els poderosos patrocinen a qui s'acull a ells a canvi de la seva submissió i dels seus serveis.
- **Costos de transacció:** costos associats a la utilització i al càlcul del mecanisme de preus de mercat, o dit d'una altra manera, els costos en què les empreses incorren quan, en comptes d'usar els seus propis recursos interns, surten al mercat per trobar aquests productes i serveis.
- **Expropiació:** dit de l'Administració. Consisteix a privar una persona de la titularitat o d'un bé o d'un dret, donant-li a canvi una indemnització. S'efectua per motius d'utilitat pública o d'interès social previst en les lleis.
- **Falsedat comptable:** es castiga per aquest delictes als administradors d'una societat que falsegen els comtes anuals o altres documents que hagin de reflectir la situació jurídica o econòmica d'una entitat, de forma idònia per a causar un perjudici econòmic a la mateixa, a algun dels seus socis o a un tercer.
- **Fet imposable:** està format per les circumstàncies previstes per la llei, que quan succeeixen originen un conjunt de situacions a les quals s'aplica la norma tributària (l'obtenció de la renda, la compra de béns, etc.).
- **IBEX 35:** Índex Borsari Espanyol. És el principal índex borsari de referència de la borsa espanyola elaborat per BME (Borses i Mercats Espanyols). Està format per les trenta-cinc empreses amb més liquiditat que cotitzen en el Sistema d'Interconnexió Borsari Electrònic en les quatre borses espanyoles de Madrid, Barcelona, Bilbao i València.
- **Immunitat parlamentària:** privilegi parlamentari, conegut a Anglaterra com "freedom from arrest", en virtut del qual no pot ser detingut (excepte en cas de flagrant delictes) ni processat sense autorització de la Càmera. El fonament d'aquest privilegi radica en evitar que es persegueixi al parlamentari, impedit-li l'exercici de la seva funció per motius polítics.
- **Índex Nacional de Desenvolupament:** L'índex de desenvolupament humà (IDH) és un indicador del desenvolupament humà per país, elaborat pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD). Es basa en un indicador social estadístic compost per tres paràmetres: vida llarga i saludable, educació i nivell de vida digne.

- **Joventuts Nacionals de Catalunya:** el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC) és la plataforma que aplega a 95 entitats juvenils d'àmbit nacional i consells locals de joventut. El CNJC és una entitat de dret públic de base associativa amb personalitat jurídica pròpia. Fundat el 1979, el CNJC promou els interessos de la gent jove a la societat i davant els poders públics.
- **Pagues vitalícies:** Una pensió o renda vitalícia és un contracte pel qual vostè rep una quantitat de diners mensual mentre visqui, a canvi de la propietat de la seva casa, però conservant el dret al seu ús durant la resta de la seva vida.
- **PIB:** en economia, el producte interior brut (PIB) és una mesura macroeconòmica que expressa el valor monetari de la producció de béns i serveis de demanda final en un país durant un període determinat de temps.
- **Politització:** acte consistent en donar orientació o contingut polític a accions, pensaments, etc., que comunament, no la tenen.
- **Subcomissió parlamentària:** grup de treball permanent o constituït amb una finalitat particular, encarregada de la discussió i informació especialitzada d'un projecte o d'una llei d'algun tema sotmès al seu coneixement.

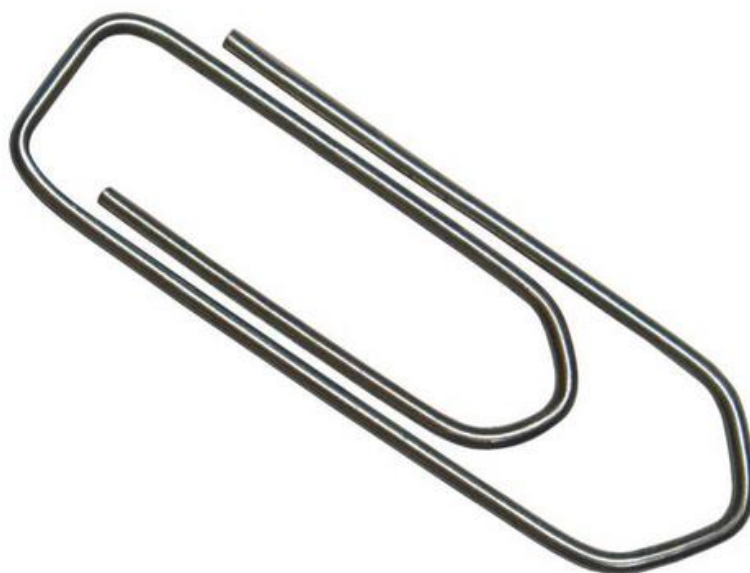
11. Bibliografía

- Libres:
  - BUENO GUSTAVO: El Fundamentalismo Democrático, Temas de Hoy, Madrid, 2010.
  - LAPORTA FRANCISCO I ÁLVAREZ SILVINA: La Corrupción Política, Alianza Editorial, Barcelona, 1997.

- Material Audiovisual:
  - Programa televisiu de Salvados
    - Carlos Jiménez Villarejo habla de los indultos [vídeo]. Madrid: La Sexta. 7 min.
    - María Teresa Saéz habla de la politización de la justicia [vídeo]. Madrid: La Sexta. 6 min.
    - El poder político busca a gente de encefalograma plano para controlarles [vídeo]. Madrid: La Sexta. 7 min.
    - La justicia está llena de corruptelas que nadie se atreve a denunciar [vídeo]. Madrid: La Sexta. 4 min.
    - El 80% de las empresas del IBEX tienen dinero en paraísos fiscales [vídeo]. Madrid: La Sexta. 8 min.
    - Bankia se apropió indebidamente del dinero de todos los españoles [vídeo]. Madrid: La Sexta. 9 min.
    - Partidos políticos, ¿las cuentas claras? [vídeo]. Madrid: La Sexta. 50 min.
  - Debats televisius
    - Colau: Es escandaloso que Bankia no haya pagado los desahucios [vídeo]. Madrid: Telecinco, el Gran Debate. 4 min.
    - El escándalo de los ere [vídeo]. Madrid: Telecinco, el Gran Debate. 7 min.
    - CCOO niega haber cobrado de los ere [vídeo]. Madrid: Telecinco, el Gran Debate. 5 min.
  - Youtube/vídeo
    - Carlos Jiménez Villarejo a “El matí de Catalunya Ràdio” [entrevista radiofònica]. Barcelona, CatRadio, 9 min.
    - Discurso de Carlos Jiménez Villarejo en defensa de Garzón, 19 min.

- Pàgines web:
  - www.es.wikipedia.org/wiki/Corrupci%C3%B3n_pol%C3%ADtica
  - www.es.wikipedia.org/wiki/Corrupci%C3%B3n_en_Espa%C3%B1a
  - www.monografias.com/trabajos88/la-corrupcion-politica/la-corrupcion-politica.shtml
  - www.monografias.com/trabajos-pdf4/corrupcion-efectos-sociedad-economia/corrupcion-efectos-sociedad-economia.pdf

- www.monografias.com/trabajos11/corruptol/corruptol.shtml
- www.elblogsalmon.com/entorno/la-corrupcion-politica-que-no-vemos
- www.blogs.elconfidencial.com/espana/mientras-tanto/2013-07-28/esconde-el-supremo-la-corrupcion-politica_13391
- www.otakutoys.blogspot.com/2011/11/ranking-de-partidos-politicos-corruptos.html
- www.blogs.finanzas.com/lone/2009/11/06/espana-paraiso-del-paro-y-corrupcion-politica
- www.elpais.com/tag/corrupcion_politica/a/
- www.politica.elpais.com/politica/2013/12/03/actualidad/1386057383_204944.html
- www.elpais.com/tag/corrupcion
- www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/12/27/andalucia/1388143733_391349.html
- www.elpais.com/diario/2011/04/25/espana/1303682402_850215.html
- www.elpais.com/autor/carlos_jimenez_villarejo/a/
- www.elmundo.es/elmundo/2013/05/17/espana/1368783277.html
- www.elmundo.es/elmundo/2012/12/27/espana/1356612028.html
- www.elmundo.es/elmundo/2013/09/05/espana/1378389357.html
- www.corrupcionpolitica.rizoazul.com/
- www.corrupcionpolitica.rizoazul.com/politicos%20contra%20jueces.html
- www.lavanguardia.com/politica/20130120/54361039621/la-corrupcion-se-desborda-en-espana.html
- www.lavanguardia.com/politica/20110325/54131780427/mapa-2-0-de-la-corrupcion-en-espana.html
- www.lavanguardia.com/politica/20130127/54363142812/asi-se-lucha-contra-la-corrupcion-mundo.html
- www.lavanguardia.com/vida/20131114/54394101582/80-espanoles-corrupcion-extendida-gobierno.html
- www.lavanguardia.com/estilos-de-vida/20120803/54331562523/historia-de-la-corrupcion.html
- www.expansion.com/noticias/corrupcion-politica.html
- www.expansion.com/2013/05/24/economia/politica/1369412026.html?a=00b3ef60804c4a9e0397c996ee03c87c&t=1388487151
- www.expansion.com/2013/05/05/economia/1367748097.html
- www.rtve.es/noticias/corrupcion-politica/
- www.rtve.es/noticias/corrupcion-judicial/
- www.rtve.es/noticias/corrupcion-urbanistica/
- www.rtve.es/noticias/corrupcion-policial/
- www.rtve.es/alcarta/videos/tengo-una-pregunta-para-mi/tengo-pregunta-para-12-11-10/928770/
- www.transparencia.org.es
- www.transparencia.org.es/indice%20de%20percepcion%202011/TABLA_SINT%C3%89TICA_DE_RESULTADOS_IPC_2011.pdf
- www.transparencia.org.es/INFORME%20GLOBAL%202008/INFORME%20GLOBAL%20ESPA%C3%91A%202008.pdf

- www.economiatualcance.wordpress.com/2013/05/13/tratamiento-de-la-corrupcion-en-la-prensa-espanola-analisis-global/
- www.iidh.ed.cr/comunidades/redelectoral/docs/red_publinea/Cuaderno%2049/III-M.Rowland-Vision.pdf
- www.corrupciones.es
- www.votoenblanco.com/El-PSOE-y-la-corrupcion_a1681.html
- www.slideshare.net/josemanueel14/los-principales-partidos-politicos-de-espana
- www.negocioslimpios.org/recursos/iniciativas-anticorrupcion
- www.lanaveva.wordpress.com/2009/02/19/corrupcion-politica

ANNEXOS

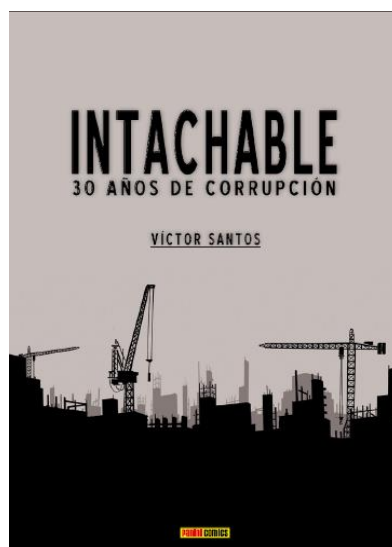

1. “Intachable”: un còmic sobre tres dècades de corrupció política i empresarial a Espanya

Mentre realitzava aquest treball vaig descobrir un còmic que em va cridar molt l'atenció. El seu títol és “Intachable” i és obra de Víctor Santos, publicada a finals del 2012.

En paraules de l'autor , “Intachable”, és una novel·la sobre "l'ambició que corromp a les persones , a les institucions i als països". "És la història de dos amics de la infància , en César i en Gabriel , que prenen camins diferents i alhora paral·lels a Espanya i que sovint s'entrecreuaran . El primer intentarà créixer en el món de la política utilitzant els pitjors mètodes , i el segon, en el món del crim on viurà emparat en una època de 'vaques magres' que tothom considerava indefinida ", assegura Víctor Santos. Les carreres dels protagonistes comencen en els anys 80 i es perllonguen fins a l'actualitat , i són un reflex del creixement econòmic i la ruptura del somni que va venir amb la crisi econòmica i l'esclat de la bombolla immobiliària . És difícil no treure paral·lelismes amb l'actualitat espanyola en llegir aquest còmic , cosa que admet l'autor : "He intentat que en llegir-lo el lector ho senti com una cosa propera a la seva experiència . Amb el personatge de César Gallardo he intentat aglutinar alguns dels mals de la política actual , i amb el seu personatge paral·lel , el seu amic Gabriel Solís, sintetitzar el món de la delinqüència.

A continuació adjunto la portada i les pàgines del pròleg d'aquest còmic, que ens ajuden a situar-nos i ens animen a començar amb la lectura del llibre.

PRÓLOGO

¿QUILANOS SAREM DUE MARE
PROLOGO? ¿O QUÉ TENEM
EN CONSIDERACIÓ? ¿QUÈ
SAREMETS S'EC?

TL, VET SE UNA SENSACIÓ QUE
RECORREMOS CUANDO TE LLEGA,
O BASTANTE LUNDA TE DEB
SAR EN LA MENT. EN LA
ESTAN LO BASTANTE ADORE,
COMO MERA, SENTE SI, ASSELYAMA
CONVULSO DE LA SENSACIÓ.

HOY CHEGUE DAL LLEGO,
ENTRA POR PUERTA, VET EN LOS
MAYORIAS, ACUANDO DE GEMAS
DELITOS DE CORRUPCIÓ
Y SENSACIÓ.

QUITA LA
MASCARÁ

SE ALDO QUE NO TE ENJOYAN EN SEAS
PRÁCTICA AMERICANA DE NEGOCIOS Y
TAMBIEN EN LA SENSACIÓ DE
VENIR Y TONOS SEAS ESTAN EN
UNA ABUSIÓ, IDEA DE CORRUPCIÓ.

LA CORRUPCIÓ HA LLEGADO A
LA SENSACIÓ DE LA SENSACIÓ
Y EN LA SENSACIÓ DE LA SENSACIÓ
Y EN LA SENSACIÓ DE LA SENSACIÓ.

COMO TONOS SEAS

THIS IS
MORIN

FINALES MAREM
MAREM MAREM

2. Informes interessants de Transparència Internacional Espanya

Gràcies a la informació que proporciona l'organització de Transparència Internacional he pogut resoldre molts dubtes al llarg del meu treball. Considero oportú adjuntar un conjunt de taules que mostren o, més ben dit, valoren diverses àrees de les diputacions provincials en funció del seu nivell de transparència.

- Classificació general:

VALORACIÓN PARCIAL ÁREA DE TRANSPARENCIA:
A) INFORMACIÓN SOBRE LA DIPUTACIÓN PROVINCIAL 2013
 (Media General: 73,0)

	DIPUTACIONES PROVINCIALES	PUNTUACIÓN (Entre 1 y 100)
1	Barcelona	100,0
1	Granada	100,0
1	León	100,0
1	Orense	100,0
1	Tarragona	100,0
1	Valladolid	100,0
7	Huelva	95,2
7	Lugo	95,2
7	Valencia	95,2
7	Vizcaya	95,2
11	Huesca	90,5
11	Málaga	90,5
11	Mallorca	90,5
11	Menorca	90,5
11	Palencia	90,5
11	Soria	90,5
11	Zamora	90,5
18	A Coruña	85,7
18	Alicante	85,7
18	Girona	85,7
21	Ávila	81,0
21	Badajoz	81,0
21	Castellón	81,0
21	Gran Canaria	81,0
21	Salamanca	81,0
26	Albacete	76,2
26	Pontevedra	76,2
28	Segovia	71,4
29	Caceres	66,7
29	Jaén	66,7
29	Lleida	66,7
32	Álava	57,1
33	Cádiz	52,4
33	Gulpúzcoa	52,4
35	Almeria	47,6
35	Córdoba	47,6
35	Sevilla	47,6
35	Toledo	47,6
39	Burgos	42,9
39	Ciudad Real	42,9
41	Cuenca	38,1
41	Tenerife	38,1
43	Teruel	28,6
44	Guadalajara	23,8
45	Zaragoza	19,0

- Valoració de les relacions entre els ciutadans i la societat

VALORACIÓN PARCIAL ÁREA DE TRANSPARENCIA:
B) RELACIONES CON LOS CIUDADANOS Y LA SOCIEDAD 2013
 (Media General: 83,2)

	DIPUTACIONES PROVINCIALES	PUNTUACIÓN (Entre 1 y 100)
1	Badajoz	100,0
1	Córdoba	100,0
1	León	100,0
1	Lugo	100,0
1	Málaga	100,0
1	Menorca	100,0
1	Palencia	100,0
1	Tarragona	100,0
1	Valladolid	100,0
1	Vizcaya	100,0
11	Albacete	90,9
11	Castellón	90,9
11	Gran Canaria	90,9
11	Granada	90,9
11	Jaén	90,9
11	Orense	90,9
11	Segovia	90,9
11	Soria	90,9
11	Valencia	90,9
20	Álava	81,8
20	Alicante	81,8
20	Almería	81,8
20	Ávila	81,8
20	Barcelona	81,8
20	Burgos	81,8
20	Caceres	81,8
20	Cádiz	81,8
20	Ciudad Real	81,8
20	Gulpiúzcoa	81,8
20	Huelva	81,8
20	Huesca	81,8
20	Lleida	81,8
20	Mallorca	81,8
20	Salamanca	81,8
20	Zamora	81,8
20	Zaragoza	81,8
37	A Coruña	72,7
37	Girona	72,7
37	Pontevedra	72,7
37	Sevilla	72,7
37	Tenerife	72,7
42	Teruel	54,5
43	Cuenca	45,5
43	Toledo	45,5
45	Guadalajara	27,3

- Valoració de la transparència econòmica-financera

VALORACIÓN PARCIAL ÁREA DE TRANSPARENCIA:
C) TRANSPARENCIA ECONÓMICO-FINANCIERA 2013
 (Media General: 60,2)

	DIPUTACIONES PROVINCIALES	PUNTUACIÓN (Entre 1 y 100)
1	Barcelona	100,0
1	Huelva	100,0
1	León	100,0
1	Orense	100,0
1	Palencia	100,0
1	Tarragona	100,0
1	Valladolid	100,0
1	Vizcaya	100,0
9	Albaceta	94,4
9	Gran Canaria	94,4
9	Granada	94,4
9	Huesca	94,4
9	Lugo	94,4
9	Salamanca	94,4
9	Zamora	94,4
16	Pontevedra	88,9
16	Soria	88,9
16	Valencia	88,9
19	Badajoz	83,3
20	Alicante	77,8
20	Ávila	77,8
20	Burgos	77,8
20	Córdoba	77,8
20	Gulpiúzcoa	77,8
25	Cáceres	72,2
25	Menorca	72,2
27	Málaga	66,7
28	Ciudad Real	50,0
29	Cádiz	44,4
29	Jaén	44,4
31	A Coruña	38,9
31	Mallorca	38,9
33	Álava	16,7
33	Almería	16,7
33	Castellón	16,7
33	Girona	16,7
37	Lleida	11,1
38	Segovia	5,6
39	Cuenca	0,0
39	Guadalajara	0,0
39	Sevilla	0,0
39	Tenerife	0,0
39	Teruel	0,0
39	Toledo	0,0
39	Zaragoza	0,0

- Transparència en contractació de serveis

VALORACIÓN PARCIAL ÁREA DE TRANSPARENCIA:
D) TRANSPARENCIA EN LAS CONTRATACIONES DE SERVICIOS 2013
 (Media General: 76,1)

	DIPUTACIONES PROVINCIALES	PUNTUACIÓN (Entre 1 y 100)
1	Albacete	100,0
1	Alicante	100,0
1	Ávila	100,0
1	Badajoz	100,0
1	Barcelona	100,0
1	Burgos	100,0
1	Ciudad Real	100,0
1	Córdoba	100,0
1	Gran Canaria	100,0
1	Huesca	100,0
1	Jaén	100,0
1	León	100,0
1	Mallorca	100,0
1	Menorca	100,0
1	Orense	100,0
1	Palencia	100,0
1	Salamanca	100,0
1	Segovia	100,0
1	Valencia	100,0
1	Valladolid	100,0
1	Vizcaya	100,0
1	Zamora	100,0
23	Cáceres	75,0
23	Cádiz	75,0
23	Girona	75,0
23	Granada	75,0
23	Gulpuzcoa	75,0
23	Huelva	75,0
23	Pontevedra	75,0
23	Soria	75,0
23	Tarragona	75,0
23	Tenerife	75,0
23	Zaragoza	75,0
34	Álava	50,0
34	Almería	50,0
34	Cuenca	50,0
34	Lleida	50,0
34	Lugo	50,0
34	Málaga	50,0
34	Sevilla	50,0
41	A Coruña	25,0
41	Guadalajara	25,0
43	Castellón	0,0
43	Teruel	0,0
43	Toledo	0,0

3. Corrupció a Parets del Vallès

L'alcalde de Parets del Vallès, Sergi Mingote, i el seu antecessor en el càrrec, Joan Seguer, tots dos del PSC, han estat imputats per revelació de secrets i malversació de fons públics. I tot per intentar demostrar que la cap de l'oposició, Rosa Martí (Nova Opció per Parets), era l'autora d'uns anònims manuscrits rebuts a la seu consistorial.

Els fets es remunten a 2005. Parets del Vallès, estava sumit, com la majoria de municipis catalans i espanyols, en la borratxera immobiliària: nous pisos i grues per tot arreu. A l'Ajuntament, comandat pel PSC des de l'inici de la democràcia, van començar a arribar anònims. Res de l'altre món, segons alguns dels que han pogut llegir: crítiques a la gestió immobiliària i l'ús dels mitjans públics. Joan Seguer, llavors alcalde, i Sergi Mingote, actual primer edil i en aquell moment tinent d'alcalde, sospiten d'una persona: Rosa Martí, la cap de l'oposició, que havia estat, entre 1979 i 1990, la primera alcaldessa democràtica de Parets. Alcalde i regidor van decidir interposar una demanda per dret a l'honor. Sense esperar que resolgués el jutge van voler demostrar que els anònims els havia enviat Rosa Martí. Per a això van encarregar una prova cal·ligràfica a un perit i perquè aquest pogués fer la seva feina i sense consultar-ho amb Martí van accedir a l'arxiu municipal, on havia multitud de documents escrits per l'edil quan era alcaldessa.

L'estudi cal·ligràfic va costar 1.847,10 euros i ho va pagar l'Ajuntament. Martí insisteix que ella no va escriure cap anònim, tot i que l'estudi encarregat per alcalde i regidor determina que la seva lletra coincidia amb la dels anònims. La cap de l'oposició va decidir plantar batalla davant el que considerava un atac personal i va presentar dues querelles. El jutge va imputar als dos polítics socialistes el 2009 per descobriment i revelació de secrets i els va obligar a consignar una fiança de 10.000 euros.

Finalment, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el 20 de setembre del 2013, va absoldre l'alcalde de Parets del Vallès del delictes de malversació pel qual va ser condemnat pel jurat popular. Sergi Mingote ha declarat que "s'ha fet justícia i que la sentència és contundent", mentre que Rosa Martí ha al·legat que "sentències com aquesta mostren que alguna cosa falla".

4. Enquesta model

Treball de Recerca: La Corrupció política (Curs 2013-2014)

- Indiqui el seu gènere : Masculí Femení
- Professió:

-Edat

Puntui-hi de l'1 al 10:

1. Com considera la situació econòmica actual d'Espanya?
2. I la situació política?
3. Quina importància o relació pensa que està tenint la corrupció en els problemes actuals d'Espanya?
4. Quin pes ha de tenir l'honestedat en política i a la societat?
5. Quin és el grau de corrupció a Espanya segons la seva opinió?
  - a) Alt
  - b) Mitjà
  - c) Baix
6. Pensa que determinats partits polítics tenen més tendència a corrompre's o actuen tots els partits de la mateixa manera? En el cas de què actuïn de forma diferent indiqui quina pensa que és la tendència.
  - a) Actuen tots de la mateixa manera
  - b) Actuen de manera diferent
    - La dreta acostuma a ser la més corrupta.
    - L'esquerra acostuma a ser la més corrupta.
7. Pensa que algun partit o organització sindical està exclòs dels actes corruptes? En el cas que pensi que sí, indiqui el nom del partit o de l'organització.
  - a) No
  - b) Sí. _____
8. Valori la corrupció en el món empresarial
  - a) Alta
  - b) Mitjana
  - c) Baixa
9. Pensa que el problema de la corrupció a Espanya té solució?
  - a) Sí
  - b) No
  - c) Potser
10. Té la justícia una bona actuació a l'hora de sancionar aquests casos?
  - a) Sí
  - b) A vegades
  - c) No
11. Què n'opina del tractament dels casos als mitjans de comunicació?
  - a) La premsa és subjectiva. Hi ha notables diferències pel que fa al tractament de la informació en uns mitjans o en uns altres.
  - b) La premsa és objectiva. El tractament de la informació és sempre igual a tots els mitjans de comunicació.
12. Quin pensa que és el mitjà de comunicació més objectiu pel que fa al tractament de la informació? I el que ho és menys?

.....

.....
13. Estaria vostè disposat a dur a terme un acte il·lícit d'aquest tipus per satisfer els seus interessos personals?
  - a) Sí
  - b) Només en casos extrems
  - c) No
14. Quina mesura aplicaria vostè contra la corrupció si la solució del problema estigués a les seves mans?.....

**2013-
2014**

**SEGUIMENT DELS CASOS DE
CORRUPCIÓ MÉS RELLEVANTS DE
L'ACTUALITAT ESPANYOLA**

Priscil·la Balsera López

Document complementari al Treball de
Recerca: La Corrupció política a Espanya
2013-2014

ÍNDIX

	<i>pàgina</i>
Cas Gürtel.....	3
Cas Bárcenas.....	13
Cas Nóos.....	22
Cas Bankia.....	30
Cas dels Eres Fraudulents.....	36
Cas del Palau de la Música.....	39
Cas Malaya.....	41
Introducció al Cas de les ITV.....	43
Bibliografia.....	44

CAS GÜRTEL

- ∞ **QUÈ?** És una trama de corrupció liderada per l'empresari Francisco Correa, qui suborna a càrrecs polítics del Partit Popular amb l'objectiu d'aconseguir l'adjudicació de contractes per a les seves empreses.
- ∞ **QUI?** Francisco Correa, Álvaro Pérez, Pablo Crespo i Antoine Sánchez. Aquests són només els implicats que van estar condemnats a presó; tot i així el nombre total d'implicats arriba a un total de setanta-un (Arturo González Panero, Francisco Camps, Ricard Costa...).
- ∞ **QUAN?** 6 de febrer del 2009
- ∞ **PARTIT ACUSAT:** Partit Popular

RESUM DEL CAS

És una trama de corrupció liderada per l'empresari Francisco Correa, qui suborna a càrrecs polítics del Partit Popular amb l'objectiu d'aconseguir l'adjudicació de contractes per a les seves empreses. Als implicats se'ls acusa de blanqueig de capitals, frau fiscal, suborn i tràfic d'influències.

Aquest empresari entra al PP oferint viatges més barats que ningú. A partir d'aquest moment, el seu do de gentes l'ajuda a teixir una extensa xarxa d'amistats amb militants molt influents dins del partit.

L'encarregat que el cas veié la llum fou José Peñas, un exregidor del PP de Majadahonda que portà al jutjat una sèrie de gravacions realitzades a Correa on es posà de manifest que controlava una presumpta xarxa de corrupció de càrrecs públics. Per què va ser Peñas qui va culpar al senyor Correa i no qualsevol altre? Fins llavors, Francisco Correa va estar pagant una quantitat d'entre 3.000 i 4.000 euros a Peñas cada mes. Quan Correa va deixar de pagar-li, aquest no va dubtar en denunciar al tribunal.

L'encarregat de jutjar el cas primerament fou Baltasar Garzón, molt criticat per alguns pel fet d'espionar les converses mantingudes entre els culpables que restaven a la presó i els seus advocats, que posteriorment

van ser anul·lades. Més tard el cas va passar a mans dels Tribunals de Justícia Superiors de Madrid i València. Durant els següents anys, el cas Gürtel continua sense resoldre's i el nombre d'imputats augmenta notablement. Destaca el cas de Francisco Camps, de qui es diu que "comprava" als membres del partit mitjançant regals de luxe, com per exemple rellotges de més de 4.000 euros o fins i tot, viatges a la Polinèsia. A més, el cas Gürtel ha experimentat un gran canvi en la dinàmica de la seva investigació en conèixer-se la relació que guarda amb el Cas Bárcenas.

Quants diners hauran guanyat Correa i companyia? Es calcula que el polític té uns trenta-cinc milions d'euros invertits en paradisos fiscals, i ell és només el cap...

CRONOLOGIA I SEGUIMENT DEL CAS

- ❖ **Febrer del 2009:** Després de més d'un any d'investigació, el jutge de l'Audiència Nacional Baltasar Garzón, destapa l'existència d'una suposada trama de corrupció liderada pel Partit Popular (PP). És la trama Gürtel (en alemany, correteja, cognom del capítol del grup, Francisco Correa). La investigació es fa per blanqueig de capitals, frau fiscal, suborn i tràfic d'influències en un entramat d'empreses que va aconseguir contractes milionaris amb administracions governades per el PP.

- Garzón envia a la presó a Francisco Correa, Antoine Sánchez i a Pablo Crespo, exsecretari del PP a Galícia.
- Més endavant, la Fiscalia Anticorrupció implica a Francisco Camps; president de la Generalitat Valenciana (es pensa que hauria aconseguit vestits per valor de 30.000 euros pagats per empreses implicades en la trama).
- El cas va prendre molt més interès mediàtic després que diversos mitjans de comunicació publicaren el nom d'alguns dels presumptes implicats a la trama: Arturo González Panero (alcalde de Boadilla del Monte), Guillermo Ortega o Alberto López Viejo (conseller d'esports de la comunitat de Madrid).
- Un dia després i posteriorment a aquestes publicacions, tots els anteriorment esmentats van optar per dimitir dels seus càrrecs.

- Avança el mes i amb ell també ho fa el nombre d'implicacions en la trama; ja són 37 els imputats, entre els més polèmics destaquen personatges com Javier Nombela (assessor del president de la junta del districte de La Moncloa), Guillermo Pariente (director de l'empresa municipal La Empresa y El Suelo) i Luís Bárcenas (senador del PP).

* A només un mes del començament del cas, el PP es queixa del jutge Garzón per saltar-se el secret de sumari desmentint certes informacions a la premsa.

❖ Març del 2009:

- Se cedeix la investigació del cas als Tribunals Superiors de València i de Madrid.
- En finalitzar els interrogatoris, Garzón deixa en llibertat a 34 dels 37 imputats; només resten a presó Francisco Correa, Pablo Crespo i Antoine Sánchez.
- El dia 6 d'aquest mateix mes, el cas es cobra d'unes altres tres víctimes; Ginés López, Jesús Sepúlveda i Tomás Martín Morales presenten les seves respectives dimissions. Mentrestant, el PP opta per suspendre de militància a tots els membres del partit que estiguessin imputats.
- Després de les declaracions dels presoners, Garzón puja el nombre d'imputats a 55.
- Garzón acusa a en Bárcenas de rebre un milió tres-cents cinquanta-tres mil euros de Francisco Correa, així com a Gerardo Galeote per rebre sis-cents cinquanta-dos mil euros.
- Tenen lloc les declaracions del sastre de Francisco Camps, José Tomás, davant del Tribunal Superior de Justícia de Madrid (TSJM). Explica com era citat per prendre mesures al president de la Generalitat Valenciana i com aquest mai va pagar-li pels seus vestits (ho feia l'empresa Orange Market).

❖ Primavera del 2009:

- Mentre les investigacions segueixen el seu curs, la Fiscalia Anticorrupció insisteix en la necessitat de les declaracions de Francisco Camps per aclarir la seva suposada relació amb el cas.
- El País publica una conversa entre Camps i Álvaro Pérez (responsable d'Orange Market a València). La relació no deixa lloc a dubtes de la gran amistat entre ambdós.

- Al maig, la Fiscalia Anticorrupció aconsegueix que Camps i Ricardo Costa declarin com a imputats al Tribunal Superior de Justícia de València (TSJV). Ricardo Costa diu haver estat sempre legal. Camps, per la seva part, declara sense aportar cap factura que demostrï el pagament dels vestits. Es defensa tot dient que mai demanava els tiquets de compra perquè ningú pensés que els carregava a càrrec de la Generalitat Valenciana.
- En mig de tot això, el PP va celebrar un acte en el Palau de la Generalitat, on més d'un centenar de càrrecs públics d'aquest partit, donaven ànims al senyor Camps.
- Antonio Pedreira, jutge que investiga en el cas, imposa una gran fiança a Arturo González Panero i una altra a Alberto López Viejo.
- Més endavant, el TSJM i la Fiscalia Anticorrupció demanen al Tribunal Superior que s'encarreguin del cas, però aquests només accepten assumir la investigació de Luís Bárcenas i Jesús Merino.
- A principis de juny, Rajoy mostra de nou tots els seus ànims a Camps en el multitudinari acte del PP celebrat a la plaça de toros de València amb motiu de les eleccions europees del 7-J.

❖ **Estiu del 2009:**

- Segueixen les investigacions, les declaracions i les dimissions.
- El TSJV continua amb la investigació sobre els vestits de Francisco Camps.
- A mitjans de juliol tenen lloc les declaracions de Bárcenas i Merino.
- Dies després, Bárcenas opta per dimitir, o el que ell diu: "deixar el seu càrrec de manera transitòria". Fa el mateix Jesús Merino.
- Enmig de tot això, un dels responsables de la trama, assegura haver regalat bosses amb diners a Rita Barberà, alcaldessa de València. Aquesta ho pren com una "calúnnia" i amenaça a querellar-lo.
- A l'agost, el TSJV archiva la causa dels vestits en considerar que els regals rebuts pels dirigents valencians no són constitutius de delictes.
- El TSJM reclama informació i documentació sobre els contractes que van tenir lloc a l'alcaldia de Rita Barberà.
- Correa demana la llibertat condicional però se li denega perquè es pensa que intenta fugir i aconseguir residència a Colòmbia i Panamà.
- A principis del setembre, es publica un informe de la Brigada Policial de Blanqueig en què s'apunta a l'existència d'una doble comptabilitat i factures falses a càrrec del PP. En resposta a això, diverses veus del PP desacrediten aquest informe.

❖ Finals de l'any 2009:

- Rajoy compareix en rodes de premsa defensant a Camps i al·legant tenir plena confiança en ell.
- El diari "El Mundo" dona a conèixer part del contingut de l'informe de la Unitat Central de Delinqüència Econòmica i Fiscal, la qual revela l'existència d'una facturació doble d'Orange Market al Partit Popular valencià coneguda per tota la cúpula del partit.
- L'aixecament de part del secret del sumari del 'cas Gürtel' revela que el cap d'aquesta trama de corrupció és Francisco Correa, a qui li agradava que li diguessin 'Don Vito', corrompre amb diners, regals i capricis a alguns líders del PP, mentre ell se servia del partit per obtenir grans guanys.
- Després d'una allau de dirigents populars reclamant "mesures contundents", una jornada negra per Camps a la festa del 9 d'Octubre i un Comitè Executiu del PP valencià tancat en fals, Francesc Camps acaba cedint davant Rajoy i destitueix Costa a totes les seves funcions.
- La direcció nacional del PP suspèn cautelarment de militància a Ricardo Costa per la seva "actitud".

A CONSEQÜÈNCIA DE LA GRAN EXTENSIÓ DEL CAS, A PARTIR DEL PRIMER ANY, QUE ÉS QUAN TÉ LLOC LA PART MÉS SIGNIFICATIVA DEL CAS, M'HE LIMITAT A CITAR TAN SOLS AQUELLS ESDEVENIMENTS MÉS RELLEVANTS.

❖ Any 2010:

- Al març, el TSJM anul·la les escoltes gravades a la presó ordenades pel jutge Garzón entre els imputats i els seus advocats i Garzón es veu obligat a deixar el cas per ordre de la Fiscalia Anticorrupció.
- Quan s'aixeca de nou el secret de sumari es recullen les declaracions de la Policia donant per segur que Bárcenas va cobrar 1,3 milions d'euros de la Caixa B de la trama Gürtel. A pesar d'això, el PP segueix lluitant per tal que Bárcenas pugui seguir com a senador adscrit al partit i per aconseguir-ho, paga un advocat a 350 euros/hora.
- La trama esquitxa a Alejandro Agag.
- Pablo Crespo queda en llibertat després de pagar 1,2 milions d'euros de fiança.

- Es desvela que Correa s'emportava el 2% dels contractes dels ajuntaments de Boadilla i Majadahonda i que els membres de la trama van comprar llibres per aprendre a delinquir, tot i que Correa fou enredat en diverses ocasions.
- El jutge Pedreira continua amb les seves investigacions; aquesta vegada al President de les Corts de Castella i Lleó, José Manuel Fernández Santiago.

❖ Any 2011:

- Al febrer, el Govern Valencià tanca les emissores de televisió catalana TV3 a València.
- Dies més tard, el PP anuncia que Camps serà el candidat per a les eleccions autonòmiques de la comunitat Valenciana, tot i que a l'estar imputat no apareixerà en els cartells de la campanya electoral.
- Dos empresaris reconeixen haver pagat grans quantitats de diners a la trama Gürtel.
- La Policia comença amb la investigació de 15 empreses contractades per Madrid, Galícia, València i Castella i Lleó sota el govern del PP. En una d'aquestes investigacions es descobreix que, en la comptabilitat d'una de les empreses de la trama Gürtel, el PP tenia un pagament pendent de 125.700 euros per l'organització de mítings a les campanyes electorals de 2004. Es van facturar 250.491 euros no declarats.
- La Policia dona a conèixer una carta d'Àlvaro Pérez a Javier Arenas, redactada en 2003. En aquesta carta, "El Bigotes", reclama un pagament de 120.000 euros de diner en negre al PP, per l'organització d'actes de campanyes electorals.
- La causa contra Bárcenas i Galeote és arxivada per falta de proves.

❖ Anys 2012 i 2013

- Al febrer de 2012, Pablo Crespo surt de la presó després d'haver pagat la fiança esmentada anteriorment.
- Al juny del mateix any, Correa surt en llibertat condicional de la presó on ha passat ja tres anys i quatre mesos, gràcies a la fiança de 200.000 pagada per la seva mare. El jutge li retira el passaport i té prohibit abandonar el país.
- A principis de l'any 2013, el diari "El Mundo" publica que Bárcenas hauria pagat sobresous en diner en negre per imports que anirien des de els 5.000 als 15.000 euros al més a alts càrrecs del PP.
- El diari "El País" publica la suposada comptabilitat en B que el tresorer hauria estat pagant des de 1990 fins al 2009, en la qual s'implica a nombrosos polítics i empresaris (inclòs Rajoy). El PP nega la veracitat d'aquesta comptabilitat.

- El jutge va imposar a Bárcenas la retirada del passaport i l'obligació de presentar-se al jutjat cada quinze dies.
- Al juny de 2013, Bárcenas ingressa a presó per decisió del jutge Pablo Ruz per evitar el risc de fuga i assegurar la preservació de fonts de prova.
- Més endavant, el jutge embarga els comptes i els béns de Bárcenas després de no pagar la fiança de 43,2 milions d'euros.
- Al setembre de 2013, Bárcenas demana la llibertat i diu que mai li passaria pel cap fugir.
- A finals de setembre també del 2013 el jutge del cas demana a Madrid informació sobre els 71 actes adjudicats a empreses de Correa.
- A l'octubre, el jutge Ruz avala la legalitat de totes les diligències practicades en el cas Gürtel (com punxades telefòniques i registres) perquè no guarden relació amb les escoltes nul·les que va ordenar el jutge Baltasar Garzón.
- Ruz acorda citar a declarar com a testimoni a l'expresidenta de la Comunitat de Madrid, Esperanza Aguirre, per aclarir el seu paper en la contractació d'una empresa vinculada a la trama Gürtel.

TRACTAMENT DEL CAS PER PART DE DIFERENTS DIARIS

Les diferències en el tractament del cas Gürtel per part de la premsa espanyola no es produeixen només quantitativament, sinó també en la manera de presentar el tema a l'audiència a través d'un determinat enfocament. En aquest sentit les discrepàncies més significatives es localitzen entre els mitjans de diferent tendència, amb *El País* i *ABC* com a exponents de les dues postures extremes.

El País ha mantingut un enfocament clar i continu durant tot el període amb el qual feia responsable del cas al PP. El seu enquadrament podria formular-se amb els següents termes: "El PP és el responsable d'un dels casos més greus de corrupció de la democràcia".

A l'extrem oposat, *ABC* és l'únic mitjà que ha mantingut en tot moment la teoria conspirativa com a explicació del cas Gürtel, acusant directament al jutge Garzón per la seva "obsessió" de castigar al PP. L'enquadrament d'*ABC* ve a dir que "la presumpta corrupció del PP és una estratègia obsessiva i poc ètica de Garzón, en connivència amb el PSOE per fer mal a qualsevol preu al PP, que no ha comès cap delictes".

Així, mentre els dos diaris anteriors han mantingut invariable la seva postura al llarg de tot el període, *El Mundo*, ha anat modificant el seu enfocament al llarg de la investigació. Quan va esclatar el cas, el diari va fer pinya amb el PP, però més endavant castigava la passivitat de la direcció del PP en la mesura que aquesta actitud estaria perjudicant el partit.

A més de la premsa de difusió nacional, *Levante EMV*¹ és el mitjà que més atenció ha prestat a la corrupció; la raó és la situació del Partit Popular de la Comunitat Valenciana en l'epicentre del cas amb la imputació del president de la Generalitat, Francesc Camps.

La Vanguardia, de la mateixa forma que *El Mundo*, forma part de la premsa conservadora que assumeix la responsabilitat del PP però tracta de reduir el dany que pugui ocasionar el partit a través de l'associació corrupció-classe política, mentre que per a la premsa progressista (*El País*, *El Periódico de Catalunya*) la corrupció queda associada al PP, únic i complet responsable.

A continuació un recull de les portades més destacades:

¹ Llevant El Mercantil Valencià (Levante-EMV) és el diari líder de la Comunitat Valenciana. Actualment pertany al grup Editorial Prensa Ibérica.

POLÈMIQUES DESPERTADES

L'error que va cometre Baltasar Garzón al escoltar les conversacions entre imputats i advocats i dues causes més de les que estava acusat als tribunals (investigar sobre els crims del franquisme i finançar uns cursos a Nova York) van fer que fou suspès com a jutge i que no pogués exercir com a tal fins que es dugués a terme un judici. El dia en què se'l va declarar culpable i se'l va suspendre del seu treball un munt de persones l'esperaven a les portes de l'edifici de l'Audiència Nacional tot cridant: "Garzón, tranquilo, el pueblo está contigo".

SITUACIÓ ACTUAL

El jutge del cas Gürtel, Pablo Ruz, ha decidit recentment mantenir empresonat l'ex tresorer del PP Luis Bárcenas en considerar que es mantenen "plenament vigents" els riscos de fuga i de destrucció de proves en què es va basar el 27 de juny per ordenar el seu ingrés a la presó preventiva. El magistrat recorda que la mesura de presó provisional té la finalitat d'assegurar la presència de Bárcenas en el procés, evitant el risc de fuga i d'obstrucció a l'acció de la Justícia, així com d'alteració o desaparició de les fonts de prova.

VINCLES ENTRE EL CAS GÜRTEL I EL CAS BÁRCENAS

La Fiscalia anticorrupció ha trobat quatre connexions entre la comptabilitat oficial del PP i el cas Gürtel. Els vincles són:

- 1) El 9 de gener de 2002 figura com donatiu al PP un ingrés de 26.835 euros, que coincideix amb un pagament de 27.045 euros per part d'un empresari de la corrupció imputat en Gürtel realitzat un dia abans a Bárcenas.
- 2) Una donació de 12.000 euros feta el 28 de febrer de 2002 que apareix en la documentació entregada pel PP al Tribunal de Comptes i un document de Gürtel del 15 de febrer que registra l'entrega a "L.B." de la mateixa quantitat.
- 3) La coincidència d'un ingrés de 60.000 euros al compte de donacions del PP i un document amb data del mateix dia en què se li atribueix a Jesús Sepúlveda l'entrega de 60.000 euros.
- 4) Un ingrés de 60.000 euros al compte de donatius del PP amb data del 13 de maig de 2003 i una entrega de la mateixa quantitat a "LB" el 15 de maig que obra en la comptabilitat del cas Gürtel.

OPINIÓ PERSONAL

Aquest cas, com la majoria dels casos de corrupció surt a la llum gràcies a la nefasta organització dels culpables. En aquesta ocasió, com el senyor Correa deixa de pagar les quotes mensuals a Peñas, aquest decideix desmantellar tot el que sap. A partir d'aquest moment Garzón condemna a tres dels implicats a la presó i decideix escortar les converses d'aquests amb els seus respectius advocats. En la meua opinió, va ser una decisió molt encertada. Haurien de tenir les persones que han dut a terme una trama com aquesta, el dret de la intimitat? Haurien de poder parlar amb els seus advocats a soles per poder desenvolupar idees i pensar un munt més de mentides per poder defensar-se? Tot al contrari; haurien d'estar controlats a cada moment, sense que poguessin dir paraula alguna que no fos gravada o escoltada per algú. A més, en aquest cas, les gravacions van ser útils: van servir per cercar un "pendrive" amb els moviments de la Caixa B, on es recullen les ja famoses inicials i els diners integrats, entre altres coses. És una pista clau que guia a la Policia en les seves investigacions.

Pel que fa a la resolució del cas, és evident que la relació que s'ha esdevingut en relacionar aquest cas amb el cas Bárcenas farà que la justícia actui encara d'una forma molt més lenta que de costum: és com un peix que es mossega la cua.

CAS BÁRCENAS

- ∞ **QUÈ?** Concessions d'obres per a empreses que han entregat "donacions" al PP. D'aquests diners s'haurien pagat sobresous als dirigents del Partit Popular.
- ∞ **QUI?** Luís Bárcenas, Ángel Sanchís, Rosalía Iglesias, Álvaro Lapuerta i Jaume Matas, entre d'altres.
- ∞ **QUAN?** 16 de gener del 2013
- ∞ **PARTIT ACUSAT:** Partit Popular

RESUM DEL CAS

El 16 de gener de 2013 l'Audiència Nacional va descobrir comptes a Suïssa a nom de Luis Bárcenas, ex senador i ex tresorer del Partit Popular (PP). Aquell mateix dia van començar les persecucions, els passejos fins a l'Audiència Nacional i el rastreig d'arxius.

Dos dies després d'haver-se conegut els suposats comptes a Suïssa, el diari "El Mundo" parlava dels sobresous que suposadament s'haurien pagat al PP. Al cap de pocs dies, va esclatar la "bomba": quan un munt d'espanyols esmorzaven amb la notícia publicada pel diari "El País" amb uns papers manuscrits, carregats de xifres i noms d'alts càrrecs del partit. Va ser en aquell moment quan va començar l'escàndol; el vam conèixer amb el nom dels Papers de Bárcenas.

Va ser llavors quan Bárcenas, realment, es converteix en un personatge d'interès nacional. El protagonista de la història va començar a fabricar la seva gran mentida; primer va negar-ho tot, després es va conèixer la fortuna que amassava a Suïssa. Davant la premsa, es va justificar tot dient que ell era un emprenedor, que tenia negocis a la construcció i la seva petita carrera en el món de l'art. Tot fou un muntatge; no van haver-hi quadres, no van haver-hi vendes... però sí que van existir quaranta-vuit milions d'euros als comptes de Suïssa. Abans no se sentia parlar d'ell. Ara, diaris d'arreu del món parlen d'ell. El *New York Times*, l'argentí *Clarín*, *Le Monde* o *Il Corriere de la Sera* li dediquen

algunes de les seves pàgines. La porta de casa seva es va omplir de periodistes fa algun temps i ara, mesos després, les portes de la presó. El Cas Bárcenas s'engrandeix i desperta, cada vegada, més interès. És el protagonista d'una història per fascicles que té a tot el país en suspens esperant el seu desenllaç.

CRONOLOGIA I SEGUIMENT DEL CAS

❖ Antecedents del cas:

- **1978:** “La Moraleja”, un grup d’inversors compra a l’Argentina una immensa finca. Angel Sanchís s’incorpora posteriorment al projecte.
- **1982:** Luís Bárcenas entra al Partit Popular (PP). Es fa íntim amic de Angel Sanchís, llavors tresorer de formació, que en 1991 acabarà per nomenar-lo gerent.
- **1989-1992:** Esclata el cas “Naseiro”, sobre el suposat finançament il·legal del PP. S’implica a Angel Sanchís al cas però se l’absol més endavant.
- **1990:** Bárcenas obre el seu primer compte a Suïssa; en el Dresdner Bank.
- **1993:** L’Executiva del PP nomena en Álvaro Lapuerta tresorer nacional del PP. Lapuerta ocupa el càrrec fins al juny de 2008 i té com a gerent a Luís Bárcenas.
- **Juny del 2008:** Bárcenas és anomenat tresorer nacional del PP.

❖ Anys 2009-2010:

- Al març del 2009, esclata el Cas Gürtel. El País assegura que entre els imputats pel Cas Gürtel s’hi troba Luís Bárcenas. Tant el partit com Bárcenas es querellen contra Garzón- que era el jutge que instruïa el cas- per aquestes filtracions.
- Al llarg de l’abril d’aquell mateix any es va descobrir que Bárcenas ordenava treure 4,5 milions d’euros dels seus comptes a Suïssa per enviar-los a bancs dels Estats Units. Al mateix temps, donava poders a Ángel Sanchís perquè realitzés inversions per “diversificar” patrimoni entre l’Argentina i el Brasil.
- Mentrestant, el Tribunal Superior de Justícia de Madrid (TSJM) decidia remetre la causa del Cas Gürtel al Tribunal Suprem, al què li demanava que cridés a declarar com a imputats i amb caràcter urgent a Luís Bárcenas i als seus parlamentaris Jesús Merino i Gerardo Galeote.

Se l’imputa a Bárcenas un delicte fiscal i un altre de suborn i el Tribunal Suprem decideix assumir la investigació.

- A finals de juliol de 2009 es produeix un abandonament gradual dels càrrecs de Bárcenas; primer el de tresorer i més endavant el seu escó al senat. També a finals de juliol té lloc la declaració de Bárcenas; una declaració que va durar més de tres hores i de la qual el protagonista va assegurar sentir-se molt content d'haver pogut aportar totes les proves que demostraven la seva innocència.
- Al setembre de 2009 es va aixecar el secret de sumari. En el llistat dels setanta-un imputats per la causa s'hi troba la dona de Luís Bárcenas, Rosalía Iglesias Villar.

Al mateix temps, el PP s'encarrega de pagar l'advocat de Bárcenas, ja que havia treballat durant molt de temps per al partit.

- A l'abril de 2010 Bárcenas publica un comunicat en què assumeix personalment les despeses de la seva defensa. Coincidint amb la seva sortida del món de la política, comença a buidar els comptes de Suïssa on va arribar a emmagatzemar fins a 22 milions d'euros.

❖ Anys 2011-2012:

- Al maig del 2011, Bárcenas crea de forma precipitada l'empresa "Conosur Land", dedicada a l'explotació agrícola i ramadera. La societat roman gairebé sense activitat i es converteix, poc després, en una importadora.

Simultàniament, Sanchís, com a president de La Moraleja S.A, comunica al Ministeri que la seva empresa pensa invertir arreu d'uns cinquanta milions de dòlars per duplicar les hectàrees de plantacions cítriques.

- A la tardor del mateix any, el jutge Pedreira sobreseu les actuacions sobre Bárcenas i Merino al considerar que no existeixen proves dels delictes de frau fiscal i blanqueig de capitals. Mentrestant, la Fiscalia Anticorrupció insisteix al TSJM a què investiguin sobre Luís Bárcenas.
- Al llarg del març i de l'abril de 2012, es tornen a obrir les causes contra Bárcenas, Merino, Galeote i Rosalia Iglesias, ja que Pedreira, segons l'Audiència Nacional, no havia actuat amb competència objectiva.
- El vint-i-dos de maig d'aquest any, Bárcenas declara davant del TSJM, però no respon a les preguntes plantejades ni declara als mitjans de comunicació.
- Entre el juny i el setembre de 2012 té lloc la declaració de Bárcenas en relació a la implicació de la seva dona en el cas. Bárcenas defensa que la seva dona no va cometre cap delicte contra la Hisenda Pública perquè estava exempta de declarar el guany patrimonial que va obtenir amb la venda d'uns quadres.

❖ Gener del 2013:

- Les autoritats suïsses remetent la comissió rogatòria que revela l'existència de vint-i-dos milions d'euros i que el propi Bárcenas treia el diner per poder invertir junt amb Sanchís a les empreses de l'Argentina i el Brasil.
- El disset d'aquest més, l'advocat de Bárcenas reconeix que aquest es va acollir a l'amnistia fiscal a través d'una societat per regularitzar deu milions d'euros. Tot i així va dir que el diner no tenia res a veure amb el Partit Popular, sinó que es tractava de diners mercantils. Dies després, l'Agència Tributària emetia un comunicat desmentint el que s'havia declarat. Aquell mateix dia es coneix que Bárcenas va justificar davant del banc de Suïssa que els seus ingressos procedien de la venda de quadres valuosos que venia després de restaurar-los.
- Dies més tard, el jutge troba uns altres dos milions i mig d'euros de l'ex tesorero a comptes dels Estats Units.
- Durant els següents dies del gener, se succeeixen un conjunt de novetats a la premsa espanyola. "El Mundo" revela que Bárcenas distribuïa cada mes sobres amb entre cinc mil fins a quinze mil euros a secretaris del PP. Mentrestant, el diari "El País" assegura que Bárcenas va pagar a la cúpula del partit durant els últims anys sobresous opacs a la Hisenda Pública (on s'inclou a personatges tals com José María Aznar o Mariano Rajoy).
- Més endavant, mitjans de comunicació espanyols revelen que Sanchís i Bárcenas tenen un latifundi a l'Argentina i que el govern d'Aznar havia prestat divuit milions d'euros a l'empresa mitjançant un crèdit que mai fou retornat.
- Enmig d'aquesta "revolta", Rajoy demana la realització de dues auditories als comptes del PP: una interna i una altra d'externa. El Partit Socialista per la seva banda, demana a Ruz que citi a declarar a Bárcenas i a Álvaro Lapuerta i que reclamin informació al PP.
- El trenta-u d'aquest mateix mes es produeix el gran esclat: el diari "El País" publica uns documents que formen part del suposat quadern de comptabilitat de Bárcenas, on figuren càrrecs del PP, entre aquests el president Rajoy, al qual se li atribueix que va rebre vint-i-cinc mil dos-cents euros a l'any durant onze anys. Apareixen també María Dolores de Cospedal, Rodríguez Rato, Javier Arenas o Álvarez-Cascos.

Aquest mateix dia Bárcenas i Lapuerta emeten un comunicat en què neguen pagaments irregulars a la cúpula del PP i emprenen accions

legals contra el diari “El País”. Hores després, Cospedal convoca una roda de premsa en la qual nega la veracitat dels documents publicats.

- Enmig de tot aquest rebombori, centenars de persones surten al carrer, escandalitzades pels fets. De Rajoy, ni rastre...

❖ Febrer-abril del 2013

- A principis de febrer, Rajoy compareix públicament per garantir que mai va rebre diners en negre.
- Febrer va ser un mes acompanyat d'una gran ronda de declaracions a la Fiscalia: Bárcenas, nega que la lletra de les anotacions sigui la seva i declara que va arribar a tenir trenta-vuit milions d'euros a Suïssa deguts al seu “encert a la bossa i en els negocis”; Lapuerta, nega l'existència d'una comptabilitat paral·lela en el partit; Trías, a les seves declaracions, contradiu a Bárcenas tot dient que els documents publicats per “El País” són els mateixos que Bárcenas li ensenyà uns anys enrere. Ruz retira el passaport a Bárcenas, li prohibeix sortir d'Espanya i l'obliga a comparèixer cada quinze dies a l'Audiència.
- Una nova polèmica s'obre quan surt a la llum que el PP havia estat pagant a Bárcenas fins desembre del 2012, quan aquest va deixar de treballar molt abans. Aprofitant la situació, el PSOE, identifica aquest gest com un indicatiu de la por que es respirava a la cúpula del PP davant la figura de Bárcenas.
- Al març de 2013, Bárcenas torna a denunciar al PP per buidar, suposadament, un despatx on tenia les seves pertinences (denúncia que posteriorment va ser arxivada).
- El jutge Ruz comprèn que la investigació dels papers guarda relació amb el Cas Gürtel i obre una peça separada al respecte.
- Dies més tard, el jutge Gómez Bermúdez, admet una querrel·la d'Esquerra Unida per la suposada comptabilitat en B del PP, el que provoca un conflicte de competències a l'Audiència. Finalment, l'Audiència deixa a Ruz el Cas Bárcenas.
- A l'abril, es remet informació des de Suïssa en la què es descobreix que Bárcenas va acudir a aquest país setze vegades per ingressar dos milions i mig d'euros entre 2001 i 2005. Finalment, els policies atribueixen a Bárcenas l'autoria dels papers.

❖ Maig-setembre del 2013

- A començaments del maig, la policia conclou en un informe que les constructores que apareixen als “papers” com a donants van ser adjudicatàries de contractes públics per un import total de més de dotze milions d'euros.

- Durant aquest mes, se succeeixen les unes a les altres les declaracions dels empresaris davant del jutge: Nasaire admet haver cobrat sobresous de mil vuit-cents euros al mes durant quatre anys. Garcia- Escudero, assegura que va cobrar quatre mil dos-cents euros al mes també durant quatre anys. Jaime Ignacio del Burgo justifica la seva aparició als papers com a perceptor de vint-i-sis mil euros per ser l'intermediari amb dos dels afiliats. Santiago Abascal admet haver rebut dotze mil euros però diu no recordar de qui. Jaume Matas admet que va rebre vint-i-un mil euros una vegada que va deixar el Ministeri. Jorge Trías admet a Ruz que Bárcenas va ensenyar-li unes fotocòpies que coincideixen amb els papers manuscrits publicats per "El País". Pablo Crespo reconeix l'entrega de cent vint-i-sis mil euros al partit; assegura que era la devolució d'un crèdit. Només l'expresident de FCC Construcción i l'apoderat de la constructora Rubau, reconeixen pagaments.
- L'Audiència Nacional ordena el bloqueig dels comptes de Bárcenas a Suïssa.
- Al juny de 2013 La UDEF (unitat de delinqüència econòmica) conclou que Bárcenas va nodrir els seus comptes amb les comissions de Gürtel. Bárcenas va ocultar quaranta-set milions d'euros a Suïssa, en descobrir-se un altre compte de vint-i-cinc milions més. Hisenda sospita que Bárcenas tingui més comptes als Estats Units, a les Bahames i a Uruguai i remet un informe al jutge.
- Ruz ordena l'ingrés incondicional de Bárcenas a la presó.
- María Dolores de Cospedal, el 5 de setembre, va declarar que va saber de la reunió mantinguda entre Rajoy i Bárcenas per pactar la sortida de l'ex tresorer pel mateix president, encara que després que tingués lloc. Per la seva banda, Javier Arenas va afirmar que la reunió en què van estar ell, l'ex tresorer, la dona d'aquest i en Rajoy no va tenir "transcendència política".
- La Fiscalia Anticorrupció s'oposa que Mariano Rajoy, Rodrigo Rato i Jaime Mayor Oreja declarin com a testimonis en el cas, tal com havia demanat una acusació.

❖ Octubre-desembre del 2013

- Comença l'octubre i els pèrits no aconsegueixen recuperar les dades de l'ordinador de Bárcenas que va ser formatat pel PP.
- A mitjans d'octubre l'ex tresorer del PP Luis Bárcenas declara que va realitzar dos pagaments "en mà" de 7.500 euros a la secretària general del PP, María Dolores de Cospedal, qui nega el cobrament de sobresous en negre i ha acusat l'ex tresorer de fer "declaracions falses".
- A finals d'octubre el jutge bloqueja un altre compte de l'ex tresorer del Partit Popular a Estats Units i imposa una fiança civil de vuit milions d'euros a Àngel Sanchís.

TRACTAMENT DEL CAS PER PART DE DIFERENTS DIARIS

La politització de les televisions autonòmiques no és cap novetat. Els casos de manipulació informativa i les denúncies per part dels treballadors s'han succeït al llarg dels últims anys. El cas Bárcenas ha marcat un altre episodi nefast per a la credibilitat de les televisions autonòmiques públiques, especialment, per a aquelles en mans del partit que s'ha vist afectat per l'escàndol (el PP).

Els treballadors de la Televisió de Galícia i Castella - la Manxa Televisió han emès comunicats denunciant la "manipulació " que , "una vegada més", " pateixen els informatius del canal públic " i advertint de les " pressions " que estan patint " de manera quotidiana " els treballadors." Ni tan sols podem denunciar- ara des de dins, han acomiadat a tots els que érem crítics amb la informació" - assegura un treballador de Telemadrid. La manera com estan manipulant la informació es repeteix seguint uns mateixos esquemes: no mostrar les portades de *El País* en els resums de premsa dels programes matutins, amagar la notícia fins ben avançat l'informatiu del migdia i mostrar les reaccions que neguen la veracitat de la notícia abans que aquesta.

Aquest cas, a més, ha traspassat les fronteres nacionals i molts diaris internacionals li han dedicat titulars. Aquí adjunto els que més m'han cridat l'atenció :

- El diari "The Times" informa que Rajoy "està lluitant per alliberar-se d'una sèrie d'informacions que l'acusen d'haver diners procedents de fons secrets del PP".
- El diari francès "Le Figaro" publica: "Rajoy esquitxat per un escàndol financer".
- El diari "The New York Times" diu que "la veritable crisi espanyola és la manca de lideratge "i subratlla que els líders espanyols es van enriquir durant anys gràcies a fons ocults ".

SITUACIÓ ACTUAL

Dirigents del PP han coincidit a expressar una "gran preocupació " pel " mal terrible " que les últimes informacions sobre el 'cas Bárcenas ' estan provocant al PP. Entre els càrrecs consultats, molts consideren que és un error evitar les preguntes dels periodistes.

A ningú se li escapa que el cas Bárcenas és ja més que un assumpte judicial que afecta els secrets d'un partit polític i a les seves finances del passat. La figura de l' ex tresorer s'ha convertit en un nou estereotip de la crònica judicial d'Espanya. Quan el 27 de juny el jutge va ordenar la seva presó incondicional i sense fiança en constatar l'augment del risc de fuga, i després d'alertar Suïssa que l'ex tresorer havia traslladat fons als EUA i Uruguai, Bárcenas va esdevenir el pres número u de les presons espanyoles, el més buscat pels reclusos i els mitjans de comunicació.

Fa poc temps, un "robot" d'imatges de vídeo del pres va ser difosa per una televisió nacional : Bárcenas resant, Bárcenas al pati amb altres presos, Bárcenas a la classe ...La insòlita gravació del pres al recinte penitenciari va ser denunciada pel seu advocat .Actualment, Ruz segueix amb les investigacions i Bárcenas continua a la presó.

OPINIÓ PERSONAL

Partint de l'opinió que no és correcte generalitzar quan es parla de política, haig de dir que casos com aquest em fan replantejar aquesta idea.

Pagaments en negre protagonitzats pel partit que avui dia dirigeix el país? Com és possible? Sincerament crec que després de les proves que ja han evidenciat que sí que hi varen haver diversos pagaments de sobresous en negre a diferents polítics del Partit Popular, el partit hauria d'haver donat al poble la "possibilitat" de decidir si realment volen que sigui aquest el partit que continuï al cap del seu govern. Com era d'esperar, aquest acte no s'ha produït. Com a ciutadana, em saben a poc les declaracions del president del govern tot dient que ell no ha rebut mai diners que no hagin estat fruit del seu treball; el fet d'haver renunciat al poder i d'haver dut a terme unes noves eleccions haurien "il·luminat" el pensament enfosquit que molta gent, o almenys jo, tinc actualment sobre aquest partit.

Pel que fa a l'actuació de la justícia és d'esperar que sigui tan lenta com sempre, o fins i tot més, a causa de la gran dimensió del cas. Tot i així, és reconfortant veure com el principal responsable de la trama es troba ja a la presó, encara que només hi estigui per risc de fuga.

Ja per acabar, cal dir que en aquest cas els mitjans de comunicació, especialment els diaris, han jugat un paper molt important en fer arribar als ciutadans documents tan importants com el diari de comptabilitat de Bárcenas, documents que, si no haguessin estat publicats, haurien passat inadvertits als ulls de molta gent.

CAS NÓOS

- ∞ **QUÈ?** Cas derivat del cas Palma Arena. Als imputats se'ls acusa de malversació, frau i prevaricació. Les activitats delictives haurien estat realitzades a partir de l'institut Nóos, una fundació sense ànims de lucre.
- ∞ **QUI?** Iñaki Urdangarin i Diego Torres.
- ∞ **QUAN?** S'inicia al 2010

RESUM DEL CAS

El Cas Nóos, també conegut com a Operació Babel, és un cas de presumpta corrupció política que s'inicia al 2010 com un cas derivat del cas Palma Arena al ser acusats els dirigents de l'Institut Nóos, Iñaki Urdangarín, duc consort de Palma de Mallorca, i el seu ex soci Diego Torres.

Els càrrecs pels quals estan imputats per Anticorrupció són malversació, frau, prevaricació, falsedat i blanqueig de capitals. Les activitats haurien estar realitzades a partir de la fundació sense ànim de lucre que dirigien, Nóos, així com d'una xarxa societària d'empreses associades a Nóos. El fiscal detalla el nom de fins a sis societats mercantils a les quals l'Institut Nóos encarregava suposadament treballs per a l'organització dels seus congressos que, a la vegada, havia contractat amb el Govern Balear.

CRONOLOGIA I SEGUIMENT DEL CAS

❖ De l'any 1999 al 2009:

- Al 1999, Neix l'Institut Nóos. L'entitat sense ànim de lucre no tindrà activitat fins al 2004, quan Urdangarín és nomenat com a administrador.
- Al 2004, la trama de corrupció de Nóos aconseguix tres adjudicacions per treballs ficticis o sense contingut per mitjançar en la venda per divuit milions d'euros al Govern de Matas de l'equip ciclista de Banesto que passa a nomenar-se Illes Balears. Nóos cobra de la Generalitat i de l'Ajuntament de València tres milions set-cents mil euros per l'organització de tres edicions que acullen actes esportius. Urdangarín cobra un estudi per celebrar els primers Jocs Olímpics Europeus a València.
- Al febrer de 2006, el diputat socialista del Parlament Balear, Antoni Diéguez, va difondre que el Govern llavors presidit pel popular Jaume Matas, havia pagat un milió dos-cents mil euros a la Fundació Nóos per tal que celebrés a Palma de Mallorca un fòrum sobre turisme i esport entre els dies vint-i-dos i vint-i-cinc de novembre del 2005. L'esdeveniment va durar tres dies i la seva repercussió fou mínima. Llevat d'aquestes primeres sospites, l'assumpte va dormir durant diversos anys. Nóos i les seves empreses satèl·lit van seguir desenvolupant les seves activitats fins entrat l'any 2009.
- Al 2008, comença el cas Palma Arena. El jutge José Castro investiga el complex esportiu de Palma, el cost del qual es va disparar de quaranta-vuit milions d'euros a cent deu. D'aquest cas judicial sorgirà el cas Urdangarín.
- Els ducs de Palma es traslladen a viure a Washington al 2009.

❖ Anys 2010-2011

- El vint-i-dos de juliol de 2010, el jutge instructor del cas Palma Arena, José Castro, obra una nova peça d'aquesta causa sobre els convenis signats per a l'organització de les dues edicions del "Illes Balears Fòrum". En aquesta, demanava informació sobre els convenis signats al 2005 i al 2006 entre la Fundació Illesport, l'Institut Balear de Turisme i l'Institut Nóos.
- El diari El País va trobar un document d'un pressupost sospitós per un esdeveniment internacional que el mencionat institut va realitzar quan Urdangarín portava la seva gestió. Es creu que va persuadir diverses administracions públiques per firmar acords amb aquest institut tant per treballs que mai es van fer com per altres pressupostos desorbitats. Aquests convenis,

segons la Fiscalia Anticorrupció, són irregulars, donat que les entitats públiques no poden signar aquest tipus d'acords amb empreses privades a menys que es justifiqui que és l'única forma de rebre el servei. A més, no es van convocar els concursos públics; sinó que es va crear una xarxa societària que facturava a l'Institut, és a dir, es contractaven a ells mateixos.

- L'Agència Tributària de Catalunya va presentar davant del jutge del Cas Nóos, un informe sobre les operacions de l'entramat empresarial i va elevar a més de dos-cents trenta mil euros la quantitat que en 2007 l'entitat hauria eludit abonar a Hisenda per l'Impost de Societats.
- El sis de juny del 2011, el jutge Castro imputa en el cas Palma Arena a Diego Torres, qui diu estar "sorprès" per aquesta decisió i diu haver-se notificat de la seva implicació per la premsa. En la seva declaració davant el jutge, l'onze de juny, va defensar la legalitat dels dos convenis signats amb el Govern.
- El vuit de novembre del mateix any el Fiscal Anticorrupció de Balears, Pedro Horrach, va dirigir el registre per part dels Agents del Cos Nacional de Policia de les oficines d'una xarxa de societats vinculades a l'Institut Nóos a Barcelona i del pis particular d'en Diego Torres. El mateix dia, la Policia Judicial va recollir a les seus de la Conselleria de Presidència de la Generalitat Valenciana documentació sobre els contractes signats amb l'Institut Nóos.
- El 29 de desembre el jutge Castro aixeca el secret de sumari sobre aquesta peça i imputa a Iñaki Urdangarín per presumptes delictes en l'activitat de Nóos d'evasió d'impostos, frau fiscal, prevaricació, falsedat comptable i malversació de cabdals.
- En el seu acte, fet públic el dia dos de gener del 2012, es reflecteix que el duc de Palma i el seu soci Diego Torres van percebre cinc milions vuit-cents mil euros de l'Institut Nóos, una quantitat equivalent a l'obtinguda per l'entitat a través dels Governos de València i Balears. Segons el detall d'aquests pagaments, dos milions set-cents noranta-quatre mil euros varen ser percebuts per Nóos Consultoria Estratègica i tres-cents noranta-set mil per De Goes Center for Stakeholder Management. A més, el duc de Palma, va rebre set-cents quaranta-set mil euros de l'Agència Immobiliària Aizoon, propietat de la qual comparteix amb la seva esposa, la infanta Cristina.
- La nit de Nadal d'aquell any, el Rei, en el seu discurs habitual, deia que "la justícia és igual per a tots", en al·lusió al seu gendre.

❖ Any 2012:

- El quatre de febrer de 2012 l'Audiència Nacional rebutja la seva competència per investigar a Urdangarín.
- Els dos primers imputats cridats a declarar van ser l'ex soci d'Urdangarín, Diego Torres i la seva esposa, Maria Tejeiro, que es van acollir al seu dret de no declarar l'onze de febrer. Sí ho

va fer en Miguel Tejeiro, germà de la muller de Torres, que va exercir de comptable en diverses de les societats i fou secretari de Nóos. Tejeiro va reconèixer que el duc de Palma i el seu soci van crear una societat a Belice per pagar menys impostos, tot i que va remarcar que l'operació era legal.

- El divuit de febrer va declarar l'ex director general d'Esports de Balears, José Luís "Pepote" Ballester, qui va reconèixer davant del jutge que Urdangarín i Matas van pactar contractes i va desvincular d'aquest a la infanta Cristina.
- El vint-i-quatre i el vint-i-cinc de febrer, feia declaració Iñaki Urdangarín. En el seu testimoni, que va estendre's durant dos dies, va reivindicar la seva "innocència" i la "total transparència" de la seva actuació. A més es va desvincular de la gestió de l'Institut Nóos i va exculpar a la infanta. Durant el seu segon dia de declaracions va reconèixer que al 2006 el Rei l'havia demanat que abandonés l'Institut Nóos tot i que al 2008 va tornar a fer negocis. A més, el fiscal va destapar l'existència d'un compte bancari a Suïssa que Urdangarín va acceptar haver utilitzat.
- Al març, el jutge dicta que gravin en vídeo les declaracions "complicades" d'imputats i de testimonis. El jutge manté que Urdangarín va controlar Nóos al mateix nivell que Diego Torres i rebutja imputar a la infanta Cristina perquè no hi havien indicis de culpabilitat.
- A l'abril, el jutge incorpora a la investigació correus electrònics aportats per Diego Torres, que suposadament impliquen al Rei i a la Infanta, tot i que més endavant, a l'agost, el Fiscal Anticorrupció de Balears, descarta la imputació d'aquesta última. A finals d'agost, els ducs de Palma tornen a Barcelona.
- El dinou de setembre el jutge enumera en un acte les pràctiques corruptes d'Urdangarín i del seu ex soci i, el vint-i-u de novembre, Anticorrupció demana una fiança civil de vuit milions dos-cents mil euros per Urdangarín i Torres.
- En novembre, Balears demana també tres milions cinc-cents mil euros als mateixos, pels possibles danys ocasionats a la comunitat.

❖ Any 2013:

- El 10 de gener Torres entrega nous correus electrònics que al·ludeixen a Urdangarín com a responsable de l'Institut i sospitós de desviar fons a paradisos fiscals. El vint-i-u del mateix mes la Fiscalia imputa a Urdangarín i a Torres per presumpta frau fiscal.
- Entre el vint-i-quatre i el vint-i-sis de gener tenen lloc els "problemes" amb la Casa Reial; l'advocat de Torres assegura que totes les decisions es consultaven al secretari de les infantes (Carlos García Revenga). Dies més tard, la Casa Reial elimina de la seva pàgina totes les referències a Urdangarín.
- Al febrer es va iniciar una nova sèrie d'interrogatoris per part del jutge Castro als principals imputats; Torres i Urdangarín. El dia setze es va prendre declaracions a

Torres, qui va declarar que el duc de Palma fou apartat al març del 2006 per la Casa Reial dels negocis que ambdós mantenien amb Administracions públiques, però només en aparença, no realment. “El senyor Iñaki seguia darrere dels projectes i això tampoc era aliè a la Casa Reial. La recomanació era que es cobriessin les aparences, però no que no pogués estar a la fundació”. Va assegurar també que la infanta Cristina participava activament als negocis de Nóos.

- El vint-i-tres es filtra a la premsa que la judicatura accepta en el sumari els correus electrònics aportats per Torres. Amb això es trastoca una de les estratègies de la defensa d’Urdangarín, l’advocat del qual reclama la nul·litat i l’expulsió dels correus del sumari. També al febrer, el Síndic Major de Comptes de la Generalitat Valenciana, declara en relació als València Summit: “No es justificava la necessitat de les despeses, no es justificava el preu i no es justificava l’exccepcionalitat en la contractació”.
- El dia vint-i-set es filtra a la premsa que la Fiscalia no veu cap indicati contra la Casa Reial ni la infanta Cristina.
- Al març, Torres entrega nous correus per demostrar que Urdangarín va presidir l’entitat successora de Nóos i n’aporta un on suposadament el Rei demana “un parell de gestions” per Nóos. N’entrega altres també per intentar implicar a la infanta en la qüestió.
- El tres d’abril, el jutge del cas Nóos, imputa a la infanta Cristina i la cita a declarar el dia vint-i-set del mateix mes després de trobar catorze indicis de “cooperació necessària”. Tot i així, dies més tard, el Fiscal Anticorrupció Pedro Horrach, recorre aquesta imputació i qüestiona els indicis en què es basa el jutge.
- El set de maig, la Secció Segona de l’Audiència Provincial de Balears, decideix suspendre la imputació de la infanta Cristina. El dia sis, Hisenda confirma que els ducs de Palma no es van acollir a l’Amnistia Fiscal i decideix investigar les declaracions de renda dels ducs.
- Al juny, Hisenda aprecia en un informe “sòlids indicis” de factures falses i operacions simulades a l’Institut Nóos. L’Institut va ingressar més de sis milions d’euros per l’organització de tres actes.
- Al setembre, es coneix que la Infanta va rebre transferències del rei de grans quantitats de diners. El TSJV no troba indicis suficients per imputar a Francisco Camps ni a Rita Barberà i retorna al jutge Castro la investigació.
- El 9 d’octubre, el jutge del cas incorpora a la causa la informació remesa per una entitat bancària segons la qual van ser traspassats des de la mercantil Aizoon, integrant de l’entramat Nóos, fins a un total de 150.000 euros que van anar a parar a un compte bancari titulat per Iñaki Urdangarín i autoritzat la Infanta Cristina.
- Dies més tard, el jutge demana extractes dels moviments dels comptes d’Aizoon per saber si els ducs de Palma van destinar fons de la seva empresa a les obres de rehabilitació del seu xalet a Barcelona. Es va comprovar dies més endavant que la

infanta i Iñaki Urdangarín declaraven despeses personals com si fossin de la seva empresa Aizoon, (segons El País i El Mundo) i que a més, es llogaven a si mateixos el palauet de Pedralbes per reduir els beneficis de la societat i desviar diners públics de Nóos a les seves butxaques.

TRACTAMENT DEL CAS PER PART DE DIFERENTS DIARIS

La premsa generalista es va començar a fer ressò del cas Nóos quan el cas ja era "vox populi" i estava en mans de la Fiscalia Anticorrupció. El 7 de novembre del 2011 *El Periódico de Catalunya* es feia ressò del registre de la seu de l'Institut Nóos a Barcelona pel cas Palma Arena. A partir d'aquesta data el cas s'apoderà de les portades dels principals mitjans espanyols.

El 9 de novembre del mateix any, just el dia després del registre de les oficines de les societats vinculades a l'Institut Nóos a Barcelona, l'article sobre Urdangarín en *Wikipedia* rep un nombre de visites mai abans aconseguit. Quan tots els diaris espanyols publicaven en les seves pàgines la notícia sobre les investigacions que la Fiscalia Anticorrupció estava portant a terme a en Iñaki Urdangarín, les revistes del cor espanyoles van decidir no esmentar gairebé el tema. La revista *Hola* era la que més sorprenia amb una portada en què apareixia la reina Sofia amb els ducs de Palma, tots somrient, i el titular "La reina, dies en família amb els ducs de Palma a Washington". La resta de les revistes del cor també van intentar donar una imatge d'honradesa d'Urdangarín. La setmana de l'escàndol, la revista *Deu minuts* titulava "La infanta Cristina veu perillar el seu matrimoni", mentre que *Setmana* apostava per "El difícil paper de la infanta Cristina". No obstant això, *Setmana* en la seva següent edició va dedicar un complet reportatge sobre la investigació.

El 13 de maig del 2013, després de la desimputació de la infanta Cristina, el catedràtic de sociologia i columnista habitual d'*El País*, Enrique Gil Calvo, va publicar un dur article on sostenia que "La corrupció política i institucional constitueixen el nostre primer problema nacional".

La notícia va donar la volta al món i va despertar l'interès del periodisme internacional. Un dels primers a fer-se ressò del cas va ser el diari alemany *Süddeutsche Zeitung* el 7 de desembre del 2011 amb l'article: "Quan el gendre entela la imatge del Regne". Dos dies més tard, el diari mexicà *El Universal* publicava l'article "Iñaki Urdangarín sí que podrà ser acusat: el gendre del rei d'Espanya està sent investigat per desviament de fons". També el setmanari alemany *Der Spiegel* publicava el text: "Escàndol financer: el Rei Joan Carles es distancia del seu gendre". El diari francès *Le Monde* es feia ressò del cas amb l'article "un gendre una mica delicat posa en dificultats a la família reial espanyola". Aquests van ser alguns dels articles que més van cridar l'atenció, però hi van haver molt altres.

Algunes de les portades del Cas Nóos

SITUACIÓ ACTUAL

En els últims mesos, el jutge ha emès una providència en la qual estableix les condicions en què testificarà per escrit l'exlíder del PP valencià. Camps declararà en un despatx oficial incomunicat de l'exterior i en presència de la secretària de l'instructor, José Castro. D'altra banda, el fiscal general de l'Estat, Eduardo Torres, ha dit que no hi ha negociacions per arribar a un pacte amb Iñaki Urdangarin per evitar el seu ingrés a la presó en el cas Nóos i que tampoc hi ha un tracte de favor per part de la Fiscalia en aquest procediment cap a la seva dona, la infanta Cristina. A més, Hisenda ha ratificat que l'empresa propietat al 50 % dels Ducs de Palma, Aizoon, va facturar serveis " íntimament i indissolublement vinculats a la personalitat del senyor Iñaki Urdangarin " per tal que els ingressos obtinguts per aquestes tasques puguin ser ocultats en la declaració l'IRPF del gendre del rei. Concretament, Hisenda ha constatat que Aizoon va defraudar 281.109 euros de l'impost de societats de 2007 a 2010.

A finals de desembre, el sindicat Mans Netes, personat com a acusació popular, va demanar al jutge José Castro que s'imputés la infanta Cristina per presumpte delictes fiscal i de blanqueig de diners. L'advocat de la infanta Cristina, Miquel Roca, ha respost al jutge Castro que no veu " fonament " perquè sigui imputada en el 'cas Nóos ', després que el magistrat hagi demanat a les parts que donin la seva opinió sobre la imputació de la filla menor del rei. Tot i així, el vuit de gener del 2014, la Infanta Cristina és imputada pel cas.

OPINIÓ PERSONAL

Qui més té, més vol. El cas Nóos no és més que un cas capaç de mostrar l'avarícia d'uns quants empresaris, si se'ls pot anomenar així, que munten i desmunten tots els fils que siguin necessaris per enriquir les seves butxaques.

És cert que aquest cas no presenta res "especial" que el diferenciï de qualsevol altre cas de corrupció: prevaricació, malversació, frau... però crida l'atenció (o més ben dit, indigna) que tot això es faci a través d'un institut sense

ànim de lucre.

D'altra banda, és un cas que augmenta l'esperit antimonàrquic cada vegada més creixent entre la població. És just que una persona que ni tan sols ha estat escollida democràticament, que està rebent pagues simplement per ser un membre de la família reial, dugui a terme aquests delictes? És lògic que tant Iñaki com la infanta Cristina paguessin reformes de la seva casa de Pedralbes o entrades de cinema amb els comptes d'aquesta fundació? És realment això una democràcia? I després diuen que ens queixem d'Espanya... A més, els continus moviments de la família d'un país a un altre em produeixen molta impotència i incredulitat; és què creuen que anant d'un lloc a un altre deixaran de ser considerats corruptes? Que ho fan pels seus fills? Si home, tant de bo que ho haguessin pensat quan estaven teixint tota aquesta trama!

La justícia actua de forma lenta i, des de la meva opinió, penso que en cert punt condicionada o amb por de prendre mesures contra la infanta, al ser un membre de la Casa Reial. Tot i així, finalment s'ha decidit a imputar-la. De totes maneres no hem de perdre l'esperança en què un dia tanqui aquest cas amb uns càstigs que s'adeqüin a les circumstàncies.

CAS BANKIA

- ∞ **QUÈ?** El Cas Bankia jutja a la seva peça principal la sortida a Borsa del banc actualment nacionalitzat, acusat de presumptes delictes d'estafa, apropiació indeguda, falsificació de comptes anuals en connexió amb delictes societaris, administració fraudulenta i maquinació per alterar el preu de les coses.
- ∞ **QUJ?** Consellers de Bankia i BFA (Banc Financer d'Estalvis).
- ∞ **QUAN?** Surt a la llum l'onze de juny del 2012.

RESUM DEL CAS

INTRODUCCIÓ A LA SITUACIÓ ECONÒMICA I FUSIÓ DE BANKIA

El més probable és que en aquests últims temps haguem sentit que Bankia ha estat el rescat més gran d'un banc a la història d'Espanya. Però, què ha passat realment amb Bankia? D'on sorgeix? Bankia és el resultat de la fusió de set caixes d'estalvis: Caixa Madrid, Bancaja, Caixa de Canàries, Caixa Laietana, Caixa Rioja, Caixa d'Àvila i Caixa de Segovia. Tot i així, atès al seu gran tamany, Bankia, estava controlada per Caixa Madrid i Bancaja.

L'inici de la crisi en el nostre país va suposar que els actius immobiliaris (tals com pisos, construccions o sòls) deixessin d'apreciar-se. El problema apareix quan la majoria del balanç d'aquestes caixes estava compost per aquest tipus d'actiu immobiliari. Per tal de solucionar-ho, es va decidir recórrer al cèlebre dit "La unió fa la força". D'aquí la fusió d'aquestes set caixes.

En unir-se al 2010, l'Estat va facilitar una primera ajuda de 4.500 milions d'euros; amb aquest diner, Bankia devia haver cobert part de les pèrdues per la depreciació dels seus actius immobiliaris. La resta de pèrdues no se sabia encara com s'anava a finançar.

A més, les caixes d'estalvis de Bankia, no tenien un amo ben definit. Els seus òrgans principals estaven controlats per representants de partits polítics, sindicats i patronal. Quan Bankia va adonar-se que no podia gestionar el seu deté amb aquells 4.500 milions, va decidir sortir a la Borsa i vendre una part del banc. El que passa és que just quan va vendre era un molt mal moment i en lloc de recaptar 4.000 milions d'euros van haver de conformar-se amb 3.000.

Quan el Govern va adonar-se que el banc no podria tornar aquell préstec, va convertir aquells milions en accions i actualment el Govern és, en part, l'amo de Bankia.

El Cas Bankia jutja a la seva peça principal la sortida a Borsa del banc actualment nacionalitzat. L'onze de juny del 2012, el partit UPyD va presentar davant l'Audiència Nacional una querella contra els consellers de Bankia i BFA per presumptes delictes d'estafa, apropiació indeguda, falsificació de comptes anuals en connexió amb delictes societaris, administració fraudulenta i maquinació per alterar el preu de les coses. Així mateix, va presentar més endavant, una querella per falsedat comptable i estafa mercantil. Van resultar implicats personatges tals com Rodrigo Rato, José Luís Olivas, Ángel Acebes i Francisco Verdú.

La majoria dels implicats van encarregar la seva defensa a ex magistrats del Tribunal Constitucional o advocats de l'Estat. Els interrogatoris als 33 consellers van començar al novembre de 2012; en les seves declaracions van al·legar desconeixement o van atribuir la responsabilitat del forat a Deloitte. Rodrigo Rato va comparèixer al desembre, tot i que vint dies més tard va enviar al jutge un escrit rectificat les seves declaracions i reconeixent haver tingut negocis amb el president de Lazard, banc d'inversions contractat per Bankia com a assessor en la seva sortida a la Borsa.

CRONOLOGIA I SEGUIMENT DEL CAS

❖ Anys 1996-2010:

- L'onze de setembre de 1996 Miguel Bielsa és escollit president de Caixa Madrid en lloc de Jaime Terceiro. El 25 d'octubre de 1999 és reelegit al capdavant de l'entitat i quatre anys després, al 2003, torna a ser-ho. La Caixa aposta pel crèdit promotor i la inversió en Borsa per créixer.
- Al març de 2006, Caixa Madrid aconsegueix el 10% d'Endesa. Un any més tard, la caixa compra a BBVA i Logista els seus paquets en Iberia i arriba al 22,9% del capital.
- Al 2008, Caixa Madrid presenta els majors beneficis de la seva història. Poc temps després, Esperanza Aguirre inicia la batalla per el control de la caixa i l'Assemblea de Madrid aprova una nova Llei de Caixes².

² Veure a : www.cadenaser.com/economia/articulo/aprobada-nueva-ley-cajas-comunidad-madrid-oposicion-psoe/csrsrpor/20090619csrsreco_2/Tes

- Al juliol del 2009, Caixa Madrid aprova uns nous estatuts. Sorgeix el nom del vicepresident de la Comunitat de Madrid, Ignacio González com a candidat per substituir a Blesa.
- Al novembre del 2009, Aguirre, pressionada per Rajoy, cedeix i accepta a Rodrigo Rato com a president.
- L'11 de juny del 2010 Caixa Madrid i Bancaja anuncien un acord per crear la caixa d'estalvis més gran d'Espanya. Ambdues entitats junt amb Caixa de Canàries, Rioja, Àvila, Segovia i Laietana, constitueixen al desembre la societat derivada del Sistema Institucional de Protecció (SIP), Banc Financer i d'Estalvis (BFA).

❖ Anys 2011-2013

- Al març del 2011 es llença Bankia com a marca comercial. BFA recorre a un préstec del FROB³ de 4.465 milions d'euros.
- El 22 de juny de 2011 Bankia es veu obligada a retardar una setmana el butlletí de sortida a la Borsa per la inestabilitat dels mercats degut al primer rescat de Grècia, segons admeten a l'entitat. Una setmana després, el consell d'administració aprova la sortida a Borsa per captar 4.000 milions d'euros.
- Al juliol, Bankia surt finalment a Borsa amb un preu d'acció de 3,75 euros, un 15% menys del que s'havia anunciat al butlletí entregat en la CNMV.
- Al novembre del 2011 el vicepresident de Bankia, José Luís Olivas, admet que abandonarà el consell després de tenir algunes desavinences amb Rodrigo Rato a arran de destapar-se els problemes financers del Banc de València.
- Al febrer del 2012, el Govern aprova la reforma del sistema financer que obliga a les entitats d'estalvis a dotar provisions addicionals per actius immobiliaris. (Rato assegura que Bankia no necessitarà fusionar-se ni requerirà ajudes de l'Estat per sanejar el seu balanç amb 31.000 milions d'actius "tòxics").
- A l'abril del 2012 l'FMI va instar a Bankia, sense citar-la, a enfortir el seu balanç i a millorar la seva gestió.
- El 7 de maig d'aquest mateix any Rato dimiteix i proposa a José Ignacio com a successor. Dos dies més tard, BFA, accionista majoritari de Bankia, és nacionalitzat.
- Al juny, després d'una querella presentada per UPyD, des de l'Audiència Nacional, s'imputa a Rato, Olivas i Ángel Acebes. A això es sumen les querelles del moviment 15-M i la personificació del FROB en els casos judicials oberts contra Bankia.
- Un mes després, se sol·licita la compareixença a la seu parlamentària d'una sèrie de polítics i banquers amb responsabilitat durant aquella època de crisi econòmica: els exministres socialistes d'Economia Pedro Solbes i Elena Salgado; l'actual titular de la cartera, Luís de Guindos; el secretari de l'Estat d'Economia, Fernando Jiménez

³ Fons de Reestructuració Ordenada Bancària: www.frob.es

Latorre, i el seu predecessor, José Manuel Campa; així com a l'actual governador del Banc d'Espanya, Luís María Linde, i l'anterior responsable de la institució, Miguel Ángel Fernández Ordóñez, juntament amb el seu governador, Javier Aríztegui.

- A l'agost, les accions de Bankia, per les notícies dels fons europeus de rescat bancari, pugen en un mes des de 0,5 fins a 1,56 euros per acció.
- Rato i unes altres 33 persones més contra les quals existien querelles hauran de declarar a partir del cinc de novembre del 2012 davant del jutge corresponent a l'Audiència Nacional per declarar sobre la seva relació amb cinc possibles delictes econòmics.
- Al novembre del 2012, es fa públic l'informe del Banc d'Espanya que incloïa al desembre de 2011 que Bankia era solvent, a més de remarcar que la seva sortida a Borsa millorava els seus ràtios. Se situa inclús a BFA per sobre del Santander i del BBVA en ràtios de solvència.
- L'1 de febrer del 2013, el jutge Andreu, a petició de UPyD va citar a declarar com a testimonis al ministre d'Economia Lluís de Guindos i al president de Bankia José Ignacio.
- Al setembre del 2013, ens arriba informació tal com que Deloitte no va informar dels problemes de viabilitat de Bankia. Dies després, tres jutges catalans condemnen a Bankia a tornar 366.000 euros a dos matrimonis i una dona amb Alzheimer que van invertir en participacions preferents de l'entitat financera entre 2007 i 2010.
- També al mateix mes Manuel Lagares admet a l'Audiència Nacional que Bankia va recomprar preferents amb pèrdues per "protegir" a la seva clientela.
- A l'octubre la Comissió Nacional del Mercat de Valors va enviar a l'Audiència Nacional els documents que acreditaven que les participacions preferents comercialitzades per les caixes d'estalvi que després es van integrar a Bankia es van vendre principalment a particulars.

LES PREFERENTS

Alguns gestors de Bankia van pensar sortir a borsa, per captar capitals de petits estalviadors poc informats i que en moltes ocasions no tenien els coneixements suficients per jutjar objectivament els riscos de la inversió. Els empleats de banca de l'entitat van rebre instruccions per suggerir fortament a molts estalviadors amb dipòsits a l'entitat la compra d'accions (conegudes com les preferents). Es va documentar que estalviadors amb nivell ínfim d'estudis, persones cegues o amb Alzheimer rebre el consell de comprar accions i que els avantatges i desavantatges no van ser convenientment precisades pels empleats

a aquests estalviadors. En alguns casos, Bankia ha estat condemnada judicialment per aquests abusos.

SITUACIÓ ACTUAL

Actualment, la major part del procediment judicial, s'està centrant principalment en la investigació de la sortida a borsa de l'entitat. El jutge de l'Audiència Nacional, Fernando Andreu, ha pres aquesta direcció, en lloc de revisar a fons l'etapa de Miguel Blesa, en què suposadament es van cometre nombroses irregularitats i excessos. L'exoneració total de Miguel Blesa, que deixa fora de perill la seva gestió després de dues entrades i sortides de presó, abona que el cas es desinfla per moments. Les grans expectatives sobre un judici ràpid, contundent i exemplar en el cas Bankia, van pel camí d'esfumar-se i acabar en res.

Les últimes notícies que ens arriben és que s'han filtrat més correus de Miguel Blesa amb el ministre Gallardón, cosa que involucra notablement al ministre, ja que va recolzar (quan era alcalde de Madrid) la continuïtat de Miguel Blesa al capdavant de Caja Madrid i va intercedir a favor d'empresaris i executius perquè obtinguessin un tracte de favor a l'entitat financera.

OPINIÓ PERSONAL

Em resulta força difícil donar l'opinió sobre un cas de corrupció econòmica, ja que no tinc els coneixements necessaris com per qüestionar si una entitat bancària està preparada per emetre accions o si té garanties suficients per invertir en borsa, per exemple. Però tot i desconèixer aquesta informació me n'adono del gran engany a què han sotmès molts treballadors d'aquesta entitat als seus clients.

Em resulta difícil imaginar com persones tan ben formades acadèmicament, poden ser tan poc ètiques en el seu treball. Conec a persones properes que han estat afectades per les preferents. Un dia qualsevol van al seu banc i el banquer de sempre els hi ofereix una oportunitat "única" per fer créixer els seus diners. Temps després, els hi és impossible recuperar-lo...

Aquí em replantejo les advertències d'una professora de matemàtiques que sempre ens deia que mai signéssim cap document bancari sense abans haver llegit (i entès) tota la lletra petita i que havíem d'estar suficientment formats per evitar caure en enganys d'aquest caire. És evident que té tota la raó però... és just que algú s'aprofiti de la ignorància d'un altre? Són aquests els valors sobre els quals es fonamenta la societat d'avui dia? Sincerament penso

que aquests trets són més característics d'una societat en vies de desenvolupament que no pas els d'una societat com la nostra (que s'autoanomena a si mateixa com desenvolupada).

CAS DELS ERES FRAUDULENTS

▪ SÍNTESI DEL CAS

El Cas ERE en Andalusia també anomenat escàndol dels ERE o Cas del fons de rèptils, és una presumpta xarxa de corrupció política vinculada a la Junta d'Andalusia, que governa el PSOE des de l'any 1980. L'origen d'aquest escàndol es troba en la investigació, actualment en curs, del cas de corrupció de l'empresa sevillana Mercasevilla, a la que van detectar-se prejubilacions aparentment fraudulentas. El Cas dels ERE, està essent actualment investigat per la jutgessa Mercedes Alaya i per el Tribunal de Comptes de l'Estat.

A l'any 2011, la Junta d'Andalusia, presidida per Manuel Chaves, va iniciar un procediment per recolzar econòmicament a empreses amb problemes, que es veien obligades a presentar expedients de regulació de treball, ERE, per tal de realitzar prejubilacions o acomiadaments, i als treballadors afectats per aquests ERE. Fins a l'any 2011, aquest fons havia estat finançat amb set-cents vint-i-u milions d'euros i, per a la seva finalització, devia haver-se ampliat aquesta xifra a mil dos-cents disset milions. La Junta afirma que el procediment és legal, tot i que l'oposició del Partir Popular i diversos mitjans de comunicació ho neguen, afirmant que el fons i la utilització de tot el diner del què disposava la Junta, és irregular.

La investigació desenvolupada per la jutgessa Alaya amb la col·laboració de la Guardia Civil, ha demostrat que existien greus deficiències en la gestió de les ajudes als ERE, ja que al compte del "fons de rèptils", es van concedir: prejubilacions presumptament fraudulentas, pagades a persones que mai havien treballat a les empreses afectades; subvencions a empreses que no estaven presentant un ERE o, inclús, a persones que no van arribar a crear cap empresa i comissions molt per sobre del preu de mercat a intermediaris entre la Junta i els treballadors. Tot això va constituir un frau total d'almenys cent trenta-sis milions d'euros.

▪ DESCRIPCIÓ DEL FRAU

- EL CAS MERCASEVILLA:

El cas dels ERE va tenir el seu origen en el Cas Mercasevilla, un cas d'extorsió. L'empresa "Grupo La Raza", que anava a obrir una escola d'hostaleria en terrenys de Mercasevilla, va rebre una subvenció de nou-cents mil euros de la Junta d'Andalusia per aquest propòsit. L'empresari es va veure sorprès quan dues persones l'exigien la meitat de la subvenció, a canvi de garantir posteriorment una subvenció per donar cursos de formació.

L'ex delegat provincial de Treball de la Junta d'Andalusia, Antonio Rivas, ha estat condemnat per aquest cas, així com dos ex directors de Mercasevilla.

En la investigació del cas Mercasevilla, es va detectar que un militant del PSOE d'Andalusia havia estat inclòs en un ERE de Mercasevilla sense haver treballat mai per a aquesta empresa. El posterior descobriment de més falsos prejubilats va convertir el cas Mercasevilla en el cas dels ERE.

- **FALSOS PREJUBILATS**

Des de l'any 200 fins a l'actualitat, la Junta d'Andalusia ha subvencionat prejubilacions a seixanta-vuit empreses. El total del fons destinat a ajudar-les ha estat de sis-cents quaranta-set milions vuit-cents seixanta-nou mil euros.

La prejubilació és una fórmula de finalització de contractes laborals, utilitzada per acord entre les empreses, els treballadors i l'Administració. El frau es produeix en la inclusió de falsos prejubilats en els expedients de regulació de treball de les empreses beneficiades del fons. La investigació ha detectat cent vuitanta-tres prejubilacions irregulars en un total de cinc mil nou-cents vuitanta-dos casos analitzats. De les cent vuitanta-tres irregularitats, cent onze corresponen a treballadors que cobraven una prejubilació major que la que els correspondria, i setanta-dos eren persones infiltrades que mai van treballar per a aquestes empreses. Entre els prejubilats irregulars, es van trobar a vuit militants del PSOE, que van ser expulsats del partit immediatament després de ser descoberts.

La investigació de la Conselleria de Treball ha calculat que el 1,12% del fons (aproximadament nou milions d'euros) van acabar en falses prejubilacions. La resta hauria anat a finançar les prejubilacions restants que no presentaven anomalies; tot i així, l'oposició del PP no creu en aquestes dades i ha afirmat en repetides ocasions que la totalitat del diner s'ha utilitzat de forma fraudulenta.

AJUDES FRAUDULENTES A EMPRESES

Les subvencions per a empreses en crisi van ascendir a vuitanta-cinc milions d'euros. Aquestes eren gestionades pel director general de Treball de la Junta d'Andalusia, Francisco Javier Guerrero Benítez, d'una forma totalment discrecional i arbitrària, sense cap tipus de tràmit ni control governamental o parlamentari. Guerrero va arribar a autoritzar peticions d'ajudes que arribaven a ell en un "post-it".

La investigació de la jutgessa Alaya ha donat a conèixer que Guerrero va atorgar vuit-cents vuitanta-set subvencions de forma irregular. Davant d'aquestes dades, la jutge va ordenar el seu ingrés a la presó.

Més de la meitat d'aquestes subvencions van tenir com a destí els municipis de la Serra Nord de Sevilla, alcaldes de la qual eren del PSOE (Ángel Rodríguez de la Borbolla o José Rodríguez de la Borbolla).

▪ **EL MÈTODE D'INVESTIGACIÓ**

La Conselleria de Treball de la Junta d'Andalusia està col·laborant amb la jutgessa del cas en la investigació de les irregularitats dels ERE. A principis de març del mateix any en què tot va sortir a la llum el cas es va elevar a la Fiscalia Anticorrupció.

Temps més tard va sorgir una polèmica pel fet que la jutge que investiga el cas està casada amb Jorge Castro, un home que va treballar com a auditor de l'empresa Mercasevilla. Llavors va acusar-se a Alaya de presumpta lògica animadversió entre el seu marit i el director de l'empresa investigada. Alaya va preferir no fer declaracions.

- **COMISSIÓ D'INVESTIGACIÓ PARLAMENTÀRIA**

Des de febrer del 2011 fins al juny del 2012, el Parlament Andalús va rebutjar la creació d'una comissió d'investigació per als ERE mentre que l'oposició va obtenir una majoria absoluta sobre la seva aprovació. El Partit Socialista argumentava que l'establiment d'una comissió faria la investigació molt més llarga i complexa, mentre que el Partit Popular i Esquerra Unida sospitaven que la negativa del PSOE a crear la comissió es devia a que el mateix president de la Junta, José Antonio Griñán, estaria immers en la trama corrupta i els seus companys de partit estaven tractant de cobrir-lo. Finalment al juny del 2012 es va crear aquesta comissió. Va tenir una curta existència, ja que el 28 de novembre del mateix any va finalitzar en conseqüència de la falta d'acord entre les forces polítiques; el PSOE només exigia responsabilitats polítiques a Francisco Javier Guerrero; IU, als exconsellers Antonio Fernández i José Antonio Viera; mentre que el PP culpabilitzava a la Junta d'Andalusia en les figures de Manuel Chaves i José Antonio Griñán.

CAS DEL PALAU DE LA MÚSICA

▪ SÍNTESE DEL CAS:

Millet presidia des de feia trenta anys el Palau de la Música, entitat de la qual s'havien ocupat anteriorment el seu pare i el seu avi. Ara s'ha sabut que aquesta institució no només era la seva passió, sinó també el seu suport: dels fons que gestionava sortien totes les seves despeses privades.

Segons el patró, aquestes detracions es realitzaven per pagar “en negre” als millors artistes de l'orbe musical. Això va suposar que al juliol del 2009 els Mossos d'Esquadra registressin per ordre judicial les dependències del Palau.

Millet, en una llarga confessió lliurada al jutge a mitjans del mes de setembre, reconeix que va desviar un milió tres-cents mil euros per realitzar obres a cases particulars. Tot i així el jutge diu que la quantitat desviada supera els trenta milions d'euros.

La jutge de Barcelona, Míriam de Rosa, va acordar presó comunicada i sense fiança per a l'expresident del Palau de la Música, Fèlix Millet, i per a la seva mà dreta, Jordi Montull, per la seva relació amb una operació urbanística per edificar un hotel al costat del coliseu musical. A més, tots els béns van ser embargats. Al poc temps, tots dos van sortir de la presó.

▪ ESCLAT DEL CAS:

Un dia de juliol de 2009, un dels líders de la societat burgesa catalana, Fèlix Millet, membre d'una de les principals sagues nobles de Catalunya, president d'una de les institucions més emblemàtiques, i mereixedor de reconeixements com la Creu de Sant Jordi⁴ era investigat per presumptes irregularitats financeres. El Palau de la Música Catalana, edifici que desperta l'orgull dels catalans, era registrat per trobar possibles proves sobre una desviació de milions d'euros. A la sorpresa inicial causada per aquest fet, li van seguir la dimissió de Millet i la seva posterior confessió del delictes, que es va fer pública mesos després.

▪ LA CONFESSIÓ DE MILLET

El 16 de setembre de 2009, Fèlix Millet va dipositar al jutjat de Barcelona la seva confessió reconeixent que va cometre importants irregularitats durant la seva gestió al capdavant de l'emblemàtica institució musical catalana per un import d'almenys tres milions tres-cents mil euros (tot i que les dades de l'última

⁴ El Premi Creu de Sant Jordi és una distinció anual que atorga la Generalitat de Catalunya a aquelles persones i entitats socials que pels seus mèrits, hagin prestat serveis destacats a Catalunya en la defensa de la seva identitat especialment en el pla cívic i cultura.

auditoria revelen que el desviament hauria superat els trenta-u milions d'euros).

Un mes després, Millet i Montull declaraven davant del jutge. Hi va haver un intercanvi d'acusacions sobre part de les presumptes irregularitats. Millet es va desentendre d'algunes d'aquestes operacions i ha assegurat que "només posava la meva signatura, el que ho sap tot és Montull", mentre que Montull va afirmar "el senyor Millet és el que mana i nosaltres executàvem les coses segons el que a cadascun li tocava". El jutge va decretar llibertat amb càrrecs per als dos imputats i únicament els va retirar els passaports.

▪ **UNA TRAMA MOLT MEDIÀTICA:**

Per llavors, el cas ja havia esquitxat el terrat de la política catalana. En esclatar l'escàndol, els polítics van prendre distància argumentant que la Fundació i l'Orfeo no estaven sotmesos al control de l'administració pública. Tanmateix, l'opinió pública va reparar en la gravetat del cas i va començar a qüestionar l'aparent desconeixement per part de l'administració d'una operació que es va teixir durant dècades.

Posteriorment, el presumpte desviament de fons a Convergència Democràtica de Catalunya i a la Fundació Ramon Trias Fargas, va embrutar la innocència i perplexitat amb què la classe política es va abraçar a l'escàndol.

En el transcurs dels mesos es va conèixer també l'acusació de favor que l'administració socialista hauria atorgat al president del Palau per construir un hotel de luxe al costat de l'edifici. Per aquesta causa, la jutge Míriam de Rosa Palacio, instructora del cas, va ordenar l'empresonament preventiu de Fèlix Millet i Jordi Montull per possibles delictes d'apropiació indeguda i tràfic d'influències. Els dos imputats sortien en llibertat sense fiança de la presó tretze dies després.

▪ **ÚLTIMES NOTÍCIES DEL CAS:**

El jutge del cas Palau ha donat per conclosa la instrucció i ha imputat Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) com a responsable civil com partícip a títol lucratiu del desfalc del Palau de la Música dut a terme per Fèlix Millet i Jordi Montull.

En l'acte de cloenda de la instrucció donat a conèixer el passat 12 de juliol del 2013, el Jutjat d'Instrucció de Barcelona fa un pas endavant i inicia el procés perquè tant el Ministeri Fiscal com les parts personades, formulin escrit d'acusació sol·licitant l'obertura de judici oral, o bé sobreseïment de la causa.

Josep Maria Pijuan tanca d'aquesta manera la instrucció, pràcticament quatre anys després (23 de juliol de 2009), imputant a Fèlix Millet i Jordi Montull, que han confessat el desfalc del Palau de la Música, Gemma Montull,

Rosa Garicano, Pedro Buenaventura, Juan Elizaga, Jaume Camps (CDC), Daniel Osàcar (CDC), Miguel Jiménez-Salinas, Juan Manuel Parra, Pedro Luis Rodríguez, Vicent Muñoz, Juan Antonio Menchén, Ramon Marc Martí, Raimon Bergós, Santiago Llopart i Edmundo Quintana, com a responsables criminalment i civilment.

CAS MALAYA

▪ SÍNTESI DEL CAS:

Es coneix per cas Malaia a la trama urbanística il·legal a l'Ajuntament de Marbella. Es tracta del cas més gran de corrupció conegut fins ara a Espanya i consisteix en un complex entramat societari que encobreix nombroses activitats delictives.

El seu punt de partida va estar en l'operació "Balena Blanca" (inserta nota: 2003, trama de blanqueig de capitals més important destapada a Europa fins ara) En aquell cas es van interceptar una sèrie de converses telefòniques relacionades amb altres casos de corrupció urbanística a la Costa del Sol.

La policia, supervisada pel titular del Jutjat d'Instrucció Miguel Ángel i el fiscal anticorrupció de Màlaga, va trigar diversos mesos a posar al descobert un complex entramat d'empreses que, ocultant els veritables responsables, tenien l'objectiu de desviar els fons obtinguts de les activitats il·lícites i no aixecar sospites.

▪ PAS A PAS:

•**Primera fase:** Començava una jornada maratoniana d'arrestos i registres. La policia va intervenir més de mil comptes bancaris, confiscar nombroses propietats i va detenir vint persones implicades en delictes de malversació de fons públics, suborn, tràfic d'influències, maquinació per alterar el preu de les coses i blanqueig de diners; entre elles Juan Antonio Roca, Marisol Yagüe i Isabel Garcia Marcos.

Entre el març i el juny d'aquest primer any, la majoria d'ells van anar a la presó i es va acordar la dissolució de l'Ajuntament de Marbella.

•**Segona fase:** Ara ja s'havia acabat amb la trama de corrupció política i a partir de llavors es treballaria per desmantellar la trama de la construcció associada a la corrupció política. El valor dels béns confiscats ascendia a ni més ni menys dos mil quatre-cents milions d'euros. La magnitud d'aquesta segona operació

s'explicava només amb donar una ullada a algun dels noms dels implicats: Fidel San Román, empresari de la plaça de toros de les Vendes, Rafael Gómez, propietari d'un parc d'atraccions, o Julián Muñoz, exalcalde de Marbella.

• **Tercera fase:** Aquesta fase va començar amb la detenció d'uns altres onze implicats, entre els quals hi havia l'ex parella d'en Julián Muñoz, Mayte Zaldívar, i el president del Sevilla, José Maria González de Caldas, amb càrrecs que anaven des del blanqueig de diners al suborn. Amb ells, ja eren setanta els arrestats. Poc temps després va ser detinguda Isabel Pantoja, acusada de diversos delictes contra Hisenda.

• **Quarta fase:** Torres, el jutjat encarregat del cas, abandonava les dependències judicials de Marbella elogiat pels seus companys. El seu substitut, Óscar Pérez, va permetre que diversos imputats en presó incondicional poguessin sortir de la presó sota fiança.

▪ **SITUACIÓ ACTUAL:**

La solució al cas ha arribat tres anys després que comencés el judici i gairebé vuit des que s'iniciés la investigació. Va passar per dos jutges d'instrucció i el macro judici, en què van desfilars els acusats, més 400 testimonis i perits, ha desembocat en l'escrit del tribunal format per diferents magistrats. Tot ha estat descomunal en aquest procés judicial.

Finalment, després de tot, la sentència final es va conèixer el 4 d'octubre del 2013 i concloïa en el següent: segons la sentència del cas Malaia, l'ex assessor d'Urbanisme de l'Ajuntament de Marbella, Juan Antonio Roca, és condemnat a 11 anys de presó i una multa de 240 milions d'euros pels delictes de blanqueig de capitals, prevaricació administrativa, frau i suborn passiu per a acte injust. L'exalcalde de Marbella Julián Muñoz ha estat condemnat a dos anys de presó i 16 d'inhabilitació per blanqueig de capitals mentre que l'exalcaldessa de Marbella, Marisol Yagüe, ha estat condemnada a sis anys de presó pels delictes de malversació de cabals públics, prevaricació, frau, suborn passiu i alteració del preu de concursos.

INTRODUCCIÓ A LA TRAMA DE LES ITV

La presumpta causa de corrupció del cas de les ITV, centrada a descobrir si càrrecs públics, empresaris i un magistrat van intentar arreglar una concessió d'estacions d'ITV de manera fraudulenta a Catalunya, és un complex sumari compost per milers de folis, informes de seguiments, correus electrònics compromesos i transcripcions telefòniques.

El cas va arrencar al maig de 2012, quan la Guàrdia Civil va detenir a Barcelona a empresaris i a importants persones relacionades amb la Diputació de Barcelona i amb la Direcció General de Seguretat Industrial de la Generalitat de Catalunya. Ara, el procés judicial està molt avançat. El Tribunal Suprem ha obert judici oral contra el magistrat implicat, mentre el diputat autonòmic Oriol Pujol, imputat en la causa, previsiblement s'haurà de sotmetre a la deliberació d'un jurat.

El Suprem ha resumit la causa en un acte on desgrana la suposada responsabilitat de cadascun dels implicats. L'objectiu que tenien era, segons el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, deixar sense efecte un concurs resolt sobre l'adjudicació d'estacions d'ITV i convocar un altre, conforme al nou Pla Territorial d'Estacions d'ITV.

BIBLIOGRAFIA

- **CAS GÜRTEL:**

- Wikipedia
  - www.wikipedia.org/wiki/Caso_Gürtel
  - www.es.wikipedia.org/wiki/Caso_Gürtel#Cronolog.C3.ADa.5B20.5D
- Diari 20 minuts:
  - www.20minutos.es/noticia/455013/0/gurtel/cronologia/corrupcion
  - www.20minutos.es/noticia/450095/0/corrupcion/pp/garzon
  - www.20minutos.es/noticia/448614/0/trama/comisiones/ayuntamiento
  - www.20minutos.es/noticia/448897/0/corrupcion/partido-popular/garzon
  - www.20minutos.es/noticia/449548/0/lista/imputados/boadilla
  - www.20minutos.es/noticia/451796/0/gallardon/cesa/asesor-junta-distrito
- Diari "El País":
  - www.elpais.com/tag/caso_gurtel
  - www.elpais.com/diario/2009/02/07/espana/1233961203_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/10/espana/1234220414_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/12/espana/1234393204_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/15/portada/1234652402_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/22/espana/1235257216_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/27/espana/1235689202_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/02/27/espana/1235689202_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/04/02/portada/1238623202_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/04/22/espana/1240351205_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/05/16/espana/1242424804_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/06/10/espana/1244584809_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/07/22/espana/1248213601_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2009/11/13/espana/1258066803_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2010/05/31/portada/1275256804_850215.html
  - www.elpais.com/diario/2011/07/22/espana/1311285603_850215.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/07/17/actualidad/1374054979_592405.html
  - www.ccaa.elpais.com/caa/2013/09/24/valencia/1380020379_044445.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/10/17/actualidad/1382029201_843736.html

-
- Diari "El Mundo":
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/07/22/espana/1248245202.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/08/03/valencia/1249291683.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/07/28/espana/1248793773.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/03/06/madrid/1236340586.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/02/06/madrid/1233920396.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/03/06/madrid/1236340586.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2009/07/14/espana/1247555197.html
  - Diari "La Razón":
    - www.larazon.es/etiquetas/noticias/meta/caso-gurtel#.UnaQrPnD95I
    - www.larazon.es/detalle_normal/noticias/733624/espana/el-juez-ruz-localiza-otros-2-5-millones-de-bar#.UnaRCPnD95I
    - www.larazon.es/detalle_normal/noticias/2040047/espana/el-juez-ruz-aparta-al-pp-como-acusacion-popula#.UnaRAPnD95I
    - www.larazon.es/detalle_normal/noticias/1002031/espana/garzon-vuelve-a-la-carga#.UnaQ8PnD95I
    - www.larazon.es/detalle_normal/noticias/4178919/espana/ruz-cita-a-esperanza-aguirre-como-testigo-del-caso-gurtel#.UnaQyPnD95I
  - Altres pàgines:
    - www.libertaddigital.com/temas/caso-gurtel
    - <http://www.que.es/temas/caso-gurtel.html>
    - www.rtve.es/noticias/operacion-gurtel
    - www.antena3.com/temas/noticias/operacion-gurtel-1.html
  - CAS BÀRCENAS:
    - Diari "20 minuts":
      - www.20minutos.es/minuteca/caso-barcenas
      - www.20minutos.es/noticia/1963779/0/archivo/discos-duros/barcenas
      - www.20minutos.es/noticia/1706931/0/cronologia-caso/luis-barcenas/gurtel-pp
      - www.20minutos.es/noticia/1924006/0/barcenas-prision/discos-duros/reclamacion-fiscal
      - www.20minutos.es/noticia/1879074/0/diputacion-permanente/caso-barcenas/comparecencia-rajoy
      - www.20minutos.es/noticia/1719379/0/rajoy/papelesbarcenas/corruptio
    - Diari "El País":
      - www.elpais.com/tag/caso_barcenas
      - www.politica.elpais.com/politica/2013/01/18/actualidad/1358533373_462794.html

-
- www.elpais.com/elpais/2013/01/22/opinion/1358885956_508774.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/02/07/actualidad/1360223906_884820.html
  - www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/02/06/galicia/1360181255_826409.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/03/28/actualidad/1364495152_500350.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/06/13/actualidad/1371123592_868764.html
  - www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/08/05/valencia/1375730093_058289
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/09/17/videos/1379415290_402799.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/10/18/actualidad/1382114067_079976.html
  - Diari "ABC":
    - www.abc.es/espana/20130131/abci-barcenas-cronologia-201301310959.html
    - www.abc.es/temas-personajes/Luis-Barcenas.html
    - www.abc.es/fotos-espana/20110901/luis-barcenas-ricardo-galeote-1401783665051.html
    - www.abc.es/fotos-espana/20110504/exsenador-luis-barcenas-1401382204561.html
  - Diari "El Mundo":
    - www.elmundo.es/elmundo/tags/39/caso-barcenas.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/09/24/espana/1380046741.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/09/19/espana/1379605202.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/09/17/espana/1379420251.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/09/12/espana/1378979692.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/09/03/espana/1378204822.html
  - Altres pàgines:
    - www.eldiario.es/temas/caso_barcenas
    - www.larazon.es/etiquetas/noticias/meta/caso-barcenas
    - www.diariocritico.com/tags/caso-barcenas
  - CAS NÓOS:
    - Wikipedia:
      - www.es.wikipedia.org/wiki/Caso_Nóos
      - www.es.wikipedia.org/wiki/Caso_Nóos#Cronolog.C3.ADa
    - Diari "El País":
      - www.elpais.com/tag/operacion_babel/a/

-
- www.politica.elpais.com/politica/2011/12/06/actualidad/1323204948_164146.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2011/12/05/actualidad/1323092042_312062.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2012/05/31/actualidad/1338450003_607930.html
  - www.politica.elpais.com/politica/2013/02/23/actualidad/1361657156_552220.html
  - www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/05/23/valencia/1369305211_011473
  - www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/09/09/valencia/1378741104_593153
  - www.ccaa.elpais.com/ccaa/2013/10/31/valencia/1383227362_361486
  - Diari "20 minutos":
    - www.20minutos.es/minuteca/caso-noos
    - www.20minutos.es/noticia/1869564/0/caso-noos/diego-torres/comperece
    - www.20minutos.es/noticia/1843696/0/fiscalia-noos/informe-hacienda/venta-fincas-infanta-cristina
    - www.20minutos.es/noticia/1743202/0/fiscalia/casa-real/infanta
    - www.20minutos.es/noticia/1380185/0/42-testigos/declaran-instituto/noos
  - Pàgines webs de televisió:
    - www.lasexta.com/temas/noticias/caso-noos-1.html
    - <http://www.rtve.es/noticias/caso-noos>
    - www.antena3.com/temas/noticias/caso-noos-1.html
  - El Economista:
    - www.eleconomista.es/legislacion/noticias/5274505/10/13/La-Fiscalia-pide-que-Barbera-y-Camps-declaren-como-testigos-en-el-caso-Noos.html
    - www.eleconomista.es/legislacion/noticias/5109935/09/13/El-fiscal-pide-imputar-a-Camps-y-a-Barber-y-que-el-caso-Noos-pase-al-TSJC.html
    - www.ecodiario.eleconomista.es/politica/noticias/5133451/09/13/El-juez-rechaza-archivar-la-imputacion-de-Garcia-Revenga-en-el-Caso-Noos.html
    - www.eleconomista.es/legislacion/noticias/5157986/09/13/Fiscal-del-caso-Noos-No-estoy-para-tapar-nada-ni-para-proteger-a-nadie.html
  - CAS BANKIA:
    - Diari "El País":
      - www.economia.elpais.com/tag/caso_bankia/a

-
- www.politica.elpais.com/politica/2012/07/10/actualidad/1341946048_824497.html
  - www.economia.elpais.com/economia/2012/07/10/actualidad/1341914990_393941.html
  - www.economia.elpais.com/economia/2012/11/09/actualidad/1352457233_066635.html
  - www.economia.elpais.com/economia/2013/03/10/actualidad/1362942719_603879.html
  - www.economia.elpais.com/economia/2013/03/08/actualidad/1362782295_910819.html
  - www.economia.elpais.com/economia/2013/04/11/actualidad/1365710673_264918.html
  - Diari "El Mundo":
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/10/17/economia/1382000276.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/10/17/economia/1382019074.html
    - www.elmundo.es/elmundo/2013/10/22/valencia/1382427843.html
  - Altres pàgines:
    - www.economiaendostardes.com/2012/05/me-explicas-lo-de-bankia.html
    - www.elblogsalmon.com/gestiones/empresas/bankia
    - www.labolsa.com/finanzas/caso+bankia+resumen
    - www.inecono.com/cronologia-de-la-crisis-de-bankia
  - ALTRES CASOS:
    - www.elpais.com/tag/caso_malaya/a/
    - www.abcdesevilla.es/andalucia/malaga/20131004/sevi-sentencia-caso-malaya-201310041108.html
    - www.rtve.es/noticias/caso-malaya/
    - www.es.wikipedia.org/wiki/Caso_Millet
    - www.elpais.com/tag/palau_musica_catalana/a/
    - www.elperiodico.com/es/noticias/listado_tags/caso-palau/
    - www.libertaddigital.com/temas/caso-de-los-ere/
    - www.20minutos.es/noticia/1951199/0/ere/andalucia/claves/
    - www.elpais.com/tag/caso_itv_cataluna/a/
    - www.elperiodico.com/es/noticias/listado_tags/caso-itv/
    - www.larazon.es/etiquetas/noticias/meta/caso-itv